

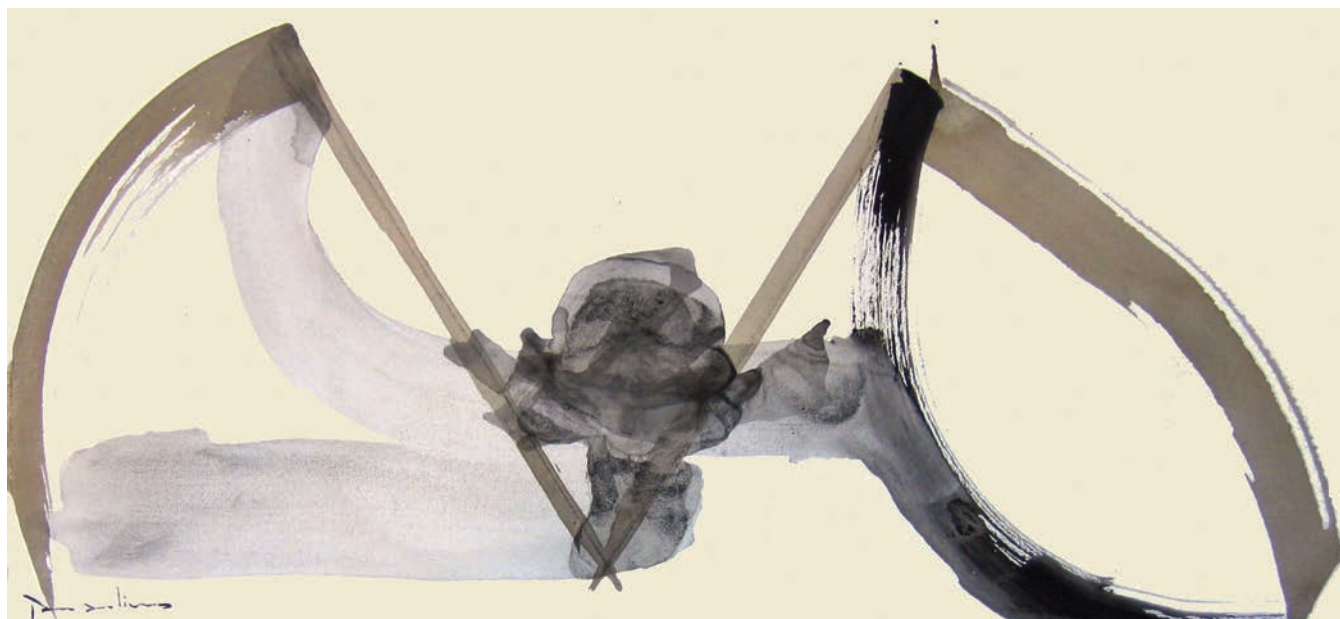
CARÀCTERS

E A E A E L L E

A E 'E EL E C;

Entrevista a Laura Borràs, per on-al López-ampló.
Articles de rancesc érep i oragón, Laia Tubill,
Carles Enllosa, obies Rimaltos, osep Lluís Oig,
ària osep Escrivà, rancsc isbert...
rancsc Calafat/ ? ivacitat i amplitud de mires@
Robre *Mentre parlem. Fragments d'un dietari inicià-
tic*, d'Enric òriaS
ària asca/ ?El tramvia de la infantesa@Robre
El tramvia groc, de oan . iras

iel esquida/ ? oni Catano pintava l'univers@
au iciano/ ?Arran de terra@ Robre *No tots els
mals vénen d'Almansa. Una revisió crítica de la
construcció dels Països Catalans*, d'Antoni icoS
osep Lluís irera, Adolf eltran/ ?La destrucció del
teixit cultural valencià@
lanca ipoll intes/ ? araules com a ganivetes@
Robre *La duna i la cascada*, d'Antonina CanollesS
Anna ontero tria Aimé Césaire.

àgines centrals dedicades a aquell icart

E A E CA - A hqPg

SEGONA ÈPOCA TARDOR 2013

núm. 65.

Edita:
Publicacions de la
Universitat de València

Direcció:
Begonya Pozo

Coordinació:
Francesco Ardolino, Francesc Calafat,
Gonçal López-Pampló, Gustau Muñoz,
Mercè Picornell

Col·laboradors d'aquest número:
Xavier Aliaga, Pere Ballart, Carme Barceló,
Adolf Beltran, Josep Bertomeu Moll,
Max Besora, Laura Borràs, Francesc Calafat,
Juli Capilla, Francisco Castro, Maria Dasca,
Maria Josep Escrivà, Carles Fenollosa,
Josep Antoni Fluixà, Marta Font i Espriu,
M. Àngels Francés, M. Jesús Francés,
Andreu Galan, Bernat Garí, Elisabet Gayà,
Francesc Gisbert, Eloi Grasset,
Tobies Grimaltos, Gonçal López-Pampló,
Miquel Àngel Llauger, Mireia Lleó i Bertran,
Iris Llop, Gemma Lluch, Biel Mesquida,
Ignaci Mora, Gustau Muñoz,
Joan Josep Mussarra Roca, Francesc Pérez i
Moragón, Albert Perpinyà i Puig,
Esteve Plantada, Jaume Pons Alorda
Laia Pubill, Antònia Ramon Villalonga,
Blanca Ripoll Sintes, Josep Lluís Roig,
Pau Sanchis, Maria Sevilla, Josep Lluís Sirera
Pau Viciano, Vicent Vidal

Disseny:
Albert Ràfols-Casamada

Redacció:
C/ Arts Gràfiques, 13 - 46010 València
Tel.: 96 386 41 15 - Fax: 96 386 40 67
E-mail: caracters@uv.es
<http://www.uv.es/caracters>

Il·lustracions d'aquest número:
Pere Salinas

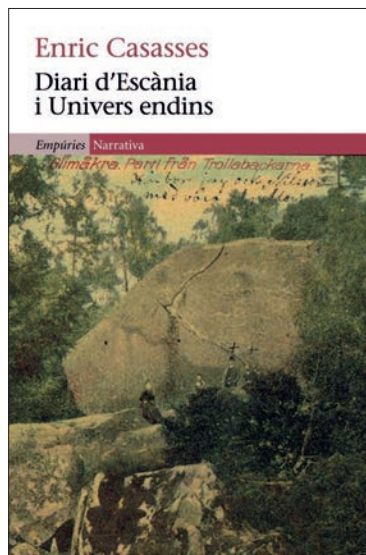
Distribució:
Gea llibres (València i Castelló),
tel. 96 166 52 56
Gaia llibres (Alacant), tel. 96 511 05 16
Midac llibres (Catalunya), tel. 93 746 41 10
Palma Distribucions (Illes Balears),
tel. 97 128 94 21

Maquetació i Impressió:
RO/ Imprensa

PVP: 5 euros
ISSN: 1132-7820
Dipòsit legal: V. 3755-1997

CARÀCTERS

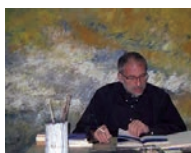
LLIBRES RECOMANATS

Com ja ha explicat Anna Esteve, el diari i el dietari són gèneres ben productius en la literatura catalana contemporània. *Diari d'Escània* i *Univers Endins* és una aportació curiosa del poeta Enric Casasses a aquest gènere alhora tan sotmès a la cronologia però tan emmotllable als interessos expositius de l'escriptor. El diari reuneix les impressions de Casasses en una estada d'un mes al sud de Suècia, així com un poema, «Univers endins», escrit durant aquest mateix període. Això permet tenir accés al procés de composició del poema d'una manera que defuig el comentari metaliterari i que ens dona accés al món nou en què vivia el poeta a l'hora de compondre'l. L'estil del dietari, escrit en un llenguatge alhora poètic i planer, resulta familiar al lector que conegui la poesia de Cas-

sasses. Permet veure com la seva escriptura sorgeix d'una mirada molt precisa i original sobre el món i les persones que l'habiten, una mirada aquí inquieta i estranyada pels escenaris diferents que li depara l'entorn rural de la regió de l'Escània.

La publicació recent de la traducció de Martí Sales de dues novel·les de John Fante —*Plens de vida* (1975) i *La germandat del raïm* (1977)— ha permès a molts de lectors de literatura en català llegir per primer cop l'obra d'aquest escriptor nord-americà, proper a la generació beat i que alguns malden per denominar «maleït». *La germandat del raïm* parla de les relacions entre un pare alcoholitzat i dèspota i un fill que el rebutja i l'estima alhora, d'uns immigrants italians ben allunyats de la «Little Italy» i de Manhattan, d'una reconciliació amb els orígens familiars ben poc ensucrada pels tòpics «made in Hollywood». Es descriu un món que podria ser sòrdid —entorns pobres, vells alcoholitzats, adulteris, mares hipocondríques, relacions desfetes— si no fos per la capacitat de Fante de descriure'l amb senzillesa, honestat i lirisme. Una escriptura àgil i amb tocs d'humor que ens dona accés a tota una visió del món, un exercici de reflexió i empatia traduït també amb precisió.

Pere Salinas, Barcelona, 1957. Pintor. La seva obra s'ha exposat en diverses galeries i fires nacionals i internacionals d'art contemporani com ARCO-Madrid, Art-Frankfurt, Lineart-Gante, Art-Innsbruck i Kunstmark Dresden. La música i la poesia sustenten la seva pràctica de l'art; així ha treballat sèries sobre el «Rèquiem» de Mozart o els «Gurre Lieder» de Schönberg, i sobre textos de Hölderlin, Goethe, Eliot, Auden, Juarroz o Pessoa. Autor de nombrosos llibres d'artista a partir d'obres d'autors contemporanis com ara *La vida lenta* de Manuel Crespo, *Magrana* de Joan Navarro o *Llibre dels minuts* de Gemma Gorga. El 2008 publicà a Tàndem Edicions *Atlas (Correspondència 2005-2007)*, el seu primer treball conjunt amb el poeta Joan Navarro, i el 2010, el segon, *Grafies. Incisions* a l'editorial Editilde. El tercer, *O: Llibre d'hores*, està al caure.

Laura Borràs / Ara mateix el meu projecte és la institució de les Lletres Catalanes

Laura Borràs, directora de la Institució de les Lletres Catalanes, visita l'Ara mateix amb motiu de la iniciativa de la Institució de les Lletres Catalanes, una iniciativa que pretén fer més visibles les publicacions en valencià amb la col·laboració de llibreries i editorials. Borràs pronuncia una xarrada sobre les transformacions de la lectura amb parloves d'Elda de l'Eldes i una altra al voltant de l'Ara mateix. Ara Llibres, important divulgadora de la literatura, com demostra aquest títol recent, professora universitària i investigadora en camps diversos, Laura Borràs és, des de gener de 2014, la directora de la Institució de les Lletres Catalanes, una entitat clau que malda per continuar la seua tasca en una situació social i cultural convulsa, plena d'il·lusions i d'incerteses.

En un moment excepcional des de tots els punts de vista. La crisi econòmica es deixa sentir en qualsevol àmbit i això ha fet que la institució tingui els pressupostos més baixos de la seva història. Ara bé, estem intentant fer un replantejament de tota l'activitat, obrir-nos a nous àmbits, posar en marxa nous programes, guanyar nous espais com ara les xarxes socials.

En aquests moments mesos al capdavant de la institució ha resultat que estem fent més activitat amb menys diners que mai. Cal ser enginyosos, posar imaginació i talent a l'hora d'optimitzar els processos, generar sinergies amb tots els entorns possibles i amb tots els actors de l'escenari literari. A més, com que estem sent testimonis d'una circumstància també excepcional des d'una perspectiva nacional, la il·lusió i l'entusiasme de treballar pel país ens permet suplir en part la migradesa de recursos que tenim.

Quan ja vaig arribar, vaig analitzar què s'havia feia, què s'havia de mantenir i què caldria descartar. Ateses les limitacions pressupostàries, m'he intentat centrar en la visibilitat dels autors vius en escoles i

biblioteques, que són dos dels grans eixos que ens acosten als lectors. Una banda, a aquells lectors que s'estan fent, als lectors del futur i, de l'altra, a lectors consolidats, que participen en els clubs de lectura i que culminen un trajecte intel·lectual i vivencial amb la visita de l'escriptor a la seva biblioteca.

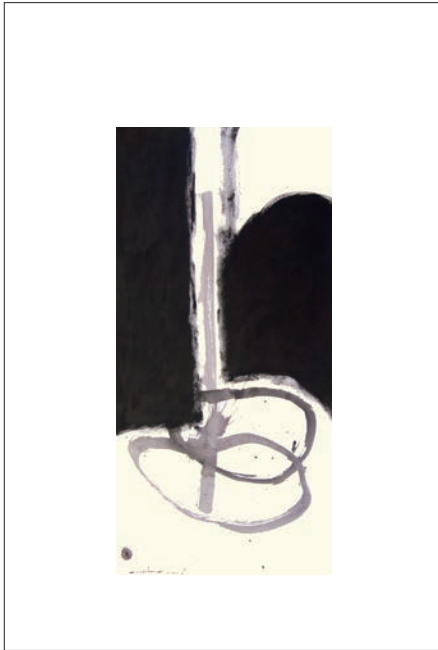
Una segona àrea de treball important és el servei d'informació, la gestió del qual estava externalitzada i ara assumit internament. El servei d'informació és un espai virtual que tant treballa la lectura de textos clàssics com d'obres d'autors

vius que fins i tot intervenen en les converses que s'hi produeixen. En tercer lloc, una altra gran línia és la de patrimoni literari i efemèrides, Aomenatges, exposicions, que implica treballar el coneixement, la difusió i promoció de la cultura i la literatura catalanes. Però la fita més important d'aquests últims mesos segurament és el portal de les Lletres Catalanes que es presentarà aquest mes de desembre. És un espai on agrupar tota l'acció i la projecció de la missió que té la LC. En lloc on integrar la nostra activitat, oferir informació sobre literatura catalana i mostrar la imatge de conjunt del sistema literari català. El cor d'aquest portal serà el que és un projecte clàssic de la LC, que ara s'actualitza i s'enriqueix notablement.

Les biblioteques de Catalunya fan una feina molt important. Reballen per ser més que edificis, per ser espais de vida on passin coses al voltant dels continguts que allotgen. Els clubs de lectura són punts de trobada on se socialitza la lectura. Per això treballem colpe a colpe amb les biblioteques. Per exemple, ara posem en marxa el programa "El meu clàssic"

Arxiu gràfic de l'AEPV

trobo que Ai Aa unes línies de for-a que Ao vertebran tot. La qkestió digital per mi no és accessòria, sinó estructural. Les tecnologies que s'imposen, i nternet és una d'aquestes tecnologies disruptives, vénen per canviar-Ao tot. o dem lamentar-nos o podem actuar. Les umanitats s'Aaurien de plante ar que en allò digital no troben un enemic conceptual, sinó un suport potencia-dor. 'aquí la paráfrasi de orras i ages/ ?Les umanitats seran digitals o no seran@

-à %iM\$%T NRIP NJU@12 9 2 #A@1AP'
&JMN9MB @<1N9IN7 M\$SP7 2=N\$%AT
ZP% RI N#99@ 119 P71#7 M\$SP7 2
\$%JM7JJ2JF

- s veritat que, gràcies sobretot a la televisió i als darrers tres llibres, Ai Aa molta gent que em coneix com a divulgadora dels clàssics. erò les coses són aparoses. a vora vint anos que sóc professora universitària i sempre Ae cregut en el que ensenoo, perqu4 els sabers estan vius amb independ4ncia de l'4poca en qu4 van ser formulats. Això sempre Ae intentat transmetre-Ao als meus estudiants dins de classe, i sempre Ae procurat acostar a un pj blic més ampli els resultats de la meva recerca. Circumstancialment, em van demanar que m'incorporés a un espai televisiu per parlar de literatura i, contra tot pronòstic, va funcionar. erò és que, encara que sembli una tautologia, les coses interessants interessen. Els clàssics interessen. an contemporanis nostres són omer com AaCespeare o aume Cabré. La participació en ?Els matins de g@va fer que a la ílvia oler i a mi el remi d'Editors ens concedís el premi Atlàntida l'ano hqPq a la millor iniciativa de promoció del llibre i la lectura. esprés del breu discurs de l'acte de lliurament, uns editors em van proposar la publicació d'un llibre, cosa que va donar lloc a r %iMEP' M% 2MqT 7JJ2J#MSP2MhPSS Li Aan seguit dos volums més/un titulat en Aomenatge a icent Andrés Estellés, à<JM8 9NM<8 9<J 7P% 'MI 9JMO2NI 2JM\$G8 <1A@ J1 J2-99A7A2% RI M N79 RhqPh\$ i un altre de més recent, a7JJ2JMB <\$%9J RhqPgS a estat una sorpresa constatar la bona resposta que Aan tingut amb uns textos que no eren precisament fàcils. s curiós, perqu4 a partir de l'entrevista a l M 9 P 1\$2 de qu4 parlàvem i la lectura del primer llibre, les programadores culturals de La Caixa em van proposar fer un cycle al

Caixa orum R irona, Lleida, arcelona, arragona, alma i adridSal voltant de la idea de clàssics moderns. 'aquest curs Aa nascut el meu jltim llibre, que tanmateix no és una reproducció del cycle. El vam organitzar el hqPh, l'Aem repetit el hqPg i continuarem el hqP<. Enguano, per exemple, Ai parlo de d PJNg 87Ndl 9A991929, m \$ 8%UKS IVi m2 7MP9 NI o sé, potser algj que va pel carrer no sap que l' dip rei li interessa, però deixa'm cinc minuts i miraré de conv4ncer-lo9Al cycle de adrid vaig quedar especialment satisfeta. endim a tenir molts predicis, però fixa-t' Ai, vaig parlar de aria-erc4 ar-al al voltant del mite de les dones de Lot Ral qual dedico un capítol en a7JJ2JMB <M19JSi una dona se'm va acostar per a demanar-me el nom d'aquella escriptora de qui no Aavia sentit parlar mai, però que, des d'aquell moment, s'Aavia tornat imprescindible per a ella.

-s P2JIM 7PJM@ <5% 19J #M@<NPJMB & @AJ <9 J#V9J99N98 9JF

-Ara mateix el meu pro ecte és la nstitució de les Lletres Catalanes. 'Ai Ae abocat amb tot el cor per fer tota la feina que estigui al meu abast. s un pro ecte fascinant, per al qual compto amb el compromís de tot l'equip de la nstitució, que em permet treballar de manera decisiva per vetllar, mantenir i amplificar el patrimoni literari català.

e <9! 7M=@M' 8@Z

en el qual demanem a autors catalans que parlin del seu clàssic, precisament a les biblioteques. na altra iniciativa, ? e cap- alera@ vol implicar tant les biblioteques com el remi de Llibreters perqu4 una s4rie d'escriptors visitin les seves biblioteques o llibreries de refer4ncia. Es tracta de generar relacions de complicitat que facin visible l'escriptor en aquests espais, en aquests N9BM @% de la lectura, que són les llibreries i les biblioteques.

-t 299JM%9N9B 18 &JN9AT NRIP MJJ \$< 99N9M\$M% % #M<1@%9%9M %DN 97M1JAP%90 JN@ <9P9 2 N9N9P%N9 9 JJ2 9 NM1%9M8 92NMM% 9M\$2 J NJ7M9R<M% 9/C

-Això va ser en una entrevista per a l M 9 P 1\$2. L'Albert Lladó, que és un molt bon periodista, em va fer una entrevista molt llarga i difícil de resumir, de manera que el titular és virtut d'ell. En definitiva va voler posar de relleu aquesta mena de condició meva de anus bifront/ d'una banda el fet de ser professora universitària i dedicar-me a l'estudi dels clàssics, del cànon literari per excel l4ncia, per exemple, i de l'altra, en l'àmbit de la recerca, el fet d'Aaver-me obert a les possibilitats de les tecnologies digitals, no tan sols en l'ensenyament i la difusió de la literatura, sinó també en l'anàlisi crítica de les noves textualitats electròniques i les noves formes de producció i recepció literària. Això, que moltes vegades és vist com a sorprenent, per a mi és ben natural/

<

El tramvia de la infantesa

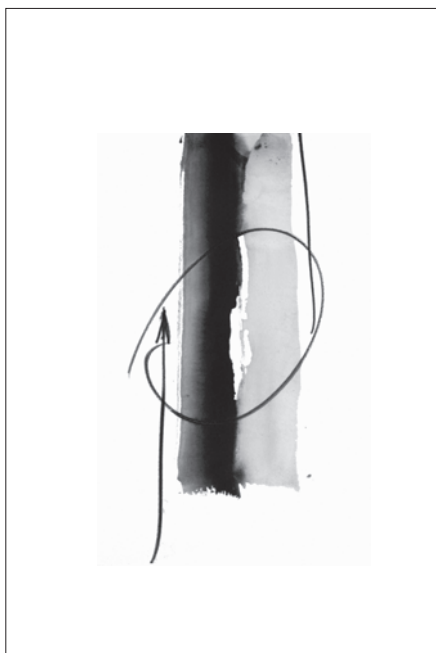
Carmen de Ocaña, amb el títol *El tramvia de la infantesa* de Claude Simon i una referència al ludibri en la ficció, evoca el camí que traïa a l'escriptura per donar forma a uns records d'infantesa. La memòria és, per tant, el centre d'aquest llibre que se situa en un territori intermedi entre l'autobiografia i la ficció. Així, de la mateixa manera que els records d'infantesa informen la narrativa de *El tramvia de la infantesa* com Carmen de Ocaña, amb el títol *El tramvia de la infantesa*, la seva obra autobiogràfica fa ús de nombrosos recursos literaris per donar vida i gruix al relat i atorgar una certa espessor retrospectiva a la meua infantesa en aquell Aort i en aquella casa i a la vora d'aquell camí reial, via imperial.

En densa, i de to menys escàptic, que les seves últimes novel·les, *El tramvia de la infantesa* és un magnífic homenatge a l'ortoria i a la seva gent. A l'empara de les memòries de nen escartes, arguerite ourcencar i admirar abocov, el relat s'ha d'entendre com un diàleg en el temps, entre el o actual i el nen que ira fou, a instàncies de la passió del patriotisme profund dels llocs de la pròpia infantesa. L'espai de la infantesa remet a una geografia concreta, en la mesura que ira és criatura de l'ortoria, fill d'espais limitats, crescut entre camps curts i estrets i dins d'un Aoritpó d'alqueries, trànsit de carreteres, fàbriques, cases de poble i carrers urbans. L'epicentre és la casa natal de l'escriptor, la de la orre o l'adelort situada en el Camí eial de adrid, nmero h<P, una via que enllaça alància i l'espai de l'Aospital, els bordells i l'Escola ia amb Catarro a i l'espai de les sortides de cap de setmana. Ira evoca, amb saviesa, la relació Aistòrica d'aquest camí i l'antiga ia Augusta amb l'arribada dels romans, els visigots, els musulmans i les tropes de aume, i s'identifica, en un gest carregat de simbolisme, com a descendent d'aquests pobladors.

Per aquesta via passa també la Aistòria en minj scules, la que construeixen els ob ectes i els passants que Ai transiten i paguen tributs, i la que evoca un tramvia vell i ranque ant. L'autor pondera la bellesa d'un paisatge jtil, en el qual allò bàsic per a la supervivència i els conreus

Ocaña, Carmen de
El tramvia de la infantesa
Barcelona, Edicions 62, 1997
128 pàgines.

aporta no només un benefici material sinó també un plaer estètic. Així, l'elecció equilibrada i mesurada de les parcel·les de l'ortoria són perfectament compatibles amb la capacitat de treure'n rendiment, de la mateixa manera que s'aprofiten les restes i els animals morts. L'espai descrit per ira, però, no és només un lloc físic i material i del qual sorgeix, intuït, la seva vocació d'antropòleg, on els Aomes conviuen amb els animals, els veuen néixer i morir, i de vegades s'Ai assemblen, sinó que també adquireix una dimensió moral. Aquesta moral i tot ust apuntada en un nen de consciència incipient és relacionada

amb el món del treball i de l'esforç físic.

En dels moments del relat és la seva gran capacitat evocativa i sensorial i sensual i emotiva, relacionada amb la novetat inAerent a l'aprenentatge infantil. En aquest sentit, créixer, en ira, significa també saber \$2 en un món ple del fred de l'Aivern, i un espai massa gran, mancat de <V>J. s també la realitat de la llarga postguerra, inestable i fràgil com el pal de fusta sobre el qual, en la coberta del llibre, el futur escriptor fa equilibris. En dels moments més significatius és quan l'autor observa que la seva cara Aa canviat i Aa esdevingut indiferent, una transformació que cal posar en relació amb la fi d'aquesta infantesa, una fi marcada per un esdeveniment tràgic i decisiu. El món dels records infantils és, per això, un món de sensacions físiques com la cremada o el dolor lleu provocat per l'aplicació d'un cataplasma.

La família i els personatges de l'entorn, en la mesura que participen en el procés d'educació sentimental i intel·lectual de l'autor, tenen un gran protagonisme en el llibre. ón éssers sotmesos a la for-a de les coses entre els quals trobem els veïns del xalet, incapaces d'adaptar-se a la condició de nous rics, unes cosines que participen en el seu despertar preadolescent, uns tipus que pul lulen per l'entorn del camí i que practiquen oficis condemnats a l'extinció. ón personatges pintorescos, r4plica als que l'eduquen contra la rusticitat, i els que fixen marcs familiars amb una sòlida profunditat en el temps.

Com l'Aome Estellés —?animal de records, lent i trist animal— l'Aome ira s'ha fet seu un món. L'ha fet seu i nostre, potser seguint l'ambició de la família del seu pare, impel·lida a imposar-se i triomfar. Es tracta d'un món acolorit i viu, en el qual el xiquet poc atrevit, contemplatiu pren consciència de la vida. En el procés, trobem vivències memorables/ el viatge amb tramvia, la visita nocturna de la policia, o la petició d'una orxata amb olives. L'an4cdota, al final, un cop feta record, ens transcendeix. en fer-Ao triomfa la vida, simbolitzada en el goig de la festa de asqua.

o crec que s'ha fet encara un retrat complet de CaAner, més enllà d'alguna entrevista i la més aconseguida que recorde la féu ontserrat oig i potser d'algun text d'Albert anent. é caldria que es fes, perquè era un d'aquells personatges gens habituals en els àmbits socials a qu4 estem acostumats, i per això mateix més difícils d'explicar i d'entendre amb criteris de cada dia.

El retrat implicaria relacionar i valorar les seues aportacions a la nostra cultura, durant el franquisme i després a la reconstrucció de la generalitat de Catalunya a les connexions entre personalitats i nuclis actius dels aEos Catalans, en 4poques difícils. En definitiva, sospesar i detallar el seu continuat esfor- de tants anys.

En CaAner probablement es combinaven la timidesa i la gosadia, una barreja que li degué fer mal més d'una vegada, però que conformava la seua manera de ser i de moure's en el món. Crec que era un Aome amb una gran capacitat per a concebre idees àmplies, per a definir-les en projectes ambiciosos i ben construïts. ambé per a il·lusionar-s'hi i massa, tal vegada, pensant que les circumstàncies i les persones respondrien a la construcció que havia articulada. egué tenir moltes decepcions i moltes alegries, veient qu4 no funcionava, en arribar a la plasmació pràctica, i qu4 sí.

ruit d'aquell impuls entusiasta va ser una vida plena de realitzacions i iniciatives de notable incidència. En l'activitat editorial i t'el AGI, Edicions ch, Curial, %S2NM\$%Ma NP9V, ESP2 aen l'organització de la Conselleria de Cultura a en recerques i publicacions com a fil·leg i personals o en col·laboració amb Joan Coromines i en altres camps.

o puc pretendre resumir o avaluar, ni que siga amb urgència, tanta feina tossuda i incansable, perquè Ae d'escriure des de lluno, sense documentació ni obres de consulta. 'Auria agradat, per exemple, revisar la relació amb el aís valencià, sobretot amb Joan Uster, però no tinc els elements adequats per a guiar-me en l'intent.

'Ae embrancat, per tant, en un enfilall de records, dei-

de n record de ax CaAner

xant de banda, probablement, les curiositats i els interessos dels lectors, i me n'he de disculpar.

L'enfilall comença pel temps en qu4 ens vam con4ixer, dut o per Uster a redactar articles de tota mena sobre el aís valencià i sovint, els que no volia fer ningú i per a la e l 9M9 2Z@ \$2 a N79 R ECS Això durà des de la C fins a la !/massa articles, certament, que em feren més savi que ric.

Amb CaAner ens havíem vist a a l4ncia, però la primera vegada que vam parlar llargament fou a Curial i finalment, una editorial a la seua mida i sense decisions compartides, des d'on dirigia la redacció de continguts catalans per a la EC. La conversa s'allargà amb un dinar a La unoalada, amb Eulàlia uran, Eudald olà i rancesc ontbona. Conversa o examen. Em decante per la segona interpretació. Les meues opinions i Aipot4tics coneixements sobre diverses qüestions, i en especial sobre la realitat valenciana del moment i era cap al PKb; i van ser demanats amb la insistència i la cortesia que l'amfitrió

devia tenir com a sistema per establir les seues anàlisis.

na mica més tard em sondeà sobre una possible antologia de pensadors valencians contemporanis, projecte atractiu que depassava de lluno les meues compet4ncies. el mateix temps em va convéncer perquè em matriculés a la niversitat de arcelona en els recents estudis de ilologia Catalana, igual que havien fet ell i Albert anent i a llicenciats en úmiques i en ret, respectivament. Em deia, amb optimisme exagerat/parles amb els professors i presentes treballs, que són com un article d'enciclop4dia una mica més llarg@ aig fer-li cas, però em fou impossible de seguir el ritme acad4mic. espres, m'incorporà a l'equip del r%SNAP12 i m'encarregà alguna traducció i articles per a la %S2NM\$%Ma NP9V, dels quals només en vaig poder fer un.

Ai Aagué altres trobades. Em ve a la memòria una llarga conversa nocturna a casa de Uster, en tornar a ueca d'un l'aplec del uig, el de PKbb, que suscità reaccions polítiques molt reveladores.

La penj ltima vegada que ens veiérem fou en una ornada sobre Joan Coromines, a a l4ncia, al hqq; . er una dificultat sobrevinguda, qui havia de presentar la conferència de CaAner no arribà. en poc abans de començar, em demanaren de fer-hi la introducció ritual. A la porta de la sala, em vaig disculpar per la improvisació. o faràs bé, ens coneixem de quan érem petits@ res-pongué amablement i amb un cert humor que alleugeria l'exageració.

inalment el vaig veure el hqq5 a l' nstitut d'Estudis Catalans, en la presentació del documental per Joan Uster@ en qu4 l'havíem entrevistat. Estava assegut i sol en la sala. havia arribat molt d'Aora.

'Ai vaig acostar i vam parlar uns deu minuts. En acabar, em preguntà ¿però, disculpeu/ vós qui sou? Em vaig adonar amb una emoció inoblidable que alguna cosa s'havia trencat, o estava trencant-se, en aquella intel·lig4ncia poderosa i admirable, que havia sabut veure tan clar i tan lluno i que potser no Aa estat tan reconeguda i a temps i com Auria calgut.

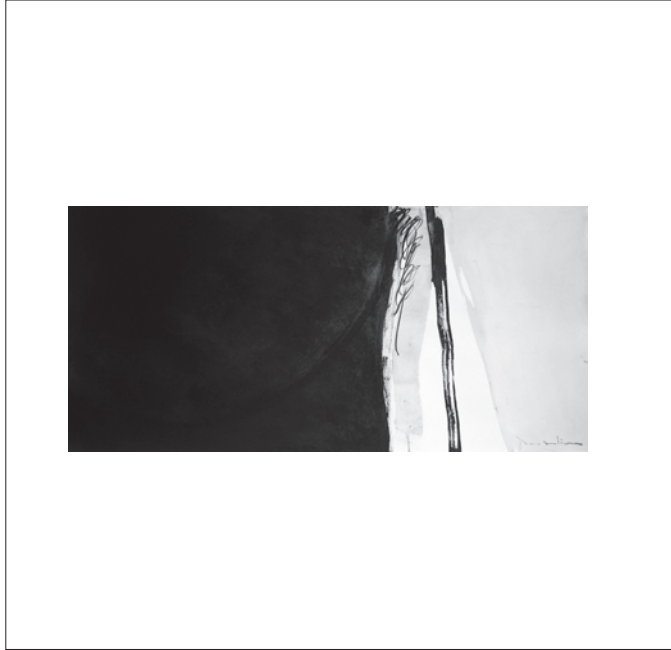
obre el nou Espai allorca

L'aparador del local del carrer del Carme a la cantonada amb el carrer d'en Oig i al bell mig del aval de Barcelona, acull, sota un nom que no cit perquè en desconec l'alfabet, un mostrari tan exAustiu que amb prou feines puc entreveure l'interior del que un dia fou l'Espai allorca.

Ara Aa fet un ano i davant la passivitat dels que n'eren responsables, un grup d'antics usuaris i veïnats s'aplegaren en el que avui és ?Crits i renou@ una associació sense cap ànim de lucre que treballà per evitar el tancament del centre cultural. algrat que no fou possible mantenir-ne l'antiga ubicació, aquest grup d'Intr4pids no es donà per venut i el dia de ant ordi de hqPg va presentar el nou local de l'Espai allorca a la pla-a icen- artorell en una ornada de contacontes i rondalles, poesia i mj sica però, sobretot, de llibres. L'Espai renaixia de les seves pròpies cendres i tornava a posar a l'abast de ciutadans, veïnats, amics i encuriosits el preciós fons bibliogràfic illenc, sense oblidar les tradicionals signatures dels autors de novetats. així van venir a acompanyar-nos el narrador ebastià ennasar, el poeta au adell i el dramaturg ebastià ortell Clar.

Aquesta manera, la gestió del nou Espai allorca queda alliberada de marcs i directrius institucionals per passar a les persones que proposen, produeixen o col laboren dotant de contingut aquest nou ens que neix despullat emperò lligat a un nom i una Aistòria que en són la raó de ser. La nova estructura Aoritpontal, assembleària i ma oritàriament voluntària, allunoada de la política oficial, és ara molt més conscient de les preocupacions i inquietuds de la gent del barri, de la ciutat, de les illes, d'arreu. A través de les comissions de treball es proposa un model flexible i participatiu i, alAora, les relacions amb les institucions i iniciatives culturals i socials s'Aan tornat essencials per tal de formar part del teixit barceloní i transcendir les pròpies fronteres físiques.

L'elegància de les ra oles ni la immensitat del racó del carrer del Carme no les trobareu als nous locals

de icen- artorell. Al seu lloc, dues àrees autònomes treballen con untament/ la llibreria i la sala polivalent, amb l'espai expositiu, el bar, el racó gastronòmic i l'escenari. La feina del col lectiu Aa aconseguit optimitpar la doble estructura disponible, construint-ne els mobles a mida, trobant creatives solucions d'emmagatpematge i fent una bona esporgada al fons de la llibreria. L'Arxiu acional de Catalunoa vetllarà pels molts metres lineals de carpetes d'arxiu que l'antic Espai allorca deixà rere seu. L'aprofitament dels dos locals passa per l'organitpació d'un model propi i alternatiu, però també per fer-los créixer en aquesta línia, el nou Espai allorca vol ocupar la pla-a, com a Aa fet en ocasió del dinar popular celebrat per ant oan i, per suposat, del festival el dia de la inauguració el passat mes de setembre, quan es reuniren mj sica, dansa, circ i prop de set-centes persones a icen- artorell.

es d'aquest dia, l'associació ?Crits i renou@ aposta fort per la viabilitat

d'un pro ecte que, per definició, recau en els propis col laboradors. Això és perquè la independ4ncia de les institucions requereix, a canvi, la implicació de les persones/un teixit sòlid de socis, la complicitat del barri, de la ciutat i, per suposat, dels illencs visquin a una banda o altra de la mar. L'Espai allorca és ara un lloc comprom4s que Aa esdevingut focus de resist4ncia al rincipat en la lluita encap-alada per l'Assemblea de ocents de alears, en suport a la qual es varen organitpar diversos actes al llarg del mes d'octubre. A més, l'Espai col labora activament amb el R rup alear d' rnitologia i efensa de la aturalesa\$ l'Aistòric col lectiu ecologista que s'encarrega de recuperar La rapa, la finca de la serra cremada per segona vegada el passat estiu.

La represa de la llibreria especialitpada que abans gestionava el remi d'Editors de alears és una altra gran fita de ?Crits i renou@ s'Ai troben milers de títols d'autors, editorials i temes illencs francament complicats de localitpar. er continuar en el seu paper de refer4ncia, la llibreria ofereix als bibliòfils tant les j ltimes novetats com un espai d'intercanvi de llibre vell i d'ocasió que permet la participació dels usuaris així com l'aprofitament òptim dels recursos disponibles. El cicle dedicat al poeta artomeu osselló- òrcel emmarca la programació dels mesos de desembre i gener/ s'inicià amb una exposició de producció pròpia a la seu de l'Espai, durà els versos del poeta als foguerons de ràcia per ant Antoni i culminarà, l'P de febrer de hqP<, amb un acte Aomenatge a osselló- òrcel i arià illangómep organitpat con untament amb el col lectiu ? llencs pel Català@ i que es celebrarà al radicionàrius de ràcia sempre i quan el procés de micromece- natge posat en marxa a través de la plataforma ? ot uma@aconsegueixi reunir el suport desit at.

, com no pot ésser d'altra manera, llarga vida al nou Espai allorca9

El banquer

Júlia Cadenes
c7M 9EP%AM
Edicions de PK5<, arcelona, hqPg
h<q pàgs.

L'autora del llibre, Júlia Cadenes R arcelona, PKbqS és una ove escriptora que compta amb una llarga experi4ncia en el món de les lletres. eriodista de professió, Aa publicat els llibres/a 1188A\$%A%N@%!=, 1G S2\$2 2% 7YP\$ i E , amb el qual va guanoar el remi Ciutat d'Elx i el remi de la Crítica dels Escriptors alencians. Com a periodista Aa treballat per a diferents publicacions, però sobretot per a la revista c7M%8@. ara acaba d'encetar una nova faceta com a gestora de la Aistòrica llibreria gi< de al4ncia. i en a 1188A\$%A%N@%!= Júlia Cadenes ens lliura unes pàgines autobiogràfiques, denses i emocionants, en 1G S2\$2Aconsegueix apropar-nos a la vida del malaguanoat artista d'Alcoi. erà a en E # on la nostra escriptora es decantarà clarament per l'elaboració de textos més literaris, mit an-ant les t4cniques del relat curt de ficció. com un procés de maduració natural ens arriba ara, a les nostres mans, c7M 9EP%1, una novel la de h<q pàgines que Aa publicat recentment Edicions de PK5<. La novel la està basada en la vida de uan arcAi la seva família, però no es tracta d'una biografia novel lada. e fet el nom del banquer en el llibre de Cadenes és iquel Lluc, personatge que reflecteix amb rigor Aistòric molts dels fets que va viure el banquer mallorquí, però és la ficció la que omplirà els buits de la condició Aumana del personatge, i matisarà molts dels seus comportaments. Ens trobem, doncs, davant un repte molt suggerent/ saber qu4 és realitat i qu4 és ficció en la novel la de Júlia Cadenes. A partir del seu naixement a les lles, iquel Lluc, a les acaballes del s. , a ant Antoni o anta argarida va trobar moltes dificultats per a obrir-se un espai propi. A la fi,

5

sense saber mai qu4 era l'4tica va aconseguir obrir-se el seu espai a base de suborns i ves-te'n a saber quines altres martingales o delictes. Júlia Cadenes ens introdueix en eixa 4poca d'una manera immillorable, com qui no vol va endinsant-te en un món on el contraban, en l'illa de allorca, era l'j nica manera de sobreviure als impostos d'un Estat insaciable, representat pels cacics més tradicionals i casposos de l'illa. Estem parlant dels primers hq anos del segle . El retrat d'eixa 4poca és un gran m4rit literari de Júlia Cadenes, així com la capacitat d'esce-nificar el paper que representaven les dones en eixe embolic. L'escriptora aprofundeix entre les relacions d'Aomes, dones i propietats, alAora que ens descriu una illa de allorca encara rural. La novel la c7M 9EP%, a més a més, ens parla de matrimonis mal casats, d'amants, de fills, propis o no respecte a qui ens referim, sense oblidar el protagonisme que el personatge té entre les dues guerres mundials i la guerra civil espanoola. ambé ens parla de crims no mai aclarits per la ustícia. embla que estem parlant d'una s4rie televisiva, però no és el cas/la vida de la família dels arcA dona molt de si per a refor- ar aquest argument, però la prosa col lectiva d'un poble illenc expressada amb la varietat mallorquina del català traspua sinceritat i memòria Aistòrica. erqu4 eixe és el camí narratiu que Aa escollit Júlia Cadenes amb molta eficàcia i contenció, i Ae de dir que el llenguatge que ella utilitpa és molt bell i profund/un llenguatge que ens a uda a con4ixer la complexitat de l'ànima Aumana. ambé es podria pensar que c7M 9EP%1 és una novel la poblada de silencis, en la qual els protagonistes prefereixen callar i no dir res. L'escriptora, com una punxa, transmet la seva Aistòria amb credibilitat/una Aistòria contemporània, seguint els consells que donava oan uster respecte els temes que podien abordar els futurs narradors valencians sense caure en tòpics Aistoricistes medievals. Júlia Cadenes Aa estat capa- de triar un bon tema realista i contar-lo sense passions, evitant els pre udicis ideològics. Ara Aem tingut sort/ Júlia Cadenes, que domina bé totes les varietats lingkístiques del nostre idioma, també sap escriure literatura. ap, en definitiva, on dormen el diable i la sensibilitat Aumana.

i<J%@W%1M8 %PMh <7

Literatura combativa

---

aool de ràcia
I M%2P1
El eriscopi, arcelona, hqPg
hb5 pàgs.

I M%2P1 R hqPg\$ òpera prima de aool de ràcia PKbh\$ Aa estat publicada a una de les noves i prometedores editorials catalanes que, sumada a Labreu, edicions El all, eteora, aig erd, Llibres del elicte o ales- Aerbes, entre moltes altres, Aa esdevingut un dels petits avids davant els oliats industrials, publicant tota una nova generació d'escriptors en català. En paEsos amb d4bils estructures institucionals com el nostre, aquest tipus de literatura no és tant una feina professional sinó un reducte semi-amateur de desviació i invenció, on autors poc coneguts exerceixen l'ofici ocupant un espai més enllà del model preconstituït. Així, el binomi d'aquests escriptors i les noves editorials crea una mena de codi de resist4ncia davant el monopoli comercial de les grans firmes.

aquesta resist4ncia és precisament el sistema motriu de I M%2P1 . En poques paraules, l'argument d'aquesta novel la és el segkent/un Aome es desper-ta en una cel la on, durant els segkents anos, serà interrogat i torturat sense saber ben bé d'on vénen les garrotades. Aquests torturadors resultaran no ser altre cosa que el istema Capitalista eoliberal, en ma j scules, que no tolera cap mena de difer4ncia o rebel lió en contra seva. n bon dia el deixen lliure però controlat mit an-ant drogues farmacològiques i una soporífera feina de traductor t4cnic. A partir d'això, el pobre diable viurà una vida gris en una arcelona 7 no tant7 distòpica fins que no topi amb diversos personatges de la esist4ncia, una conxorxa a nivell mundial contra l'enfadós istema Capitalista eoliberal. ara ve el punt meta-literari de la novel la/al protagonista, que en un passat Aavia estat un escrip-

El talent sota l'ombra del silenci

---

sabel-Clara Jimó
catalunya
barcelona, barcelona, hqPg
hcb pàgs.

---

tor crític amb el sistema, li encomanen d'escriure una novel·la que a udarà a la resistència i a la resta a obrir els ulls i lluitar contra el Capitalisme. Aquest moment, la trama del llibre bascularà en etapes progressives fins a un final sorpresa inclòs. El gran tema de *La rissolada*, però, no és altre que el de la capacitat del sexe per crear-se una identitat pròpia davant d'un món que ha perdut un percentatge important de lluita i capacitat de discerniment. Aquesta identitat, al llibre de *La rissolada*, es genera a partir de la literatura mateixa i que s'ha mirat tot des d'una postura ambigua, la del seu llenguatge ficcional, que nega la immobilitat d'un pensament racional. Aquí que tot projecte de formulació ideològica aplicat a la trama de *La rissolada* estigui marcat per la seva condició d'impossibilitat de posicionar-se plenament, perquè, segons el seu punt de vista, la literatura és creadora no pas de veritats, sinó d'aparences i relacions de poder. Això és precisament el que hauria de ser la literatura/diferents maneres de veure el món creant debat * *La rissolada* *La rissolada*.

Així doncs, escriptors com *La rissolada* i editorials com *El eriscopi* s'han decidit a esberlar la peixera per atrevir-se a publicar aquella literatura que no té cabuda dins la tendència cada cop més homogeneïtzada de la producció pararealista, fent possible entreveure un futur on aquestes petites societats culturals puguin acabar formant un sistema amb el propi centre i perifèria, sense haver de dependre de les dinàmiques comercials de les dues o tres empreses que controlen el mercat editorial. Això, a banda de ser culturalment molt sa, permet ulla una sortida al desigual sistema literari de temperament comercial emparada normalment per un sector de la premsa cultural i una manera de fer crítica literària que consisteix en no fer-ne gens, de crítica literària. Si sap si la sociologia d'aquest nou sistema permetrà entreveure el circuit d'una literatura més comunitària basada en editorials independents que inventin nous mapes, teixits per una xarxa d'elaboració col·lectiva que busqui una idea de literatura heterogènia, situada als marges de les institucions oficials, actuant en un pla regional, o fins i tot local, per esdevenir universals.

m *La rissolada*

La rissolada és una novel·la calidoscòpica, poc convencional, on *sabel-Clara Jimó* desenvolupa una subtil teranyina de personatges i fils argumentals, amanida amb un to d'amarga ironia, per a transmetre'ns una llegenda crítica a la societat actual, que silencia a tots aquells que, per una raó o una altra, no encaixen en els cànons, no segueixen les normes, no acaten les lleis no escrites que dictamina el poder en totes les seues manifestacions. L'autora agrupa, així, els personatges de la seua obra en un poble imaginari, *Olterà*, que per més que s'esforça en reivindicar la dignitat pròpia i situar el seu nom en el mapa de l'existència, s'estavella contínuament contra la indiferència del món. El poble, travessat per una via ràpida que el clivella en dos, veu com la part de ponent, que queda més aïllada, és mor a poc a poc, fins que uns quants supervivents de tragèdies diverses, desafiant tota llei i tota lògica, comencen a instal·lar-s'hi i a tornar-li una mica de la vida que l'ha anat abandonant.

Els vuit capítols que la formen podrien funcionar com a relats independents/ tots giren al voltant d'un o diversos personatges marcats per una història dramàtica. L'autora usa frases fetes o locucions per a donar-los un títol sovint irònic. El primer, *Cançons victòries* es refereix a la inexplicable pèrdua de victòria, una nena que, d'excursió amb els pares, desapareix en la muntanya en qüestió de segons. El segon, *Agrià, gratapà*, mena a rates per sopar usa una rima burlesca infantil per a descriure la història d'un pintor condemnat al silenci de la crítica especialitzada que elabora, tanmateix, autèntiques obres d'art que tras-

balsen tot aquell que les mira. En el tercer, *En corpore sano* predomina el pes de les descripcions de sis personatges que construeixen, a for-a d'entusiasme i destresa, un Aospital ecològic i autosuficient en la part del poble aïllada per la carretera. El quart capítol, *En ira, mama*, sense mans narra el drama d'una mare que, per salvar la filla, se sacrifica fins a l'extrem de perdre, literalment, part d'ella mateixa. El cinquè fa una incursió en el món de la cuina d'autor, d'una elit monopolitzada per crítics que, des de tribunes mediàtiques i interessos que no tenen res a veure amb el talent individual dels i de les aspirants a xefs, condemnen a l'ostracisme a aquells que no toquen les tecles correctes, no passen per caixa o no se sotmeten als mecanismes de control establerts. Amb el mateix missatge de fons, el sisé capítol, *Carrec vol dir càrrega* examina les misèries del món de la política, on els oves entusiastes, àbils i emprenedors són sibil·linament apartats per aquells que es neguen a cedir-los terreny i s'aferran a una carrera política mediocre però conservada a base d'estratègies de pressió i difamació. En el setè capítol, l'autora dirigeix la mirada envers un altre àmbit molt arcaïtzat i dirigit per Aomes/ les forces de l'ordre. En aquesta ocasió, és un policia el que pateix les conseqüències de transgredir les normes no a en el terreny professional, sinó en el personal, el que té a veure amb l'orgull i els instints més primaris de l'ésser humà. El darrer capítol, *La bicicleta* és una mena d'epíleg en què dos dels protagonistes conversen des de la meitat oblidada del poble sobre la desaparició de victòria, la història de la qual enceta el llibre.

Aquesta manera, l'autora tanca el cercle que, enllaçant uns personatges amb els altres, ha anat dibuixant al voltant de les modernes i subtils formes de marginació i anorreament que asseugen, com una plaga, la societat actual.

Ens trobem, doncs, davant d'una novel·la redona, que reafirma, una vegada més, la mestria d'*sabel-Clara Jimó* en el disseny de perfils humans, ens convida a plantejar-nos el paper que tenim en els engranatges que mouen el món i ens incita a la rebel·lió contra l'ombra allargassada de les estructures de poder.

m *La rissolada* *La rissolada*

Guerra i postguerra segons les dones d'aigua

Coni Cucarella
à <9%JAG2 P #0>8 %JAJ%M 9.
romera, Alpira, hqPg
5b pàgs.

Coni Cucarella acaba de publicar la novel·la *À l'ombra de la dona d'aigua*. En el món llegendari, les dones d'aigua i les encantades protagonitzen arguments narratius basats en una oferta al viatger. La tria pot ser entre un tresor i un amor, o la concessió d'un desig a canvi d'un condicionant: no mirar enrere, no esmentar la naturalesa de dona d'aigua, etc. Amb l'esperit de fer-se ressò de la mesquinesa i l'escassa força de voluntat de l'èsser humà, de l'home en particular, la llegenda explica com ell es decanta per l'opció material o bé no pot evitar la transgressió de la norma. El desenllaç, per això, sol esdevenir fatal/moral.

En un moment de la novel·la aquest argument es capgirarà/serà l'home mesquí qui farà una oferta terrible a la dona d'aigua. El paral·lelisme no és pas anecdòtic. La història que ens explica està enterament poudada d'un gorg de cultura popular pregoníssim, de manera que realitat i fantasia, experiència i superstició són en la mateixa galleda. L'autor hi busseja a la recerca d'un fons encara més tel·lúric que el que excel·liria a presentar en *La dona d'aigua*.
\$%7M8 %JAJ/@%\$PNR hqqg.

La nova novel·la és un altre pas en aquesta línia narrativa, sense deixar de ser diferent. I parlar de la guerra Civil i de la postguerra des de la perspectiva dels vençuts no és cap originalitat, sí que ho és fer-ho amb veu de dona d'aigua. L'illor dit/de xiqueta o d'adolescent d'aigua. El fet de saber-se d'una naturalesa distinta aporta a les protagonistes una força especial, però també unes entitats sobrenaturals contra les quals rebel·lar-se. Al capdavant, Cucarella intenta l'expressió de lluita contra quelcom d'inabastable i complex amb imprecisió, però sense resignació. La

guerra, l'enemic/l'aigua i la seva força devastadora. Una manera de combatre essencialment diferent en funció del sexe/l'autor sembla reivindicar l'afirmació de la dona al capdavant de les famílies vençudes.

En el camí de la lectura assaborirem una atmosfera riquíssima en referents folklòrics/locaux, cançons, llegendes, fraseologia, creences, costums. Com en *La dona d'aigua*, Cucarella no amaga els seus vastos coneixements de la cultura popular, fins al punt que no es limita a presentar-la d'una manera idealitzada, sinó que també en treu a la llum les parts més fosques. És una de les imatges més punyents, però anecdòtiques, en aquest sentit, és la creació d'una xiqueta papallona de la mort imprimint el cap escapat d'una libella en un paper. Les xiques dels xiquets, cruels o no, són la màscara que amaga els primers capítols, que ens fan penetrar en un cronotop concret i que d'alguna manera endolceixen als ulls d'una xiqueta els anys duríssims que li toca viure. Però també l'afirmació a enfrontar-s'hi.

Aquests elements de la cultura popular, la llengua no n'és solament el vehicle/també n'és part del contingut. L'escriptor ens té acostumat a un valencià genuí, impecable, el resultat de moltes hores de recollida, transcripció i adequació a l'estil narratiu. És de les unitats lèxiques i fraseològiques a alguns girs sintàctics, sembla haver triat l'expressió precisa en cada moment perquè mai no sone forçada, ni tan sols local, però sempre autèntica.

Després de llegir la novel·la, en quedem ben impregnats i satisfets de reconèixer-hi locucions que creiem íntimes, paraules que només vivien en la memòria de la nostra gent gran.

Ho és la primera vegada que Cucarella reeix ostensiblement en el treball lingüístic, però és ben probable que la tasca d'aconseguir una llengua viva i acostada als eflusis de la parla quotidiana vinga també motivada pel fet que l'obra fou concebuda, inicialment, per ser dramatitzada/l'escrigué expressament per a la companyia Amuntavall teatre, i s'estrenà als escenaris a la tardor de 1994. Ara que en veu la llum la transformació novel·lada no gaire, segons l'autor, és una bona ocasió per redescobrir-ne el text i deixar-se portar, amb la ploma cucarellana, a un univers que encara no hem perdut.

El sucre del raïm

Coni Cucarella
I M8 9\$ M7M 4
raduació de artícles
Edicions de PK5<, Barcelona, hqPg
PKq pàgs.

Coni Cucarella PK5g sembla ser un d'aquells escriptors que assoliren fama i reconeixement massa tard/no fou fins a finals dels 80 que Charles Cams, un dels seus admiradors, el va descobrir al gran públic.

L'ascendència italiana, la majoria dels textos de Coni contenen elements autobiogràfics, principalment sobre les formes de vida dels emigrants italians als EUA. I M8 9\$ M7M 4 no n'és una excepció: enrosole rep una trucada del seu germà Mario, qui l'avisava que la seva mare, Maria, vol separar-se del pare, i que un paleta de setanta-sis anys, adjunt i alcoòlic. Coni i que enrosole sap perfectament que Maria, devota catòlica, no es separarà del seu home, decideix recórrer més de sis-cents quilòmetres per visitar-los. El que enrosole no sap és que aquest viatge li canviarà la visió dels seus i del seu passat. Al llarg del text Coni ressegueix la història dels enrosole, i la novel·la es torna un retaule molt acurat de les relacions familiars i socials d'un clan italo-americà de classe treballadora.

Coni i que pot semblar que el llibre ens conta el deteriorament d'un mascler alcoòlic, aquest no és el tema central.

Antes del viatge de Coni, Coni ens explica els canvis pels quals la relació pare-fill passa a mesura que ens anem fent grans. Coni sempre s'avia dut molt malament amb el seu pare, però aquest viatge li permetrà conèixer la persona més enllà del progenitor. Un altre tema central és la importància de les amistats, d'allò col·lectiu. Així, tot i que el grup d'amics de Coni deixen de ser allò que es coneix com un grup de fracassats socials, tenen molt clar conceptes com ara la solidaritat o la força del clan. Coni debades, quan Coni discuteix amb el seu pare al

El déu resilient

Caf4 oma, un dels espais mítics de l'obra, els amics de icGsurten a defensar-lo/ ?8Aquest Aome és el teu pare)...* és amic meu. ingue-li una mica de respecte, YAO Aas ent4sX@

Al llarg del llibre la relació entre enro i icGva millorant, fins al punt que un vespre el fill bressola el pare mentre dorm patint malsons per mor de l'alcoAol. Les teories sobre la masculinitat ens a uden a entendre millor el text/ icGés un Aome que sap el que Aa de fer a cada moment. rgullós de ser paleta, feina que fa des de l'adolesc4ncia, no Aa aconseguit que cap dels fills segueixi amb l'ofici. icGés producte del seu context, és un Aome dur i treballador, poc donat a mostrar els sentiments, doner, bevedor i manaire. enro, en canvi, és un desclassat, sempre dubta/ va fugir de casa als vint anys amb la intenció de convertir-se en escriptor, però abans de triomfar va Aaver de viure al carrer, dormir sota ponts i fer feines de tot tipus. n dia fins i tot és arrestat per vagabunderia/covard i ploraner, intenta aguantar les llàgrimes pensant en éu i el seu pare/? éu otpoderós, no em facis plorar. éu, fes-me un Aome com el meu pare9@

La representació de aria a l'obra és for- a complexa i interessant/mentre ells dos són protagonistes rodons, que evolucionen, ella es troba a mig camí entre un personatge pla i estereotipat per una banda, i una representació complexa de les relacions de g4nere a l'àmbit dom4stic per l'altra. aria, llavors, es torna una metàfora de les dones de la seva 4poca, debatent-se entre el deure de la tradició i la seva individualitat. ante aconsegueix dibuixar un personatge que atrapa, i que assoleix un protagonisme inesperat cap al final de la novel·la.

I M%8 9\$ M%7M 4B és, en resum, una tragicom4dia fascinant, plena de moments Ailarants. El text mostra que ante domina a la perfecció la construcció de novel·les curtes, amb frases ràpides i directes on res no sobra ni falta, com aquesta/?El problema que tenia el pare no era que no es guanoés el pa, sinó que el pa mai no arribava a casa@ elatant les contradiccions de icGi els olise, protagonistes entranyables en el seu egoisme desorientat, ante és capa- de mostrar els problemes que provoca el despla- ament, la masculinitat i la religió.

cZ2A I JJ%N

---

oan-Lluís Lluís
I%MI>9EP%IM%7M&PM<2J
roa, arcelona, hqPg
hP; pàgs.

---

era, germana i esposa legítima de !eus, engendrà i parí en solitari efest. L'objectiu era estrafer l'efecte que Aa- via tingut l'esplendorós naixement d'Atena, filla jnicament de !eus, i fer prevaler el seu poder davant els altres déus olímpics. erò quan era contemplà per primera vegada la llet or del nadó, l'envaí la ràbia, la vergonia i la por de ser Aumiliada pjblicament. Amb fjrria l'agafà i sense recan- a el llen-à lluno, precipici avall, per expulsar-lo així de la seva vida i del bell mont de l' limp. ou aquest l'inici del tortuós viatge vital d' efest, déu del foc, que oan-Lluís Lluís recupera dels marges per situar-lo al centre del seu llibre, editat amb les il·lustracions de erico astor.

esonat, destronat i deslletat, e- efest anà a parar a prop de la terra dels Aumans, on Ai visqué nou anys i apren- gué l'ofici de ferrer. reballava amb coratge i transformava els materials més rudes en allò que desitava. ràcies al seu talent, recuperarà el lloc que li pertocava a l' limp. erò el éu jnic dels cristians arribà, i en nom seu es proAibí qualsevol mostra de paganisme. 'acabaren els sacrificis i els rituals, i amb ells tota una era dedicada a venerar divinitats impertinents, cruels i capritxoses que s'alimentaven de fum.

efest, imperfecte, mal fet i treballador, els va sobreviure a tots, també a la seva odiosa mare, i presencià amb dolor com l' limp Aavia esdevingut pols. ols que certificava la mort d'una 4poca i l'inici d'una altra de la qual ell no n'entenia res.

oan-Lluís Lluís col·loca l'inici de la seva novel·la en aquest punt, quan el cristianisme a s'Aa imposat arreu d'Europa. efest estirarà el fil d'aquesta intel·ligent narració fins al segle ,

tot oferint, però, diverses anal4psies que a udaran a dibuixar el personatge des de diferents angles, per comparar l'ara i l'abans, i fer més evident el contrast entre l'opul4ncia de quan eren els millors, i la mis4ria de qui Aa estat derrotat. Aquests bots al passat poden ser llegits en forma de relats independents que l'autor ens ofereix com un regal de bellesa extraordinària. ?La infància d'un déu@o ?Afrodita i o@recullen tota l'4pica, l'erotisme i el ressò de literatura oral que s'espera d'un mite. La resta de la narració tampoc no s'escapa d'oferir certs elements que el lector percebrà com pròpiament clàssics. Ens referim, per exemple, al motiu de les metamorfosis. L'autor mostra repetidament la necessitat que té efest, que els romans a transformaren en ulcà, de canviar d'aspecte físic a fi de sobreviure en situacions que li són adverses.

ambé experimentarà emocions que l'acostaran als Aumans i ens donaran compte de la seva transformació i adaptació interior. es transforma en un ésser que sap llegir i escriure, i gràcies a això ens deixa les cròniques dels seus fets en primera persona.

ubtilment, oan-Lluís Lluís convida els lectors a recordar a 9\$2\$, de oltaire, i establir paral·lelismes entre ambdós personatges principals.

efest i Càndid Aan estat expulsats del millor dels mons possibles i tant l'un com l'altre es veuran obligats a emprendre un viatge 7 Càndid a través de la geografia i efest a través del temps7 que els obligarà a obrir els ulls i analitzar les diverses formes de mal que els envolten. e fet, tots dos patiran greus episodis de fam, febleses físiques o tortures en mans de la nquisició. El bell i candorós personatge volterirà Aaurà de posar en dubte, a contracor, la filosofia de l'optimisme amb la qual Aa estat educat, mentre que el déu grec qquestionarà també els comportaments dels seus enoorats familiars.

I%MI>9EP%IM%7M&PM<2J és una novel·la agosarada, contundent i de profunditat no gens reduida. Cal ésser molt valent per ressuscitar els déus olímpics i molt mesurat per no caure en el parano de la grandiloq4ncia d'argument o de v4rbola. Certament, oan-Lluís Lluís Aa trobat l'equilibri i l'Aarmònia que requeria el tema.

E 9N92 M 8 <9M27 Z-9

PP

iàlegs inacabats/

Erosionar i destruir

Escric aquestes ratlles en uns dies en qu4 la societat valenciana es troba assistint, entre indignada i estupefacta, al tancament de la ràdio elevisió valenciana. La gent del teatre, però, no ens podem sorprendre gaire, no sols perqu4 el designat per a procedir al tancament 7 Ernesto Moreno7 siga el mateix a qui si li va encarregar apri-mar el sector de les arts i de procedir-Ai a un E radical, sinó perqu4 les arts escèniques 7 els teatres públics, al capdavant7 porten patint durant els darrers quinze anos una constant ero-sió que les Aa posades, a Aores d'ara, a les portes mateixes de la mort.

En efecte/el que s'Aa fet amb v% N/A \$/A/A %/A/ Z/N/Nals darrers deu anos Aa sigut un proc4s sistemàtic de des-muntatge d'unes infraestructures crea-des als anos Auitanta i que, amb dis-funcions i decisions 7 i gestions7 dis-cutibles s'Avien mantingut almenos fins el moment que Consuelo Císcar fou apartada de la possecretaria de Promoció Cultural, l'ano hq; . La seua caiguda a causa, entre altres raons, de les grans despeses que provocaven les seues polítiques, va significar la fi de les seues propostes estel lars en el món del teatre/el somni d'un v% N/A M 2/M 9 M 7/9 2, tantes voltes anunciat com mai no definit, la Ciutat del teatre 7 ubicada al ort de agunt7 o l'es-pai per a macroespectacles que volia que foren les naus del mateix ortó

e parlat de l'abandó de projectes tan ambiciosos i potser tan destrella-tats com els de la fórmula P o el alau de les Arts eina ofia 7 una altra macroestructura construEda sense tenir en compte les possibilitats reals de les arquitectures públiques valencianes. Al costat, però, d'aquest procés de renjn-cies, cal situar des de fa ben bé una d4cada, un lent procés de desmuntatge d'altres infraestructures que sí funcionaven. rocés que s'inicia abans fins i tot que la crisi econòmica apor-tés als gestors de teatres de la gene-ralitat l'excusa perfecta per a liquidar l'Aer4ncia rebuda. o Ai Aurà llavors

justificació de cap mena, car no con-siderem com a tals els capricis, les obsessions i els odis 7 Aom parla de llistes negres7 de la, sense cap mena de dubtes, pit or directora dels teatres públics en tota la seua Aistòria 7 par-le, és clar, d'nmaculada il L#paro. un altre fet encara més preocupant/en aquest procés de sistemàtic enderroc, el partit en el govern posa en oc fact-ors no sols econòmics o organitpatius sinó que, més o menos amagats, recorre a motivacions ideològiques/ la vir-tual desaparició de la nostra llengua de les programacions, les publica-cions i fins i tot de la propaganda, no és un fet casual, com tampoc no Aa és, la progressiva asfíxia del a %/N/A/M %/ à <M/M %/M 2. que Aauria d'Aaver estat el capdavanter de la recuperació i preservació de la nostra memòria tea-tral i al qual s'Aa buidat de compet4n-cies i recursos. i eina per a la nor-malització cultural i lingüística, ni pla-taforma per a la promoció del nostre teatre i ni tan sols arxius de la nostra Aistòria teatral. o/ els v% N/A/M %/ e %/A/ Z/N/M 7/9/M 9, de la mà de gestors com l'esmentada directora, no Aa sigut durant aquests anos més que una màquina de propaganda 7 una més7 al servei del partit en el poder i un instrument per a satisfer l'ego de qui els Aa gestionats amb la tòpica ineficàcia amb qu4 el fa/val a dir, acumulant deutes sobre deutes.

ineficàcia i endeutament que Aan dut la institució a Aaver de desenten-dre's d'algunes sales 7 el teatre alia, per exemple, dedicat lvegues tu quina casualitat de forma gairebé exclusiva a la programació de teatre valencià i en valencià7, a obrir altres al teatre privat Rel principal en oberta compe-t4ncia amb les sales que s'Ai dediquen i a obligar moltes de les companoies 7 en especial les valencianes7 a anar-Ai a percentatge. si això fóra l'j-nic... erqu4 Aem de sumar que la política d'a uts i subvencions Aa anat temporada rere temporada minvant les quantitats consignadesa quantitats

que, a més, cada ano es liquiden amb més retard, la qual cosa obliga les companoies i persones agraciades a assumir despeses financeres extres per culpa d'aquests endarreriments.

ot i que, com a Ae indicat, els res-ponsables recorren ara a la crisi per ustificar aquestes mesures, a ningj no se li amaga que es fa servir aques-ta excusa per dur a terme una s4rie de polítiques que encaixen bé amb la ideologia del artido opular. Així, la gestió privada d'infraestructures pù-bliques a es troba sòlidament assen-tada a l'A untament de al4ncia que Aa deixat en mans privades els seus dos espais teatrals El usical i La ambleta i s'està estenent pels muni-cipis del país, governats ma oritària-ment pel després de les eleccions del hqPP. de forma semblant, es castiga la professió teatral valencia-na, un dels sectors més crítics amb el poder, no sols reduint els a uts als que tenen dret, sinó també repartint-los d'acord amb criteris d'amistat i ene-mistat i no per la qualitat i l'inter4s de les propostesó

Aquesta és la situació Aeretada per ?CulturArts@ o sabem si el nou ma-croorganisme que aglutina tota l'activi-tat cultural valenciana imprimirà un can-vi de rumb real a la situació resulta obvi, però, que el que no farà serà trac-tar de revertir la desaparició d'infraes-tractures que Aem patit durant els dar-rers anos car la seua creació es conse-qq4ncia, i esperó alAora, d'aquest pro-c4s. és que un canvi en el sector, amb totes les limitacions que imposa la situa-ció de fallida econòmica a qu4 ens Aa dut el overn actual, només serà possi-ble amb un replante ament a fons de la funció de les institucions teatrals pù-bliques als propers anos. eflexió que Aau-rem de fer els implicats i la societat valenciana en el seu con unt quan arri-be el moment de fer balan- i demanar responsabilitats, que espere que siga aviat.

Devastació de la cultura

La creativitat i la cultura són deficitàries per naturalesa. Tanquen d'una rendibilitat immediata. El seu rendiment s'ha de buscar, generalment, en el llarg termini, en la decantació de valors i l'enriquiment del patrimoni. Això, que no és fals del tot, va deixar de ser cert en termes generals amb la irrupció de la societat de consum i l'adveniment de la modernitat. La vida moderna ha fet possibles les indústries culturals i ha reforçat l'ús emblemàtic de la cultura. La relació amb el poder de l'art, els artistes, els creadors i els productors de cultura ve marcada per aquesta situació.

La política cultural de la dreta valenciana va partir d'una concepció instrumental dels productes culturals, una idea subsidiària de les indústries culturals i un sectarisme quasi perfecte amb les manifestacions crítiques o dissidents. A quasi dues dècades, el va accedir al poder institucional al País Valencià i va fer de la manipulació sistemàtica de la cultura un dels seus instruments més agressius de propaganda. La grandiloqüència retòrica i la desproporció pressupostària han marcat l'ascens, la crisi i la caiguda del model. Els resultats són la vista de tots.

Les grans apostes en relació a l'oci i la cultura de la dreta turística, representada amb molta energia pel País Valencià, han acabat en el desastre més absolut. Tant els grans esdeveniments com els anomenats grans projectes de costos estratosfèrics, han resultat escandalosament ineficients. El balafament de recursos al País Valencià estat descomunal. Algunes d'exemple els casos de la Ciutat de les Arts i les Ciències, a València, i de la Ciutat de la Llum, a Alacant.

La primera, que ha implicat una inversió de més de 2.000 milions d'euros, està en procés de privatització de la gestió, excepció feta del Palau de les Arts, amb la doble intenció d'aturar la sagnia anual que el seu manteniment suposa per a la generalitat i de rendi-

ibilitar unes instal·lacions faraòniques, la construcció de les quals ha estat marcada pels sobrecostos escandalosos i els capricis de l'arquitecte Santiago Calatrava en connivència amb els governants.

La segona, un complex d'estudis cinematogràfics el cost de construcció dels quals va superar els 100 milions d'euros, on s'han fet una seixantena de rodatges generosament subvencionats pel govern valencià, és encara més deplorable. La generalitat es veu obligada a vendre's tot el complex perquè la Comissió Europea ha resolt que en la seua construcció i funcionament s'hi ha produït una vulneració de l'Estat és a dir una vulneració de la normativa de lliure competència amb altres estudis de propietat privada, com els de Pinewood, a Londres, d'on va partir la denúncia davant les autoritats de Brussel·les. La resolució europea obliga a revertir tota la inversió pública que s'hi ha fet.

Ensenyem eixir del sector audiovisual, el despropòsit en la gestió de ràdio i televisió valenciana, que ha acumulat un deute de 1.000 milions d'euros en els anys de govern del PP, ha conduït a la polèmica decisió del primer tancament d'una cadena autonòmica a l'Estat espanyol, amb efectes demolidors sobre la promoció del País Valencià i sobre el precari sector de la producció, el doblatge i la realització. I al País Valencià es podia parlar d'una indústria cultural, en bona mesura estava vinculada a Canal K, una televisió saquejada per la corrupció, la manipulació i el sucursalisme més vergonyós.

Revela l'anuari de la societat general d'Autors d'Espanya RAE que la solsiada del consum cultural que la crisi econòmica ha provocat a Espanya s'agudita entre els valencians, pel que fa al nombre d'espectadors de cinema, les arts escèniques i en especial la dansa i els concerts de música popular. O així en el sector de la música clàssica.

La crisi de les institucions culturals autonòmiques, que ha portat a la desaparició d'organismes com el Teatre de la Generalitat, l'Institut Valencià de la Música o l'Institut de Cinematografia, i a la creació d'aquest nou artefacte anomenat "CulturArts" té a veure, sens dubte, amb l'acceleració del retrocés en alguns d'aquests sectors de la producció artística i cultural. El públic valencià s'ha refugiat els últims anys en un consum creixent de televisió, que no ha evitat el desastre d'audiència de Canal K.

I si parlem d'arts plàstiques, la pèrdua de prestigi de l'Institut Valencià d'Art Modern (IVAM) resulta paradigmàtica d'una actitud autocomplaent, de vegades descaradament clientelar i altres vegades de pur disbarat, que empeno el que fou en un altre moment un museu de referència internacional pel pendent de la decadència i la irrelevància, en un procés que és molt més que una tendència conjuntural.

En fió és depriment contemplar el panorama de devastació que el pas de la dreta per les institucions valencianes ha produït. A més a més, les conseqüències culturals, i les eventuals vies de solució, vénen condicionades del tot per la indigència financera a què ha arribat l'Administració valenciana.

De vegades no hi ha res millor per a definir on estem que un exemple il·luminador. El palau de l'Òpera de Astana, a Astana, ha esdevingut un botó de mostra per a tota la premsa internacional de la megalomania d'un governant, el president de la república, Nursultan Nazarbayev, que va abocar 1.000 milions d'euros en la construcció de l'enorme edifici. A València es va construir, dins el complex de la Ciutat de les Arts, també un auditori d'òpera, el Palau de les Arts, en l'època de Francisco Camps com a president de la Generalitat, que ha costat més de 500 milions. O cal dir res més.

ous temps, noves maneres

al volta estem assistint a un canvi ¹ pel que fa a la manera com es pensen i, sobretot, s'escriuen els llibres destinats, en principi, al públic adolescent. Aquest col·lectiu, armat amb inseparables ² d'última generació i tot el reguitzell de tecnologia puntera que ompli periòdicament les botigues de l'oci digital, viu bàsicament en un món on la imatge és ama i senyora del pensament. Així doncs, la paraula impresa en aquella ³ del passat que comença a esdevenir el paper ⁴ de cercar noves maneres de seduir els lectors ⁵. Els editors amb el nas esmolat, en aquest cas ⁶ d'Andana Editorial, comencen a estar-ne al cas. ⁷ Un bon exemple d'aquest canvi i, doncs, del nou enfocament que suposa en relació a obres anteriors és ⁸ *La vida de l'adolescent*, de Javier Aliaga, primer títol de la col·lecció ⁹ *La vida de l'adolescent*. La novel·la, de lectura absorbent, amena i amb un seguit significatiu de referents actuals, bascula entre diversos ¹⁰ i novel·la d'aventures, literatura fantàstica, ¹¹ i situacions mercès a l'ofici del ¹² i adolescent protagonista, un atrafegat estudiant d'E ¹³ amb voluntat d'escriptor que assaia i conviu amb els seus textos d'una manera molt especial.

El nostre amic, a cavall entre ¹⁴ Caulfield, el ¹⁵ protagonista de ¹⁶ *La vida de l'adolescent*, ¹⁷ - ¹⁸ *La vida de l'adolescent*, es belluga en un món fluctuant i difícil, el de l'adolescència, amb una família que fa aigües, un ofici ¹⁹ el d'escriptor que va temptant-lo de mica en mica i, per descomptat, la descoberta d'un primer i misteriós amor anomenat ²⁰ rina a l'entorn del qual girarà el gran misteri de la novel·la. ²¹ Aquesta manera, Aliaga aprofita amb gran ²² la reproducció de les diferents provatures literàries del ²³ amb el ²⁴ llenguatge literari propi

---

aviera Aliaga
La vida de l'adolescent
 Il·lustracions de ²⁵ *La vida de l'adolescent*
 Andana Editorial, Algemesí, ²⁶
 Pbk pàgs.

---

d'un adolescent ²⁷ per anar-nos introduint en la ²⁸ per mitjà de diferents fragments de l'obra del ²⁹ escriptor. La gràcia de tot plegat, sens dubte, és com els personatges creats pel ³⁰ dialoguen amb ell quan somnia, quan escriu, etc. ³¹ això és, com els diàlegs que aquests mantenen amb el seu creador ens expliquen detalls del protagonista en una mena de realisme màgic fresc i captivador interpellant-lo i ³² les seues opinions.

Certament, potser aquest constant canvi de registres, és a dir, aquesta ³³ del tempo de la narració, siga la característica més ³⁴ de

l'obra, a que li dona dinamisme i, sobretot, crea intriga sobre ³⁵ està passant en les ³⁶ quan el protagonista no està escrivint i es descriu el decurs normal dels fets. La novel·la, totalment en sintonia amb els ³⁷ dies, defuig constantment el relat lineal i es reinventa amb una manera de fer pròpia de l'estil de ³⁸ de la televisió d'actualitat com la recentment ³⁹.

Cal avisar també el lector que, dins la innovació que suposa aquesta primera incursió d'Aliaga en la literatura ⁴⁰, ⁴¹ de parar esment en el ⁴² que ⁴³ la solapa del darrere. ⁴⁴ però molt de compte/cal llegir-lo en acabar el llibre, no abans ⁴⁵ és amunt parlàvem d'interactivitat. aquest detall de la carta ⁴⁶ aduntada com un ⁴⁷ la solapa del llibre afegeix un ⁴⁸ al tronat món de recursos que actualment es trauen de la màniga ⁴⁹ escriptors i editors per tal de captar ⁵⁰ lectors ⁵¹.

⁵² *La vida de l'adolescent*, un encàrrec, segons reconeix l'autor en les ⁵³ inicials del llibre, suposa un pas endavant en l'obra de ⁵⁴ Aliaga car és la primera obra per a ⁵⁵ no exclusivament adult. ⁵⁶ val a dir que no es nota que és la primera/⁵⁷ simplement és una novel·la més. ⁵⁸ i ⁵⁹ qui diu que el lector adolescent necessita ⁶⁰ això és, obres potser no ⁶¹ però sí carregades d'allò que cal per a ⁶² a unes altres/ per seguir ⁶³ puntes esglaons dins la literatura. ⁶⁴ Si sap si, esperonats per les ⁶⁵ referències a Anna ⁶⁶ dins ⁶⁷, alguns d'aquests adolescents faran el salt a l'obra amb ⁶⁸ majuscles de ⁶⁹, així com a d'altres, és clar.

entrestant, però, esperem que no s'oblidaran de ⁷⁰ llegir la carta ⁷¹ aduntada al final...

Eduard Escoffet a és un poeta prou conegut i reconegut, també, per què no dir-ho en el panorama de la poesia catalana actual, tot i que aquest sigui el seu primer llibre. Ara, l'autor de què parlem havia dedicat tota la seva força creativa a projectar la poesia des de damunt dels escenaris, generalment acompanyat de música electrònica, o bé organitzant i produint espectacles performatius de base poètica, a fos individualment o amb l'ajuda d'altres agitadors culturals. A més, d'estranyar, per tant, que una de les dedicatòries d'aquest llibre sigui adreçada al grup que rancesc assip bate à com els infectables format pel mateix Escoffet, Gerard Altaió, Josep Badrall i Martí Sales, amb els quals presentà espectacles interdisciplinaris com el *8 M J*, per exemple.

Les lletres clau, les jòniques en majúscula solament a la coberta, les que es comporten com els fonaments arquitectònics d'aquest poemari es resumeixen en un títol que, d'entrada, pot inquietar el lector. El bon comentari ens dona les instruccions per llegir-lo acuradament, atès que només amb els mots "El terra i el cel" capgira la noció preestablerta de la construcció del món, parafrasant el vers "Ara ens posa a prova i ens convida a seguir endavant, però a fer-ho amb una mirada certament crítica."

En fullar inicialment el llibre descobrim que no hi ha un índex on se'ns indiqui la pàgina de cada poema o part del llibre, sinó una taula de continguts en la qual els poemes apareixen agrupats en nou categories diferents: els universes, els homes, paisatge,

e l'oralitat al llibre escrit

Eduard Escoffet

LA VENTURA

La reu edicions, Barcelona, 140 pàgines

arquitectura, decreixement, política, poètica, teatre i sinopsi en funció de la temàtica de cadascun d'ells. És obvi, això, potser caldria pensar que més aviat es tracta de propostes de lectura que no pas de delimitacions tancades de fet, algunes composicions apareixen en diferents temes/sovint el paisatge es converteix en l'arquitectura de l'ésser humà o és clarament l'excusa de la reflexió metapoètica. Altrament, de vegades és impossible deslligar el decreixement de la política o de les càbales sobre l'univers, esdevingut en algun dels poemes una representació teatral.

L'autor interpel·la constantment els possibles lectors del poemari i els obliga a construir imatges mentals, les quals una vegada arrodonides s'entesta a destruir i a repensar/ substituir aquest poema d'per un paisatge canviat l'objecte de lectura. De nou/tanqueu el llibre amb el mateix, també dialoga amb l'acte d'escriptura i reflexiona sobre les fronteres físiques i referencials de les

composicions, sense que això comporti la utilització d'un llenguatge allunyat del quotidià/ fora dels límits d'aquest poema. Així, un paisatge que l'autor pot imaginar però que ningú no pot afirmar que és real. A l'interior, però, on l'autor pot afirmar, l'escriptura es fa, és fumada i tot el que li és diferent d'altres és real i pesa. Així mateix, com passa sovint als poemes oberts, el sentit només es pot tancar gràcies als títols de les composicions, els quals generalment es basteixen amb un alt grau d'ironia. Com si l'atpar l'Agués col·locat enmig del llibre, en el poema "bingo" se'ns adverteix de l'existència de dos tipus de lectors, com a mínim, construïts sobre la imatge dicotòmica de l'un i de l'altre/ en arribar a aquest poema, el lector decidirà si que a n'hi ha prou i que cal passar a l'acció. De la resta passarem de pàgina.

Amb *LA VENTURA* Escoffet ha edificat un llibre breu però temàticament divers, que en alguns poemes es presenta consistent i en altres trontolla una mica, com si la brevetat d'algunes composicions dugués penada l'etiqueta "en construcció". Per contra, s'arrisca a potenciar un estira-i-arrotonsa amb els lectors, talment com en un recital, com si els tengués al davant i pogués parlar-los cara a cara. Enllevant paraules del llibre, el poeta s'ha passat a l'obra i a l'obra al taller amb la bòbila, fent maons i apilant-los, per tal de traçar aquestes dues línies horitzontals del terra i el cel per encabir-hi el poemari, que té prou espai per respirar, per morir-hi, però que s'arrisca a dir-hi la seva.

LA VENTURA

L'AVENÇ
ENTREVISTA
EDUARDO MENDOZA
L'escriptor i la ciutat
EL CENTENARI
DE LA RECHERCHE
André Gide

Jordi Castellanos
Literatura i societat
La construcció d'una cultura nacional

L'HORIZZÓ PRIMER
Joan Todó

Santiago Rusiñol
MAXIMES I MALS PENSAMENTS

opinió + cultura + història + crítica + assaig per menys 5 €/al mes

El llibre reuneix alguns textos que reflexen el mestratge de Jordi Castellanos en el camp dels estudis literaris
22€

El protagonista s'enfronta a unes preguntes sense resposta òbvia: ¿què és, ser d'un lloc? ¿És possible tornar als orígens?
18€

Aquest llibre de màximes morals resumeix en realitat quaranta anys de la vida de Rusiñol
9€

www.lavenc.cat

Ens pots seguir per:

Orns i versos/ meravelles

ngel gelmo egura
c7MM% 712971\$2J
AdiA Edicions, Calonge, hqPg
bK pàgs.

Els versos d' ngel gelmo egura van escalant nous paradigmes, s'inflen com una magrana fins assolir unes capacitats iridiscentes, sí, i també conserven la sorpresa, l'alegria i les ganes de men ar-se el món a queixalades d'aquell que tot ust comen-a. erò amb el temps quanoen en profunditat i reflexió/ gelmo és naË com Ao és una b4stia, innocent però també silvestre, indomable. c7MM% 712971\$2J es pot entendre com un dietari d'insurrecció, com un manual del bon granger o com la consellologia idònia que s'Aa de seguir per engendrar una revolució de claror. rganitpat com a llibre de llibres, o com una minibiblioteca de ròsper on cada part invoca una manera de veure el món i participar-Ai, el volum es divideix en 5 dies, 5 seccions independents en els quals s'utilitpen diferents recursos. Cada apartat fa js de poesia cacofònica, poesia teatral i performàntica, poesia en forma de llistes o diàlegs o itinerari de lectures, poesia aforística i lírica que acaba amb una sent4ncia en lletres ma jscules i que recorda el a 9 12MkJ *1%1 %9N d'Enric Casasses 7 que també participa dins d'aquest llibre tot regalant un dibuix molt especial com a epíleg, el dia final i definitiu. Aquí dins apasseit dóna la mà a odor. Els poemes d'estiu madur de alenfi uig de bracet de asÇ opa. ngel gelmo egura obre milers de mons amb un sol verb, amb un puno de fang que sacse a cada pàgina, un moviment d'eufòria descontrolada, de revolta i d'astres. demostra que és brillant alAora de dur a terme la seva particular investigació brossiana mjltiple de la realitat, que segur li neix, en certa manera, a partir de la fascinació que sent pel polifac4tic amià uguet,

Pc

amb qui comparteix una exaltació tel ljrca del territori com a gran esclat de vida, anAel, lluita, amor i recerca. L'autor d'' *22\$%M<J1M vi PJM \$ N va saber crear un estil propi amb la seva obra tan personalíssima, però també va saber donar veu a molts altres autors a través de la seva col lecció de poesia uaret, on varen desfilar autors quintaessencials com lai onet, oan alou, osep Albertí, artomeu iol o atricG ifreu. omés en qkestió d'est4tica i tacte, l'editorial AdiA Edicions i la col lecció de poesia ssos de sol, on apareix gelmo, són un Aomenatge explícit a uaret i a afal, a amià uguet i a Andreu idal. n tribut merescut a aquesta 4poca lluminosa i a autors valents que, com ngel gelmo egura ara amb c7MM% 712971\$2J, s'atreveixen a fer rebentar les concepcions més encotillades de la poesia per obrir-la en canal i fer que s'expandeixi cap a noves constel lacions de possibilitat i grandesa. Amb aquesta necessitat imperiosa, gelmo coquete a amb el dadà i el surrealisme, s'expressa animalment com l'animal que és, conrea el mot atàvic i l'encarna a la perfecció. gelmo és fulgurant quan, enmig d'un poema, Ao talla tot per posar-se a cridar el nom de la seva dona i mare de la seva filla. c7MM% 712971\$2J és resultat, doncs, d'una invocació dels ventres f4rtils, dels somriures ancestrals, de la gran oia d'existir. erò no tot és llum aquí dins, també Ai Aa una negror indòmita que neix de la necessitat de canvi/es nota que gelmo és purament mediterrani però sap també passe ar dins seu la negror dels poetes europeus 7 serbis, croates, montenegrins, occitansó 7 que ell mateix Aa traduË al català i que s'Aan incrustat a la seva llengua espiral per tal d'erigir monuments contra l'oblit i contra els neofeixismes. Aquest gest seu és ara imprescindible en una realitat actual que s'està revelant com a tirànica i d4spota. La poesia fa llibertat i ustícia, engendra ganes de viure i celebrar, però també de continuar el gran i prodigiós combat del dia a dia. ngel gelmo egura Aa parit un segon llibre inoblidable on es ben demostra que el poema pot ser una finestra, un territori, un convit a l'autarquia i al riure. ura brillantor de sol escrita. na delícia decimonònica.

i P8 %M<9J1M Z1\$

El gran exiliat

osepA rodsÇ
r<%B %J1M <72N
raducció de udit íap arneda
Edicions de PK5<, arcelona, hqPg
<Kb pàgs.

¿La meua poesia és difícil però clara, com les matemàtiques abans de ussell@ deia Espriu en una entrevista a la televisió. La frase podria servir de definició de la poesia de rodsÇ, tant per la peculiar relació entre la dificultat i la claretat 7 la dificultat de rodsÇ és molt lluno de la que es deriva de les po4tiques de l'irracionalisme7 com per la refer4ncia a les matemàtiques, que Auria agradat al poeta rus/ un dels poemes ens recorda que les paral leles són línies que es troben a l'infinit. ugant al oc de definir un corpus po4tic amb un adjectiu, potser a rodsÇ li tocaria el de ?cerebral@ esprés Ao Aauriem de matisar parlant de la intensitat tan elaborada amb qu4 Ai apareixen realitats vitals tan dramàtiques com l'exili o la consci4ncia de la finitud.

r<%B %J1M <72N no és una antologia preparada per al lector català, sinó la traducció d'una antologia que el propi rodsÇ va fer per al pj blic nord-americà. rodsÇ era un escriptor bilingke, però va ser fonamentalment un poeta en llengua russa que feia assaig en rus i en angl4s, que traduË la seva poesia a l'angl4s i que ocasionalment escrivia poemes en angl4s. Amb molt bon criteri, udit íap arneda Aa traduË del rus els poemes escrits originalment en rus, i s'Aa servit de les versions angleses per resoldre possibles problemes d'interpretació.

renguem, per caracteritpar la poesia de rodsÇ, l'exemple d'un poema/ ?Cartes de la dinastia ing@Ppp. P5g-P5<, dividit en dues seccions. El títol a ens en dóna un primer tret/el culturalisme, l'elecció com a pretext po4tic de motius tan diversos com l'antiga ina, l'mperi omà, aria tuart, l' dissea, el segle lituà, els Evangelis o les civilitzacions precolombines. rodsÇ, que

L'artifici de la vida normal

Albert Estres
n <PJ

Edicions ch, Barcelona, hqPg
PqP pàgs.

diu que el ballet clàssic és el baluard de la gràcia és un aristòcrata de la cultura. Seguint amb el poema, parla d'un emperador xinès que s'empassa les píndoles amb la sang d'un sastre caigut en desgràcia. El motiu del sàtrapa, del d'espota que encarna un poder arbitrari que és una forma de la barbàrie, és una constant del recull, i tant pot adoptar la forma d'aquest emperador xinès com del romàiberi o d'un president mexicà.

o sembla difícil, en qualsevol cas, endevinar que per a rods era una manera de parlar del poder soviètic que l'Avia empresonat i obligat a abandonar el seu país. ornem a les Cartes de la dinastia ing a la segona secció, ara per parlar, precisament, de l'exili/ contra el fons d'un paisatge diferent al natal, un Aome es veu deforme i terrible com un eroglífic, d com una escriptura indesxifrabla. L'exili significa l'estranyament respecte de la pròpia identitat, tot i que rods no se sent exiliat només de antetersburg, o de jssia, sinó d'un món antic de cultura i refinament que veu enfonsar-se davant un present de tecnologia i massificació. rods és el gran exiliat de la poesia contemporània.

un darrer passatge del nostre poema, una descripció del firmament/ El cel està perforat per agulles, com les espatlles d i el clatell d'un malalt. La imatge és molt il·lustrativa de la plasticitat exacta i un punt al·lucinat amb què el poeta fa funcionar els mecanismes de transposició de significació de les metàfores o les comparacions. En un altre poema, el ur de erlín és una mostra de l'espai còsmic, on cap forma de vida és possible, d on l'única acció existent és la caiguda lliure/ un lloc concret i absolutament connotat de circumstància. Històrica és vist amb una mirada de tons metafísics, una mica amb l'estil dels quadres de iorgio de CAirico.

especte de la traducció, podem recordar la famosa frase de obertrost, segons la qual la poesia és allò que es perd en la traducció. o en tots els poetes és igual de certa, però sospitam, sense saber rus, que en el cas de rods, un poeta de llengua refinadíssima i que no concebia la poesia deslligada de l'efecte poètic de la mètrica i la rima, una part de l'encant es perd. Es perd de forma inevitable, vull dir/ és una impressió que no equival a cap crítica a la feina, diria que excel·lent, que Aa fet la traductora.

mEP%MA 9. %M7 P. %

es d'una cuirassa d'aparent lleugeresa, n <PJ demostra una voluntat artesanal de fer-se molt entenedor, sense recargolaments ni metàfores obtuses. Aofa sent conscient de l'exercici que representa explicar tot un món, tan arrelat a l'ara, a través de sonets. En aquest sentit, ous recull el passat d'una tradició i en fa un discurs digerible, de la mateixa manera que amaga una càrrega més profunda en els revolts de l'art ma or. A n <PJ, tots els poemes són un petit tractat poetipat del món, amb el poeta vestit d'observador amatent, com si aquests versos fossin les notes que va fent al seu dietari. Apunts i esbossos de la moral, de l'absurditat tossuda dels éssers Aumans, que l'autor subratlla amb la incertesa atparosa d'una quotidianitat que comença amb la ? aula parada@ i acaba amb els AaiGs de la ? aula periòdica@

En la primera part del llibre, els sonets esdevenen un pal de paller consistent. o és gens casual que el llibre comenci ? is sonets de mansea@ , amb ? e cop, així, com del no-res, ell neix@ convertint-se en el pòrtic d'uns poemes que reflexionen sobre la identitat d'ictil de l'existència. ns versos més endavant, oan inooli es farà present amb el seu ? Això és ara i res@ tra- ant la unió entre l'esperit que conté n <PJ i l'ànima mateixa dels poemes, tal com veiem als quatre primers versos de ? ogma@ ? pin- at pel temps, car tot és ara i res d l'erran- a absurda emprenç sense consol, d ara i aquí, felicitat i dol, d tot és buf d'aire, és vida sense pes@ 'aquesta evocació existencial, passem a diverses evocacions més, en un recull d'ànima elegíaca. assant per ? Les ciutats@ on s'Aa estat, fotografiades a través d'uns sonets que uguen a fer acròstics i posant l'ull a

l'actualitat d' Els quatre colls@ amb el trumfo final. Els ros, la corrupció, el poder, l'or, l'especulació aels astos, la prevaricació, els grans fastos, la ustícia que absol el peix gros, ? la pantomima de la democràcia@ les Copes, l'exaltació de la banalitat, el guardó que perseguim en vida a les Espases, la for- a bruta, allò que no podrà mai doblegar la ment i el rumfo, la proclama de la llibertat i la independència, col·lectiva i personal. as i curt, clar i català. ense subterfugis que en desviïn l'essència.

Seguint aquesta fotografia precisa, ? Coses de la vida@ posa el focus en allò que passa més desapercbut. L'anecdotes fet motiu/ un viatge en tren, l'escola, el fet de ? ser feli- de la vida@ o la sensació de nedar en són uns exemples diàfans. ins a parlar ? 'amor@ amb la vital exposició de la paternitat i de les diverses manifestacions de la puresa d'aquest sentiment.

ense deixar aquesta mena d'ordre argumental, n <PJ continua amb ? Els cinc sentits@ on trobem un bon resum de l'essència que fa gran el llibre/ ? o dóna pas silenci el no soroll d sinó la mjsica que amb els seus sons d informa el món sonor per ritmes, tons, d i anul la el guirigall de l'Aome foll@ s, exactament, això/ desviar l'atenció del brogit, centrar-se en la nimietat de les coses que dibuixen una certa felicitat en la normalitat, encara que vulguem recrear-nos en la transcendència d' Els cinc pilars de la filosofia@

Aquesta normalitat viscuda, poetipada a través d'una forma clàssica, pren encara més for- a quan l'emoció traspasa el paper. A ? Els morts@ estres aconseguix un corprenedor retrat d'aquells a qui vol retre Aomenatge, amb vuit poemes que fan una funció de punt i seguit. A partir d'això, el sonet deixa pas a poemes curts que uguen amb ecos de rimes, de sensacions i d'estructures més alliberades. La darrera part, la ? aula periòdica@ mostra cent dos AaiGs numerats, on l'esbós es fa protagonista i xoca amb l'arrelament terrenal dels sonets. ense arribar a ser plenament místic, aquest final rebla la idea de l'amor que cura, de la vida que arrela, del verb que fa proper un món comprensible i emocionalment intens. Com si la poesia fos això/ pur artifici que ens planteja les preguntes que podríem fer cada dia.

cJMS%M7 9N\$

Pb

Estem davant del set de llibres publicat per Antonina Canelles, després de *La P M* i *La R*. Aguiló, PKbK, r NOT <16 PK5P, iercing Rqq; , à CUNP M M2 P71M hqqb, c9 S%J2M12 D 7 hqq5 i r P M A 2 <9J%9M hqqPP 7 a més d'altres llibres col·lectius.

omés els títols a ens condueixen a una voluntària tria del llenguatge poètic que busca establir vasos comunicants directes amb l'eterogeneïtat de la vida que ens envolta i, també, manifesten el desig provocador, irònic, sarcàstic a vegades, de la veu poètica de Canelles.

A la poètica-pròleg que anifest de la sopa d'all signada per Albert Estres, es defensa alhora l'autosuficiència de l'objecte d'art que és el poema i la condició impura de la poesia.

oemes com a objectes independents que, però, no reivindiquen cap llenguatge estètic i imaginem que Estres fa referència a l'enfilall d'eufemismes que, des del seu punt de vista, caracteritpa els poetes del seu temps.

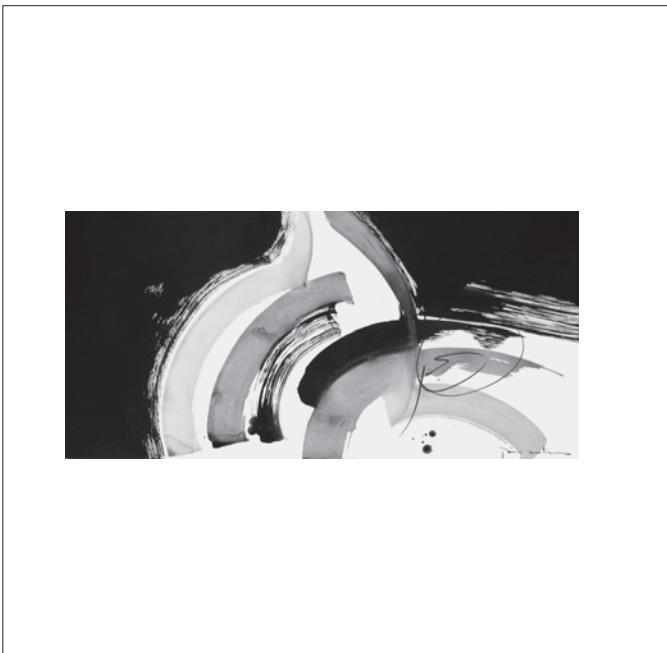
eufemismes, a la poesia d'Antonina Canelles, no n'hi ha cap. Però no podem dir que no hi hagi una estètica.

na estètica despullada, directa i sense embuts, però que dibuixa línies invisibles entre símbols i metàfores que donen coherència i unitat al llibre. na estètica sovint epigramàtica, que beu dels Ais i de la poesia breu tradicional i endevinalles, refrans, literatura sapiencial.

na estètica de la ironia que ens brinda la perspectiva única de l'escriptora davant del món.

Canelles manifesta un amor cru per cada obscura i brillant paraula, portes màgiques a la realitat de la vida feli de la infantesa i paraules lliures al carral, al ardí i a l'horta paraules intrahistòriques, llindar per a una realitat sovint amagada. Per exemple, el títol d'una secció, *Caramels vermells* activa en el lector i abans de llegir, fins i tot, cap poema els mecanismes de la memòria que ens transporten a la configuració mental de la infantesa i dibuixem, instantàniament, un somriure als llavis. tots tenim un passat de caramels vermells i la poeta ens hi fa viatjar. anmateix, la poesia de Canelles no fa concessions a la ingenuïtat o a l'idealisme trivial/els

paraules com a ganivetes

que apareix als poemes i que esdevé l'orografia amagada de la realitat/ a que aisatge les pedres configuren l'Estètica abans de l'estètica

'altra banda, la ironia poètica de l'escriptora mallorquina exerceix com a mecanisme desmitificador de preudicis i veritats preconcebudes i com a revelació o la seqüència que arbie - tot qestionant tabjs, esquemes socials o l'imaginari tradicional d'occident. A l'apartat que articals Canelles insereix el llenguatge bíblic, imposat durant la seva infantesa a l'escola de monges, desautomatitzant-lo irònicament, mentre que a nclinacions la denjncia moral assenoala totes les estructures de la Aipocresia social i de la corrupció política. que oemar en canvi, és la defensa nua de la forma de l'escriptura per desvelar les veritats amagades i defugir la mort que suposaria caure en

l'assumpció bovina del poder preestablert i La duna em salva del verí de la serp. d La cascada només sap fer el salt del tigre

La condició de la poeta de que sípia enrabiada que taca de tinta que mapes i documents que embruta provocativa-ment una realitat que ens volen fer creure que és neta, ens porta a l'amor de paraules petites i contundents i com la brillant fula de la ganiveta amb qu4 escriu Canelles a paraules que esdevenen una militància que va més enllà de la lingüística i de la política immediates i que també, i que es converteix en el testimoniatge de l'existència d'una realitat que pugna per sortir, que ha resistit segles i que, tot i així i o potser precisament per això, ha estat l'objectiu, el sant greal, d'una perversa croada d'anihilació i perquè no se'ns mori d'el, ni la, ni els, ni les

La poesia d'Antonina Canelles se'ns apareix com a testimoni de la mirada i la memòria de l'escriptora. estimoni del món que va ser, dels perills de la realitat del present que, com a cocodrils, esperen traïdorament submergits. isió epifànica de la poeta que destrueix, com una bomba de rellotgeria, els automatismes que la realitat ens imposa.

anos de la infantesa també són els de la imposició de cotilles els de l'ensinistrament del nen, els de la voluntat homogeneïtzadora de la societat. La poeta reflexiona en torn de l'activitat de la memòria i al poema que Air i de la capacitat de l'art, de la literatura, per explicar amb més autenticitat allò que vam viure i Caramels vermells no en va, s'obre amb la cita de icasso L'art és la mentida que ens permet comprendre la veritat

al davant de les perversions i cadenes del món, la poeta enarborava la capacitat reveladora de la llengua i la literatura i Com el plomissol del card d com les punxes del card, d la meua llengua del poema Arma Llenguatges capa- os de desvelar la natura essencial

Antonina Canelles
I M P 9 M M J \$
Edicions ch, arcelona, hqPg,
Pch pàgs.

Aquest és un llibre que satisfà plenament els seus objectius, tal com s'exposen en el pròleg. L'autor no s'ha proposat de donar-nos una antologia exhaustiva de la poesia xinesa clàssica, ni tan sols representativa de totes les èpoques i gèneres —l'extensió mateixa de l'obra ho impedeix—, sinó una selecció —setanta-quatre poemes— d'alguns dels seus autors i obres més significatius. Un recull d'aquesta mena era necessari en una llengua com la nostra, tan treballada en alguns aspectes i tan mancada en d'altres, en què, lamentablement, la versió directa de la literatura xinesa clàssica sempre ha tingut poca presència.

La tasca no era fàcil, per la dificultat intrínseca de la traducció del xinès clàssic i per la manca de models apropiats. Tothom qui s'hagi iniciat en la lectura d'aquests textos amb el suport d'altres llengües europees ha ensopegat, sovint, amb la dificultat de trobar un veritable sentit poètic en les breus estampes de Du Fu o Wang Wei. El primer esforç de lectura en original no fa més que augmentar la nostra perplexitat. La poesia xinesa ens confronta amb una successió d'imatges, més que no pas amb allò que entendríem com un discurs tractat. No cal dir que el problema és nostre; el xinès de la poesia clàssica té una sintaxi, segueix unes normes —altrament, no seria comprensible—, però aquestes normes li permeten unes possibilitats expressives diferents, i els aspectes que s'hi desenvolupen tampoc no són els de les nostres tradicions. Perquè ens en fem una idea: el poema de Liu Yuxi reproduït a la p. 90 d'aquest

Poesia xinesa en català

Pedra i pinzell. Antologia de la poesia xinesa clàssica
Pròleg i traducció de Manel Ollé,
edició bilingüe
Alpha, Barcelona, 2012
176 pàgs.

recull conté un vers de cinc síl·labes —el penúltim—, tres de les quals corresponen a substantius —amb totes les prevencions necessàries en aplicar termes de la nostra gramàtica al xinès antic— i dues a verbs, o a un sol verb compost, que Ollé tradueix, apropiadament, com «i s'esmuny a l'albada entre els arbres del pati».

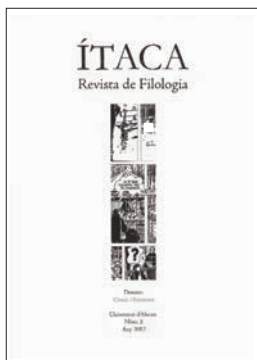
En aquest sentit, el treball del traductor és excel·lent. Ha fornit una llengua poètica capaç de recollir la concisió i el caràcter impressionista dels poemes originals, sense intentar reproduir una mètrica que és, simplement, intraslladable al català. Té el mèrit afegit de no haver-se limitat a un únic període —que en un volum d'aquestes característiques hauria estat, gairebé inevitablement, el de la dinastia Tang—, sinó d'oferir-nos un recull que va des del Shijing fins a un únic poema de Zhang

Kejiu, amb el repte que pressuposa la corresponent diversitat estilística i formal. Evidentment, Ollé no pot reproduir tota la complexitat ni els diferents nivells de lectura dels poemes originals. Seria una tasca impossible. Però podem dir que *Pedra i pinzell* ens ofereix la possibilitat de llegir poemes xinesos clàssics en traduccions catalanes reeixides i fidels. Els originals estan impresos en una tipografia agradable i llegidora, més encertada que la d'altres reculls d'aquesta mena que es troben en el mercat, o almenys, aquesta és la impressió que se n'han endut els pobres ulls occidentals del ressenyador. El pròleg del llibre també és informatiu i interessant, potser una mica massa breu. Hauria estat bé d'incloure en el recull la transcripció en pinyin dels originals —molt necessària per als estudiants de xinès— i, si l'espai disponible ho permetia, presentar-los també en caràcters tradicionals, i no solament en els caràcters simplificats que s'usen des del període maoista.

En definitiva, un llibre summament recomanable, ideal per al profà que vol fer-se una idea de la poesia xinesa clàssica, interessant i profitós per a l'especialista amb ganes d'estudiar les peculiaritats de la traducció de la poesia xinesa al català. Voldríem animar el traductor a seguir endavant en aquesta línia i a atrevir-se amb un projecte de més abast, una antologia més àmplia amb informació sobre els autors i comentaris dels poemes per a l'estudiant català que aspiri a endinsar-s'hi.

Joan Josep Mussarra Roca

DEPARTAMENT DE FILOLOGIA CATALANA UNIVERSITAT D'ALACANT

Ítaca, núm. 3, 2012
Revista de Filologia
Dossier: «Còmic i literatura»

L'obra narrativa de Ferran Torrent
Vers una poètica de l'escepticisme
i del vitalisme.
Jaume Silvestre Llinares

COMANDES

DEPARTAMENT DE FILOLOGIA CATALANA • UNIVERSITAT D'ALACANT. APARTAT DE CORREUS 99 • 03080 ALACANT
TEL. + 34 965 903 410 • FAX + 34 965 909 330 • dfcat@ua.es <http://dfc.ua.es/va/publicacions/publicacions.html>

Amb la difusió als anys setanta de l'anomenada història social l'estudi dels grups no dominants guanyà protagonisme i desvetllà un interès inesperat pels lents processos de transformacions seculars i per les zones intermedies de transició o de frontera entre el subconscient d'estudi. Com a grup social, la dona esdevingué centre d'atenció i és a partir dels anys vuitanta, des del feminisme conceptual o combatiu, que les investigadores primeres i els investigadors més tarders han tractat de respondre a algunes qüestions inquietants a partir del concepte gènere, com ara si les dones del passat formen part de la nostra identitat o només foren episodi temporal. La identitat col·lectiva es defineix a voluntat i permet excloure'n els altres.

A la península, espai on els àrabs musulmans van viure més de vuit segles, la reconstrucció de la memòria històrica no es fa amb la mirada de qui els veu com a part de nosaltres sinó tot otorgant-li la condició d'altri, d'estranger. Ara com ara, podríem posar-nos d'acord ràpidament en què passat el primer impacte dels anys vuitanta, a partir dels noranta els esdeveniments mundials han situat els musulmans en la foscor de la sospita del terror i com a grup dominant, la societat occidental sent la necessitat d'excloure'ls del món i de la història. Això ha fet que de bell nou prengui forma la visió de llarga i majoritària tradició que va mirar i veu la cultura musulmana des de la perspectiva de allò aliat, sobrevingut, d'una cultura de l'altre i aquella desenvolupada a les terres peninsulars, com una història de vençuts.

En els terrenys més amicals i aproximats de la producció literària, la tensió entre obconscient i subconscient d'estudi no es fa menys dura ni resulta més fàcil. Curiosament, l'atractiu de la literatura de dones per a dones ha tingut èxit comercial i ha despertat l'interès de les editorials, fent possible que a hores d'ara comptem amb tres antologies de poetes andalusines en castellà, xifra considerable si acceptem que els tòpics sobre la dona musulmana corren igual per espais extra-universitaris que per espais universitaris d'Espanya i d'Europa. Robar-nos ara a les llibreries una antologia d'aquest gènere feta per dones i traduïda directament de l'àrab a no és cap sorpresa.

Blanques o negres L: Més poemes de poetes andalusines

Traducció de l'àrab de Margarida Castells i Encarnant Celoni
Adesiara, Barcelona, 1998
128 pàg.

Com no pot dir que és una traducció arribada del no res perquè tots coneixem com a lectors en català recreacions poètiques i tot i que fetes per nosaltres encara que escrites sobre traduccions de l'àrab a altres llengües. No ens hem d'enganyar, però, és la primera antologia en català, malgrat que com expliquen les traductores no ho és del tot perquè van ser els antòlegs àrabs medievals i nosaltres els qui van fer la tria. Amb tot i amb això, Margarida Castells i Encarnant Celoni ens posen a les mans cinc poemes de hams musulmanes que van escriure versos en àrab triats entre la quarantena escassa de poetes con-

egudes que visqueren entre els segles i.

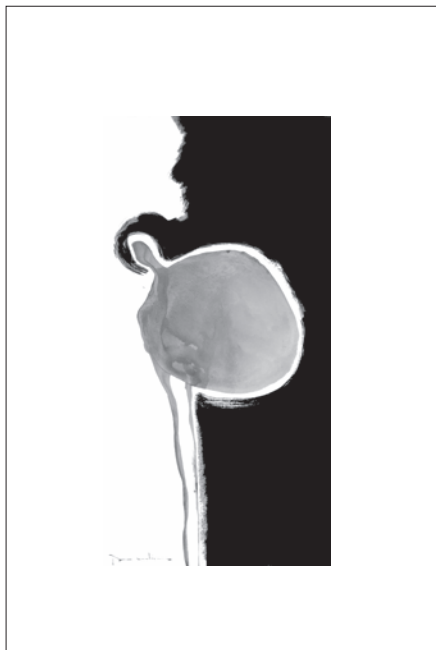
A la desfilada hi trobem princeses, dones lliures, filles de jutges, de rics homes i també de venedors de fruita, a més a més d'esclaves, una bereber, una ueva i familiar d'un alt càrrec de l'administració i la filla d'un home cristià.

De totes elles una bona part va estudiar i es va dedicar a la docència de la poesia i de les bones lletres i elles mateixes i algunes altres més van gaudir de la calligrafia com a art o en van viure copiant alcorans i altres llibres.

La lectura d'aquest poemari medieval traïa a la llum alguns aspectes no destacats per les traductores, alguns fins i tot silenciats en llibres de divulgació de la cultura islàmica medieval. Se'n hi mostra una dona que es vana dels seus anys fets i del poder per la senectut, gènere de la poesia àrab clàssica aconreat abans de la predicació de l'islam. Se'n hi mostra el vestit de la cordovesa al-Lada, filla de rei, que portava brodats en lletres d'or els seus versos en altre cas, l'ardent passió d'Al-Gham, filla de rei, es malbarata perquè i segons la biografia s'enamora de qui no gaudia del seu nivell social.

Les traductores dubten si Al-Aonab, filla d'Al-Aaq el cristià, la pàtria del qual Al-Ras al-Aon no resta prou clara, era de àtiva i s'ha d'incloure en la nòmina de les andalusines. Al-Monet, que en va traduir els versos, proposà que el seu pare seria un mossàrab nadiu de Al-Andalus, tot i que altres estudiosos entenen que el patronímic del pare al-Ludeix a Al-Andalus. Davant aquestes dades, però, crec que la dona era de àtiva i el pare de la poeta nadiu de Al-Salano, antiga alqueria del terme de Al-Salavés, i per tant estem davant d'una altra perla andalusina de la nit.

La poètica àrab sempre ha estat difícil, fins i tot per als mateixos àrabs. És per això que l'esforç d'oferir la transcripció dels poemes a l'alfabet llatí seguint una lectura feta per dos llicenciats marroquins i sense revisió segons sembla, és desmereix del treball fet per les traductores. L'antologia, que s'ha volgut bilingüe àrab i català, fa que l'edició siga exòtica i col·loca al mateix nivell les perles blanques de la traducció amb les negres de les errades del text àrab i de la seua transliteració.

Amb a S \$ M@77 el poeta, crític i assagista oger Costa- au arriba al cin-qu4 llibre. Enim al davant un poemari escrit des de l'observació i des de la reflexió profunda. L'autor es permet moltes llibertats per arribar a dominar el llenguatge i el sentit de les paraules, per modelar i reinventar l'ess4ncia del vers. Ens comunica passió per la natura més elemental, la primera imatge del món. per la paraula, per la veu po4tica. En l'epíleg d'Anna Carreras es planteja que el poeta, gairebé com perca-ant les paraules d'Antoni Clapés, 2parteix del grau pero del llenguatge, el silenci des d'on el vers naixerà sol, l'observació a través de la qual el poeta no ens dirà accions, sinó ess4ncies/. Es podria dir que Ai Aa una enumeració ma-ssa extensa de substantius, però aquest recurs, segurament, és una estrat4gia usada a consci4ncia, per ressaltar el més fonamental del missatge.

El llibre està dividit en tres parts. a en la primera secció, 2 i dic@ l'autor ens mostra, amb pocs versos, els orígens desconeguts del vers i les relacions entre art i poesia. l'escriptura fluïnt, com un acte natural i gairebé sense rumb, però absolutament aut4ntic. Costa- au planteja a el fet d'escriure com un acte lligat a la naturalesa Aumana, al més essencial. Escriure des del desconegut i anomenar la bellesa, no volent proclamar res.

La segona part, que és la més extensa, porta per títol 2 ell d'aram@ 'ini-

eixar la pell al vers

oger Costa- au
a S \$ M@77
Llibres del segle, irona, hqPg
PqP pàgs.

cia amb uns versos d'Agustí artra i oan inooli, dos poetes amb el quals Costa- au s'emmiralla per fer créixer encara més la seva veu. er a inooli la poesia pertanoya al grup de fets més primordials de l'experi4ncia Aumana/essencialitat i dubte, introspecció, autoconeixement.

La terra i el paisatge es fan sentir, amb una veu callada però insistent. s el llenguatge del món, de la terra i oger Costa- au aprofundeix en l'exterior per retrobar el més íntim. En els versos d'aquesta secció la natura pren for-a a partir d'anomenar els diferents membres, tots ells d'una gran austeritat i senpillesa/l'arbre, la pedra, els lí-quens, el meandre, l'esbarper. L'autor vol retornar als orígens a partir de dir

els elements, que és dotar-los de més vida, de més for-a allà on sembla que la sintaxi es perd i es desdibuixa el vers. La paraula es modela i s'allarga, les imatges es construeixen amb l'austeritat i la contund4ncia del roure, del foc i de la vinoa.

En la tercera secció, 'aquí ens ve, l'autor expressa el desig amorós, tot i que en poemes anteriors a podem endevinar aquesta temàtica. Ao fa partint d'un llarg poema, com un recorregut que arriba fins a la immediatesa del present, de l'aquí. En els primers versos d'aquesta secció la veu po4tica fa memòria d'un passat i es qkuestiona el futur. aver compartit vida, Aaver establert forts lligams per poder plantejar el rumb del que vindrà. Com un acte de sinceritat amb un mateix i amb el món que s'Aa anat construint, sense oblidar l'empremta del desamor, sempre portador de dolor i de dubte.

inalment la sortida és l'aquí, l'ara i el futur. aver existit i renéixer de les pròpies viv4ncies per encarar la incertesa/2vindràs d giravolt en el temps d al camp llaurat d procliu@

En tot el poemari oger Costa- au mostra una certa rebel lia i un afano d'enaldir la llengua/trenca motlles, trasbalsa sintaxi, poleix substantius com si d'un tresor es tractessin. Cavar la pell del vers, extraient-ne arrels propícies per a la sembra de la paraula lliure i fecunda.

m 2%2 M7eM@P4N 9

CARÀCTERS

LLE A E C C

om i cognoms/..... /.....
 Adre- a/..... oblació/..... aís/.....
 Codi postal/..... el4fon/..... e-mail/.....
 Adre- a d'enviament Ri és diferent de l'adre- a fiscal /.....
 Em subscric a a l 18U#VP\$2N4\$%A72 1% per < n j meros Rsubscripció anual , a partir del n j mero/....., raó per la qual/
 pció A/ omiciliació bancària
 pció / s tramet un xec per valor de hq euros, a nom de/ niversitat de al4ncia. a l 18U#VP\$2N4\$%A72 1%
 R reu Europa/h< euros. esta del món/gq euros .
 pció C/ argeta de cr4dit R ata de caducitat d
 j mero de la targeta   signatura/.....
 Envieu còpia d'aquesta butlleta, amb les dades corresponents, a/
 a l 18U#VP\$2N4\$%A72 1%. ublicacions de la niversitat de al4ncia, Arts ràfiques, Pg, <cqPq al4ncia
 ambé us podeu subscriure enviant un correu electrònic a publicacions' uv.es

hP

La intransitivitat de l'amor

Lucia ietrelli
m<INB9MS2 \$<IMIN8PN
AdiA Edicions, Calonge, hqPg
ch pàgs.

m<INB9MS2 \$<IMIN8PN és el quart llibre de poesia que Lucia ietrelli publica a casa nostra. El tercer escrit en català, dQ2 Ra Cantàrida, ocupa una alear, hqPq, el primer, era encara un original italià traduït. Després van venir 2-7 2-9JMAEM%PN, llibres amb premi Rernat idal i omàs i ecull de lanes que aeren obres de la poeta en català Lucia ietrelli, algj que s'Àa estimat més escriure en la llengua amant que no en la llengua mare.

no escriu poc, quatre llibres de poesia en quatre anys i una novel·la que acaba d'apar4ixer a oll Rn 2J -, premi ila de Lloseta, i tot el que Ai Àa als calaixos mallorquins on més o menys Àa arrelat vitalment i editorial. Amb aquest curt, però intens bagatge no és d'estranoar que ietrelli s'Àa fet un nom dins del panorama de la ove poesia en català, amb una po4tica arriscada, sovint violenta i encriptada, però sempre generadora de sentit.

omés amb els títols dels seus poemaris a s'albiren dos elements importants en l'obra de ietrelli, la viol4ncia 7 dQ2, 2-7 2-9J7 i la corporeïtat interior 7 27M 2-9J, cJEP%PN, amb m<INB9MS2 \$<IMIN8PNho es desvia d'aquest camí, sinó que l'aprofundeix. Ací el cos 7 els cossos7 esdevé centre d'operacions de la veu. Ens Ao aclareix el glosari inicial que ens presenta les persones, l'escena i el temps de l'obra dialogada que estem a punt de llegir/el poema, la eu, el o, el u i l'Aviador artamut. 'aquests cinc elements esc4nics, el primer i el segon són alAora personatges i camp de batalla els dos pronoms són els protagonistes, i l'Aviador artamut podríem dir que és el tema. Lucia ietrelli encripta potser més que mai en aquest llibre, però ens

dóna claus de lectura. L'Aviador és ? aó final, Amor en capsa o en espill@ ot plegat passa en un ara que es vol Aarmònic, però que potser trontolla entre els espasmes de la mirada, dels orgasmes, del diàleg i del monòleg, del tall d'unes tisores. Abans d'aquest losari, apareix una citació de osep alàcios que ens situa en el territori de la confessió, però amb reserves 7 o ironia7 /? quin és l'atractiu del confessional? Atribuir-te crims o agenollar-te en una postura aproximadament eròticaX@ anca el llibre una altra citació, aquesta d'Antonin Artaud que ens recorda la inseparabilitat violenta de cos i ment/?El món mental mai no fou més que tot el que resta d'un trepig infernal dels òrgans@

Entre la confessió i el trepig dels òrgans es mou aquest diàleg entre dos cossos que ens sacseja i que troba en moltes ocasions imatges brillants per expressar el que avui a ens resulta tan difícil de comunicar sense repetir-nos. ietrelli sap que la confessió pot allunyar el lector si no se li ofereix un artefacte lingüístic il·luminador, és a dir, si la introspecció no ens du a nosaltres, lectors que passàvem per ací, a un estat mental més o menys empàtic amb la veu que ens parla, gràcies a troballes empàtiques com les que obren el recull/?Escriure, boxejar, recordard exigeixen un puno tancat, dles mans en implosió.@Aquests versos obren el diàleg pròpiament dit que se'ns proposa, i que condensa el que podria Aaver estat una novel·la amorosa, d'amor transitiu o intransitiu, en poemes contundents com el que tanca el llibre/?óc el emps, deia,d i per això era arrogant,d per això desconeixia el rebuig.@

Entremig, uns vint-i-cinc que alAora reflecteixen i tanquen un escenari íntim, al qual sembla que ningj ens Àa convidat. esapareixen les acotacions i entren les veus dels personatges, el o i el u que dialoguen en el cos del poema, ?pronoms prenoats de rostres encesos@ fins a la caiguda d'un àngel deficient que desfà l'Armonia del present i transforma la transitivitat en cosa del passat. o cal desvelar més, Lucia encripta, però ens dóna claus per obrir aquesta capsa, claus empàtiques i empàtiques que ens revelen la intransitivitat de l'amor que ?sempre agonitpa@ usurpat pel emps.

r PM 9 02

?Em dedico a fer lloc a dintre meu@

riol rat
m%NPJAP \$I N
lind ooG, arcelona, hqPg
Kq pàgs.

uants versos sense poesia estem acostumats a llegir... er això quan ens trobem davant d'ella, a no sabem qu4 fer. Agafar un llapis i subratllar-la perquè no se'ns perdi, anotar-la a qualsevol racó de full sense cap propòsit més que guardar-la. ?Alguna cosa Àa entrat dins d'algun vers...@ i l' riol rat Àa pogut dur-la cap a nosaltres. Ens convidada, així, a entrar en l'espai Aabitacle i mesurat de m%NPJAP \$I N Celebrem, doncs, dues grans fites/ la publicació tan esperada de la primera obra del ove poeta i traductor, que Àa estat, a la vegada, el llibre que Àa donat el tret de sortida a una de les microeditorials, lind ooG, que aposta per les noves veus po4tiques catalanes i per l'edició gairebé artesanal dels llibres. n exemple d'aquesta atenció acurada de l'edició són les il·lustracions d'Alexia arriaga que obren cada una de les cinc seccions i tanquen el poemari, les quals procten i complementen cada part del recull convocant un diàleg obert.

m%NPJAP \$I Nno és, tanmateix, un espai sense sorpreses. esenvolupa, freqüentment, la t4cnica de la introspecció, que troba allunyat, difós, el tu, entorn del qual creix el poema, com un estat d'ànim dubtós, t4rbol. Així, els versos ballen al voltant d'aquesta alteritat amorosa, que no és res més que un retorn cap a si mateix, un delimitar-se, recon4ixer la sintaxi dels propis marges del o po4tic. 'aquí arrenquen, de sobte, imatges sorprenents, punoents, on paraules gens retorítiques es carreguen d'un pes definitiu i nou. aquí viu en bona part l'art d' riol rat, i el llapis s'afana a deixar-ne constància. A voltes con ura el sentit entre imatges/?com cargols al mur d'un psiquiàtric@?amb una flama

afirmativa»; «les mans petites com la pluja». Altres cops, ens sobta la calidesa d'un vers sencer, que respira profundament la imatge: «i va créixer una palmera de silenci». I creix encavalcant-se al següent: «és un poema que diu la bondat de l'aigua / i la prudència de la llum»; «l amb l'ungla retallen / perfectament la franja horària». D'aquesta manera, l'espai sonor basteix un món on conviuen expressions col·loquials com ara «vint-i-pocs anys» o «l ell em diu: "Aha, aha" quan reconec», extrems del llavi sense més ni més, amb aquestes fulguracions, impossibles de reduir a una àlgebra de metàfores de repertori convencional, i amb potser la característica més cridanera, i pròpia de l'epigrama, que Prat conrea amb delit: els finals que fan un tomb radical, una ruptura estètica, capgirant-ne el sentit primer i obligant-nos a una relectura, sorpresa i continuada.

D'aquesta manera, l'autor trava una subjectivitat poètica entre el dir i el no dir a l'altre amorós. Ens trobem, així, davant d'un poemari que *grosso modo*, inscriu la paraula en el desig de portar-la cap a l'altre i com aquesta impossibilitat configura una incomunicació quotidiana entre els amants. Així, passem per espais construïts des del silenci i els somnis mentre aquests toquen «de manera abrupta / totes les venedores de gelats».

No podem deixar d'assenyalar, sense pretensions d'erudició buida, l'ombra de Ferrater, tal com ratifica el pròleg de la poeta Xènia Dyakonova, que traspua el ritme dels mots, alguns conceptes clau, i fins i tot l'opció de construcció del jo poètic en relació a les dones, les amants, que l'emmirallen, el tiben i el sotmeten, com a fil conductor, per aquest treball dels dies. I tampoc no ens abstindrem de subratllar, a més, que la mateixa sensació de set, de tornar-hi que deixa cada poema, ens ha dut a rellegir, un cop i un altre, el recull sencer. Provoca, efectivament, el fet que es trobi enllestida amb un final sense final, amb un acabament que es recargola.

Esperem, amb impaciència certa, la continuïtat d'aquest viatge, noves possibilitats de no donar treva al llapis ni molt menys a la curiositat del lector, que esperem de tot cor haver sabut despertar ara.

Marta Font i Espriu

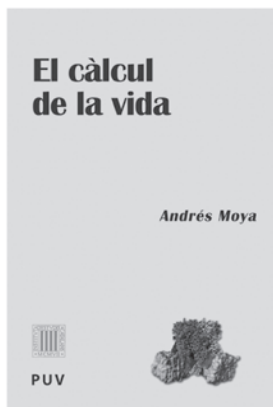
NOVETATS

DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

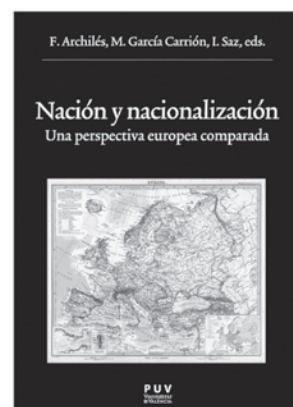

Adéu, RTVV
Crònica del penúltim fracàs
de la societat valenciana
Borja Flors, Vicent Climent (eds.)

El càlcul de la vida
Andrés Moya

Nación y nacionalización
Una perspectiva europea comparada
F. Archilés, M. García Carrión, I. Saz, eds.

NOVA EDICIÓ
INTEGRA
I REVISADA

Mentre parlem
Fragments d'un diari iniciàtic
Enric Sòria

La banca que necesitamos
De la crisi bancària a la banca ètica. Una alternativa socialment responsable
Joan Ramon Sanchis Palacio

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA **PUV**

PUBLICACIONS

c/ Arts Gràfiques, 13 ~ 46101 València ~ Tel. 963 864 115 • <http://puv.uv.es> ~ publicacions@uv.es

Foto: M. J. R. / Contraste

aix a étera Rcamp de jria , però des de fa vint anos, viu a enimaclet, al4ncia. Literàriament es donà a conèixer en guanoar un acc4sit dels premis alvarrosa PK5q amb la narració *El rometeo*, PK5q .

A la d4cada dels 5q va publicar narracions en les revistes literàries a *El 9S2*

a escriure el text dramàtic *El JPKKq* , un musical infantil que va ser posat en escena per *ambalina itelles*.

L A A

LL E LCA

El 9S2 NR àndem Edicions, PKKK .

El 9S2 R àndem Edicions, hqqP .

El 9S2 R àndem Edicions, hqPq , é remi ila de aterna, remi amaruc hqPq, inclusió en *El 9S2* hqPh. Aquesta novel la Aa estat traduEda al galec, ' *El 9S2* R alaxia, hqPg .

El 9S2 hqPq , remi Andròmina de arrativa, hqPq. remi de la Crítica dels Escriptors alencians hqPP, i remi de creació literària de l' nstitut nteruniversitari de ilologia de la niversitat de al4ncia, hqPh.

El 9S2 R romera, hqPh , premi ancaixa de arrativa uvenil.

a participat dins del pro ecte editorial de la undació romera ?Llegir en valencià per a conèixer-nos@en diverses campanoes, amb els volums/ *El 9S2* hqq5 aU7 *El 9S2* hqPh a *El 9S2* hqPh a *El 9S2* hqPh .

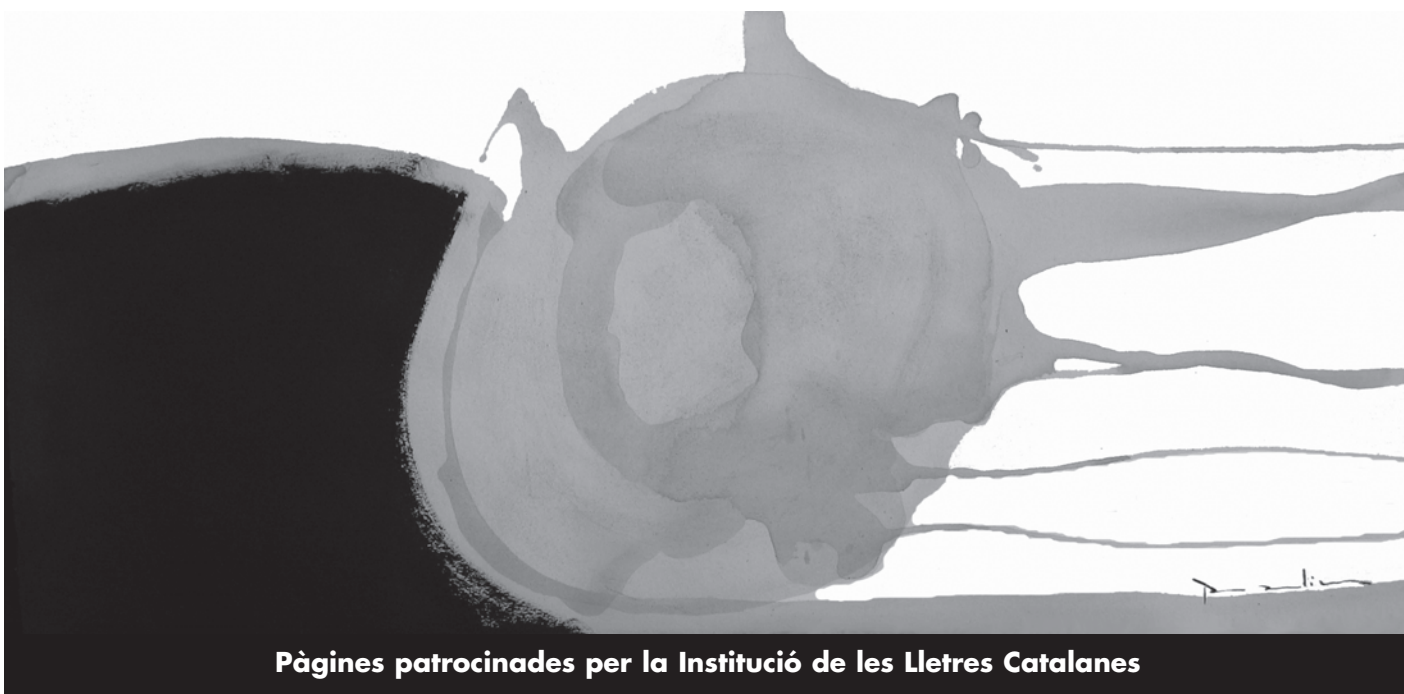
a participat en la campanoa ?Escriure El aís@ elats de les ostres Comarques hqPP , amb el relat a *El 9S2* hqPP , i en la secció ?Ci4ncia per a poetes@de la revista *El 9S2* hqPh .

h< Arreu del país Aa participat en animacions lectores en escoles, instituts i clubs de lectura.

A la meua biblioteca, hi ha un espai dedicat als llibres que reflexionen sobre el fet de l'escriptura. Sempre he sentit l'afany de voler desentranyar-ne els misteris. De ben jove, quan vaig conèixer els escrits de Virginia Woolf sobre el tema, em va colpir la manera com ho explicava, perquè fins i tot per parlar d'una qüestió teòrica, la Woolf feia literatura. Al seu assaig *Professions per a les dones*, Woolf imagina l'escriptora com una pescadora a la vora d'un llac en una actitud realment contemplativa. Sempre m'ha agradat eixa imatge. Potser perquè em reconcilia amb una part que, en la meua experiència, forma part del procés de l'escriptura: els moments en què no escrius. Per tants motius, raons o causes que no ve al cas explicar, però no escrius i únicament saps que tot es va congriant per al moment en què ho faràs. La imatge de la pescadora que contempla, sense pensar, sense raonar, sense construir una trama, deixant només que la imaginació s'enfonsi allà baix, al riu sota el riu, m'ha reconciliat sempre amb eixos moments.

Molts anys després, vaig trobar un relat que resumia l'experiència completa. És un conte que explica Clarissa Pinkola Estés en el seu llibre *Dones que corren amb els llops*. El conte de l'ossera, o de la lloba, «una vella que viu en un amagatall de l'ànima que tots coneixen però molts pocs han vist». Només es dedica a recollir ossos. La seua cova n'és plena, d'ossets d'ocells, de serpetes, de corbs. Però la seua especialitat són els llops, i quan n'ha recollit prou per conformar un esquelet, els posa en terra i, davant d'aquella ossada blanca, decideix quina cançó cantarà, aixeca les mans i es posa a la feina. A mesura que canta, a la criatura se li van cobrint de carn les costelles, les potes, a poc a poc li creix el pèl, comença a respirar i, en algun moment, el llop obre els ulls de colp, fa un salt i arrenca a córrer muntanya avall. Em sembla un conte preciós per explicar el procés de la creació. Tinc eixa sensació moltes voltes en la vida diària, mentre escolte les petites o grans històries de la gent, mentre contemple el món, mentre treballe, mentre crie, mentre... Com si tot de petits ossos s'anaren acumulant a la meua ànima, a l'espera del dia en què arriba l'hora de posar-me a cantar. És un moment terrible i sagrat, el moment d'invocar les forces ocultes, el moment de contar. Cantar és posar nom, és trobar les paraules adequades per obrir la porta de la cova, és enfrontar-se al misteri del que viu allà dins, i que no sempre saps que hi viu. Hi ha moments de deler, de passió, de caure en el vòrtex, com li passava a Jo March, la primera escriptora que vaig conèixer. Hi ha moments de desànim, de por, de terror. Però cal continuar cantant. I el cant ha de ser profund, intens, un cant que ha de fer tremolar la terra, eixir de molt endins, ser insistent, repetitiu de tant en tant, per tal que la criatura comence a destil·lar vida mentre tu cantes i cantes i cantes més, fins que arrenca a córrer sola, muntanya avall. A partir d'aquell moment farà la seua vida. Mai no serà del gust de tots, i potser no la trobaran bella. Però això, ja és una altra història.

Les ratlles de l'escrip- tura

Les bones obres artístiques són molt més que la suma d'experiència, ofici i talent de l'artista. Es posen a un estat d'ànim, a la manera de respondre amb l'escriptura a un moment concret de l'existència, a unes necessitats artístiques i vitals. En una gran obra literària és, a banda d'un moment ànomic, una escriptura fórmula matemàtica amb molts factors.

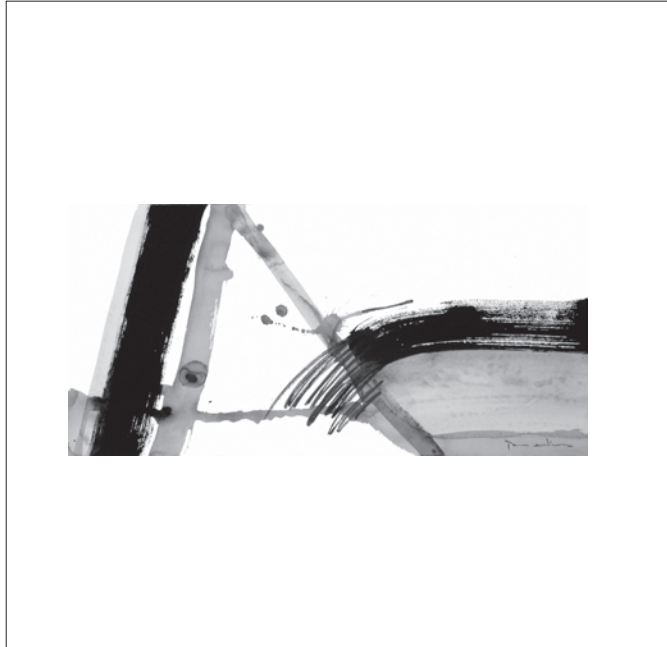
En primeres, cal trobar una bona història, o una suma d'històries, que valga la pena contar. Una no-història, tant se val, si és potent, si ens du a algun indret ignot. Allò que diríem la substància. També és important la manera de contar, la modalitat que s'hi adiu a la narració, allò que li atorga consistència, la materialitat, el *EP*, el *<8* i el *EP2* del relat que vagareja en el cap del creador o que es troba en unes notes disperses i expectants.

Cal trobar el punt de vista, l'ordenació de la història, definició i evolució dels personatges... tot suma, tot resta, tot és important. Com la nota desafinada que malbarata una sublim interpretació pianística.

Però i fet, la senda de l'excel·lència és privilegi d'uns pocs. És això s'ha de ponderar i ressaltar novel·les com ara *La casa dels senyors*, de aquell icart, un d'aquells estranys llibres escrits en estat de gràcia, en el moment just de maduresa literària i amb els elements idonis. És aquí aquesta novel·la que narra les històries més que no la història de quatre generacions d'una mateixa família, contades des del punt de vista de les dones, conté aquell rar i preat punt de cocció dels ingredients, un toc de mestria i saviesa literària i vital que la fa excel·lent.

Novel·les que reclamen un estat d'ànim concret, una força interior que empenye les històries cap enfora, una necessitat d'expressió, una motivació.

En la lectura es percep una voluntat necessària de contar alguna cosa que hi havia molt a dintre. Al vegada, com explicava icart en una entrevista, la necessitat d'omenar les dones de la seua família. De vindicar les dots de contista de sa mare. Obre aquella base, l'autora construeix un món que diria rancesc Calafat, un microcosmos familiar amb els seus propis codis,

amb les seues petites històries i algunes amb una gènesi real, unes altres pura fabulació on hi ha l'amor, el desamor, les misèries i les alegries, secrets de família tortuosos i moments d'Àumil plenitud. Històries anecdòtiques i trames ben poderoses, que configuren l'estimulant resultat final, amb un to general que és capaç d'alternar el lirisme i l'emotivitat amb la cruesa, els episodis més candorosos amb els fets més esgarriuosos.

L'escriptor o escriptora pot trobar un bon material entre les mans, però cal saber gestionar-lo. Apunts de bones novel·les queden en no-res per falta de perícia, per no construir el relat amb els taulells adequats. Icart va trobar la manera de contar aquell mosaic amb un narrador omniscient que és capaç de sortir dels riscos de la monotonia i ens va conduir per la vida dels personatges a través de salts avant i enrere, amb una elogioble capacitat per encaixar les peces i administrar la informació. Trobar la manera de contar, saber com serà l'edifici en què habitaran les pa-

raules, el moment en què tot s'ha unit a un pla, requereix una mica de màgia. Icart em confessava això en una entrevista. La novel·la, de fet, traspua això, porcions màgiques, un ambient especial, un clima determinat. En això té molt a veure la seua prosa, una escriptura harmònica, càlida i propra, deliberativa i concreta alhora, amb un marcat sentit del ritme. I l'autora desvelava, com un dels trucs d'aquella màgia, el fet de llegir en veu alta el que escrivia per trobar la cadència i la sonoritat i un admirable maneig de les paraules, de les seues possibilitats lèxiques i fonètiques. Aquesta perfecció en el treball és l'element definitiu que ens convenia d'estar davant d'una obra de rang superior en el context de la producció literària en català, al més alencianista i més enllà.

L'obra prèvia de Icart és apreciable. A via escrit, entre d'altres coses, un text dramàtic, *La casa dels senyors*, dut a escena per ambalina itelles, la novel·la negra *La casa dels senyors* i un parell de novel·les juvenils, *La casa dels senyors* i *La casa dels senyors*. Remi Vila de aterna i remi amaruc. Amb tot, si se m'accepta el símil, *La casa dels senyors* es presentà al ball sense anunciar-s'hi, com la dama d'insòlita bellesa i vestit enlluernador que baixa les escales del saló eclipsant la resta de convidats i convidades a la festa. La incògnita i l'interès per a nosaltres, com a lectors, rau en saber per on dirigirà l'autora els seus passos literaris. L'any passat publicà una bona novel·la juvenil, *La casa dels senyors*, remi ancaixa, que conté alguns homenajes a les lectures de la infantesa i aquella prosa tan engreixada i agradable que Icart fa bé de no regatejar als seus lectors més oves.

Esperem que, mentre continua creant amb ofici i saviesa la literatura juvenil, les ratlles vitals i literàries de aquell icart la porten algun dia a obsequiar-nos amb un nou volum de majestosa literatura.

La primera cosa que sorprèn el lector adult que s'acosta a la literatura juvenil de aquell icart és la seva excepcionalitat. Obretot, perquè no s'usa a la imatge que l'adult té de la literatura que s'escriu, bàsicament, per a adolescents i joves. , tot i que l'adult no familiaritpat amb aquest tipus de literatura. Ai té, sovint, molts prejudicis, és cert també que, independentment de la qualitat de les obres, no és habitual trobar-se amb una autora com aquell icart que destaca, precisament, per dos trets allunyat de la norma general del gènere/ d'una banda, l'estil acurat i el llenguatge ric i exigent dels seus textos, sense concessions al llenguatge estrictament adolescent, i, de l'altra, l'ús d'unes temàtiques distants, almenys en principi, dels interessos dels lectors als quals s'adreça.

En aquest sentit, si fem un repàs a alguns dels aspectes tractats en les tres novel·les juvenils que ha publicat fins ara, veiem que l'autora ha centrat les seues ficcions al voltant de temes com la mort d'un familiar, l'adopció o el valor de la lectura, a més de l'homosexualitat d'un dels companys de la protagonista, entre altres, perquè no podem simplificar la riquesa i la complexitat de les novel·les de aquell icart en un únic aspecte. Al com podem comprovar, per exemple, a *La pedra màgica*, la primera de les obres a què hem fet referència, publicada per l'any 2014 per Edicions L'any 2014, perquè una obra seua anterior, *La pedra màgica*, publicada també a la mateixa editorial, encara que aparegué en una col·lecció com *La pedra màgica* dirigida principalment a un públic escolar, no la podem considerar estrictament juvenil, sinó d'adults.

En aquesta primera obra, el protagonista, au, és un adolescent que afronta un problema important que li farà trontollar el món plaent de la infantesa/ ara, la seua germana menuda, té una malaltia greu, probablement incurable. Per aquest motiu, au ha de passar l'estiu a casa dels avis, perquè els pares puguin atendre ara millor. Però abans de separar-se ara li regala una

aquell icart/ una literatura de llarga vista

pedra màgica que, segons ella, l'acompanarà i el farà sentir-se més sol. L'obra esdevé, aleshores, un viatge iniciàtic a la recerca de resposta a les moltes preguntes que el protagonista es planteja, perquè, a casa dels avis, emprant una aventura en solitari de camí cap les muntanyes on, segons ha sentit dir, viuen uns mags que el poden ajudar. La història s'enriqueix, com és lògic, amb altres temes com el desig de viure, el coratge necessari per créixer i anar endavant o la il·lusió per superar les dificultats.

La segona de les obres, publicada també per l'any 2014 en la mateixa col·lecció que l'anterior, *La bicicleta negra* es titula *La bicicleta negra* i curiosament la protagonista té també dotze anys. Però ara és una xiqueta adoptada d'origen xinès a qui, en el seu dotzè aniversari, els pares li regalen un quadern perquè saben que és una apassionada de les paraules/ un detall aquest no massa

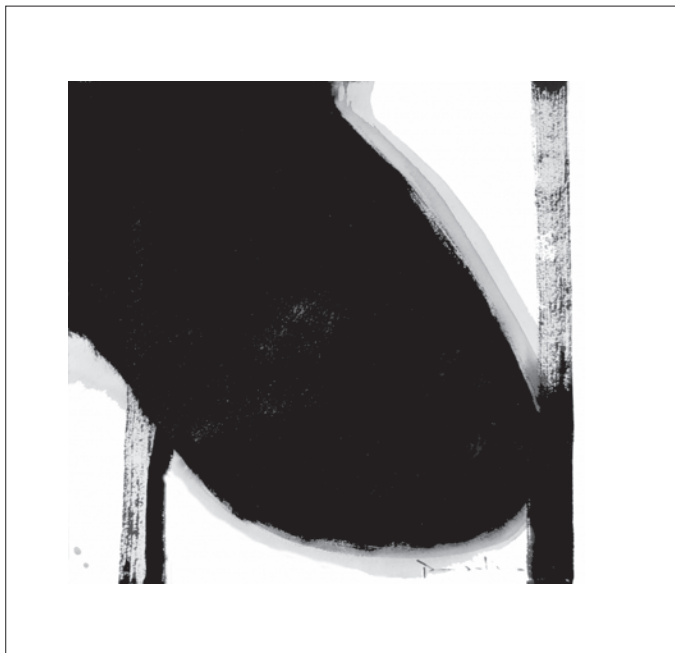
freqüent en les obres de ficció de caràcter juvenil. gràcies a aquest quadern, la protagonista, ngela i'an, ha anotarà les seues reflexions, els fets quotidians que li succeeixen i també s'atreuirà a inventar altres històries. tot plegat fa que l'autora ens ofereixca una emotiva història centrada, en gran part, en la relació entre una mare adoptiva i una filla que ens mostra la importància de les arrels i de l'escriptura en la formació de la identitat de les persones.

L'última de les obres juvenils de aquell icart és *La pedra màgica* publicada el 2014 per Edicions L'any 2014 i distingida amb el premi L'any 2014. Es tracta d'una novel·la molt rica en símbols i temes. Per començar, la protagonista, Alicia, en record de la de Carroll, renuncia a un viatge per les illes gregues en companyia de la seua mare, el seu germà Andreu i tots els cosins, per culpa d'un accident que la deixa amb la cama trencada.

aurà, per tant, de passar els dies de repòs necessari en casa del seu pare, divorciat de la mare per motiu d'una homosexualitat assumida massa tard. aquest fet, dissortat, li obri les portes a un món també iniciàtic. La protagonista, tret poc freqüent també, és una bona lectora i ngela era escriptora.

Per això, la lectura de llibres bons, com ara *La pedra màgica*, l'ajudarà a passar el temps, però, sobretot, la curiositat que li potencien les lectures, fa que visca una aventura increïble entre pirates i mars perduts. el talismà, que li ha permès fer és, en aquesta ocasió, unes

ulleres de llarga vista, com ho era en les obres anteriors la pedra i el quadern. Aquest element esdevé també un símbol del projecte literari de l'autora, que no es conforma amb la descripció de fets, com ho podem comprovar també a les narracions que ha publicat en les dues últimes campanyes lectores de la fundació L'any 2014, sinó que vol transcendir amb ficcions que copsen i transformen el lector. o li plau una literatura de curt termini, que s'oblida fàcilment, perquè la seua és una literatura de llarga vista.

na festa de paraules

aquel icart forma part de l'ltima fornada de narradores valencianes, aquella que comença a publicar en el segle . es de l'aprovació de la L E i la introducció del valencià a l'ensenyament, la literatura valenciana ha conegut una successió de noves veus que s'incorporen al panorama i se sumen a les anteriors. A l'igual que altres companys de lletres, com ara ilvestre ilaplana, lan reus, emma asqual, rancesc ompó, epa uardiola o ep Castellano, combina la creació d'adults amb una altra d'accessible als més oves. na literatura que sovint és ignorada pels crítics, titllada de menor, com si fóra fàcil escriure una Aistòria interessant per a un oven-ol. Es tracta d'autors socialment invisibles però d'una espenta imparabile, que guanoen premis, publiquen regularment i creen lectors entre els més oves. Autors capa- os d'assolir fites de qualitat i exig4ncia admirables, com demostra la lectura de les tres obres que centraran aquest article.

L'òpera prima de icart, la novel la 9M@ZPI%APJIN%77A Rhaqh , anuncia l'estil intimista, la mirada sensible i el to confessional que en caracteritparà tota l'obra. Estem acostumats a novel les u-venils on prima l'acció i la rapidesa. Les Aistòries de icart, en canvi, transcorren amb un ritme propi, el ritme interior. és que personatges, Ai trobem ànimes que es despullen i raonen directament, de tu a tu, amb l'ànima dels lectors. n diàleg d'an4cdotes, viv4ncies, temors, ilusions, confessions... de paraules que són trossos de la vida que comparteixen.

'altra banda, els temes són agosarats. En aquesta primera novel la presenta un ove que, als dotpe anos, té dues certes/ que la seua germana menuda està morint-se i que els mags Aabiten a les muntanoes.

La novel la ens embarca en un viatge iniciàtic, en una ascensió a la muntanoa que

trasplanta el mite a la vida quotidiana. La recerca ?d'un mag que no tenia totes les respostes, per un xiquet que tenia totes les preguntes@ na Aistòria sobre el sentit de la vida i de la mort. alAora, ?una festa on les convidades eren les senoeres paraules que, amb la dansa, s'anaren entrelligant i teixiren una teranoia de paraules que conformava una Aistòria excel lent, un regal perfecte per al mag, invisible també i inconscient@

c7AP \$%19M@9 %7 RhaPq continua el to intimista veAiculat per una xiqueta xinesa adoptada. ngela també protagonitpa un viatge, no solament físic, sinó sobretot emocional, per mità de les paraules que va escrivint i compartint en el seu quadern. Aquesta cita és reveladora de l'actitud i l'estil de l'autora/? i Aa llibres que, tot ust comences a llegir-los, a notes que l'aire t'entra més endins que no d'Aabitud, sents una calma, una alenada superior, potser d'un esperit que t'entra pels ulls amb les lletres. Llavors sospires/ Aas trobat una ànima que et parla@ Comptat i debatut, els llibres són això/ ànimes que parlen.

Els moments àlgids de la narració són, al meu parer, els contes breus que Ai Aa inserits. AutAntiques oies que segueixen l'estela de la rondalla moderna proposada per ianni odari i nostrada per Empar de Lanupa. l 02N12 M\$%M <Mà <, c7M1<8 92M\$% e J@ l i c7M@3 %@M %8PNsón dosis concentrades de lirisme, glopades de sensibilitat surant en un venti ol constant d'imaginació.

inalment, c9M7JM8 lJM@1\$P\$%J RhaPP , icart fa una altra passa endavant per consolidar-se com a narradora personalíssima i amb veu pròpia. Li esdevé com a aquell pianista, potser el millor del món, que s'Aavia criat i Aavia viscut tota la vida en un transatlàntic. empre que intentava baixar a terra, es quedava amb el peu en alt, a mit an escala, i des d'aquell escaló, mirava el món, acovardit, sense atrevir-se a dir ni a descobrir qui era. Els Ae-rois i Aeroïnes de icart fan aquest pas. El fa el pare d'Alicia, quan anuncia en un sopar de adal quina és la seua aut4ntica orientació sexual. El fa ngela i'an, en descobrir-se a si mateixa. el fa au, en assumir i entendre el misteri de la mort.

Aquesta obra parla de mons llunoans, que no sempre són físics, sinó amarats de sentiments, uns mons de paraules. La veu narrativa actua igual que les ulleres de llarga vista que apareixen en la Aistòria, ens transporta als mons de la fantasia i ens descobreix ?personatges que eren una mescla dels llibres que llegia i d'alguna cosa més que ignorava@ Alicia a la terra de les meravelles, l@M\$%MN%<l o obinson Crusoe són algunes de les refer4ncies metaliteràries que poblen les mars perdudes, recreació de les tres vides que vivim tots els éssers Aumans/ la viscuda, la lle-gida i la somiada.

Lectura com a experiència personal

En el moment que escric aquestes línies, el remi ancaixa de arratiba uvenil a compta amb divuit edicions. Els guanyadors compten amb el premi nacional de Literatura infantil o juvenil, ordi terra i abra i abriel aner a nila, els altres tenen una llarga trajectòria com Andreu Martín, olors arcia i Cornella, asqual Alapont o Joaquim Caturla. Per tant, el fet que l'obra en la qual em centraré guanyi el premi funciona com a criteri d'autoritat.

A més, les obres mereixedores d'aquest premi es publiquen en la col·lecció Espurna, possiblement la més llegida pels estudiants valencians. El llibre de aquell icart és el número 1 de la col·lecció i estrena un nou disseny en aquest recull de lectures que ha estat molt present en la vida de tants adolescents valencians.

Però parlem de del llibre, i deixem els entorns.

El relat és un relat que parla del passat, del present i del futur.

El passat representat pels records, pels paradisos que recordem des de la utopia. Alícia transita la vida de la família anterior al present, que vol esborrar, la recorda d'una manera idíl·lica, com una mena de fragments escollits per crear el quadre familiar perfecte que unes paraules van trencar.

Una vida que només era un miratge. El present és l'angoixa de viure en un terreny que els adults fan inabospit. El present de frustració per unes vacances que a no seran com ella volia, per un viatge que a s'ha arruïnada.

Com tantes vegades bategem la vida quan la vida no és com voldríem/frustració i aridesa són les paraules que resumeixen el present d'Alícia. Almenys això és el que ella creu, en les primeres pàgines del llibre.

El futur Alícia, amb pocs anys i una cama trencada, no hi pensa.

Però unes converses, una lectures, unes pel·lícules que sempre han estat allí, més enllà de la innecessària novel·la, li fan mirar la vida d'una altra

manera. La metàfora és eixa ullera de llarga vista que la forta a construir una altra mirada. que li permet mirar des d'un altre punt de vista.

agrada la paraula de l'instrument que l'ajuda, ullera de llarga vista i de la mateixa manera que les croses l'ajuden a caminar, l'ullera l'ajuda a mirar d'una altra manera. Alícia aprèn que quan mirem en una altra direcció ens topem amb unes altres persones, amb altres mirades, amb altres territoris i descobrim noves paraules per entendre antigues situacions o sentiments.

simplement, és que els mirem amb una altra mirada i allò que canvia no són ells, ni la vida, sinó nosaltres.

Però això és el que coneixem durant la lectura d'aquest relat. Ho fem de la mà d'un estil literari envejable. En l'actualitat estem immersos en una manera de contar on el diàleg és prioritari, per crear una sensació d'identificació ràpida, per situar el lector allí en la narració, per fer-lo transitar ràpidament per les pàgines del llibre... Però aquell icart recorda com la narració de fets pot ser més interessant encara que el

propi diàleg. recorda l'estil dels grans narradors que transiten per la seua història, les paraules porten els dubtes, els sentiments, les angoixes, les alegries i les descobertes que aquell, tota sola, en una habitació, en un agost quasi solitari, fa.

La manera de narrar de aquell porta a les pàgines del seu llibre les paraules de l'Estel de Lewis Carroll o la dels filibusters de *El món dels nans*. És el gust d'antigues històries i pàgina a pàgina trobem el viatge que ofereixen les bones històries.

Al principi del llibre Alícia creu que ha renunciat al viatge de la seua vida, però a poc a poc descobreix que hi ha un viatge més fascinant encara: el teu viatge constant i interior. Aquell que els llibres, les pel·lícules i tu mateix et regales si saps mirar i escoltar amb atenció.

Ara que escrivia sobre aquest llibre, treballava el llibre de Montserrat Comas i Keller *El món dels nans*, i un paràgraf em va fer pensar. Reproduïa el ban del governador civil de Barcelona publicat a l'21 de novembre de l'any 1954 i deia: "Fent la feina un sitio exclusivament destinado al trabajo, queda prohibida desde ahora en ella la lectura de periódicos o demás papeles piblicos".

Una citació que s'adiu perfectament als temps que corren. Una citació que resumeix amb poques paraules el llibre de aquell icart. Perquè aquesta és una història que valora la lectura, però no des del didacticisme, res més lluny d'aquest relat. La lectura hi és present com a experiència personal, com a viatge que ens transporta per les nostres vivències, per la nostra vida i per la vida d'altres. Aquell proposa el fet lector com una experiència vital que ens lliura la paraula per esborrar la mirada impotent d'un nen que no troba la paraula per demanar el que necessita.

La mirada perduda de l'adult incapaç de donar forma als sentiments.

Éditar ' M \$%9<M\$H 9UP7, que és com es va traduir al gallec l'original c7 EP \$%9M\$B 9- %7 de aquell icart, Aa estat una experi4ncia, des de tots els punts de vista, absolutament gratificant. En primer lloc, perqu4 a qualsevol editor l'omple de goig que li caiga en les mans una obra que val la pena. Aquest és un ofici de risc/ llibres que creus meravellosos i edites amb entusiasme, després es moren de fàstic en el magatpem, i uns altres dels quals no n'esperaves gran cosa, triomfen en el mercat, que és capritxós, volàtil i absolutament incompreensible. com més temps porte en això, menos Ao entenc... potser, també, perqu4 aquest és un ofici en el qual cal guiar-se molt, i tot sovint, per la intuEció, aqueixa cosa que probablement no existeix però que, quan les coses funcionen, ens permetem el luxe de pensar que sí que existeix, que la nostra és boníssima i que a veus, a sabia o que no m'equivocava...

erò a més d'això que acabe de dir 7 que a qualsevol editor de tot arreu li agrada posar en les llibreries un bon llibre, bé escrit en la llengua pròpia o, com és el cas, a través de la traducció7, com a editor d' ' M \$%9<M\$G 9M UP7 el que Ae de dir des del primer moment és que l'experi4ncia de posarlo a l'abast del pj blic gallec m'Aa permet4s entrar en contacte amb el millor del meu ofici.

és el que miraré d'explicar, ara.

Éditar està bé. u4 dicX o/ està molt bé. dins d'aquesta activitat, Ai Aa

' M \$%9<M\$%M L 9UP7 / davant el millor de l'ofici d'edi- tor

dues coses que em donen un gust especial. 'una banda, publicar un autor novell. otser perqu4 o també sóc autor 7 abans autor que editora sé que avui sóc editor, potser demà no Ao seré, però E E seré escriptor7, conec la importància d'un primer llibre, conec el que significa per a qui l'escriu, conec la ventada desordenada de sensacions increffbles que se li fiquen a un molt endins, en el cap, en el cor, en les pors, en la il lusió, quan veu la llum aqueixa primera obra desit ada. L'altra cosa, és portar, a la llengua del meu país, el gallec, grans obres d'altres llocs del món, d'altres formes de dir i d'explicar el món, és a dir, d'altres maneres de pensar.

erqu4 pensem com parlem. la literatura esdevé, a través de l'ob ecte que anomenem ?llibre@7 i que no Aa de ser necessàriament de paper7, el mit ancer perfecte que ens permet trobar-nos, als d'ací amb els d'allà, als del passat amb el present, als d'ara amb els que ens llegiran demà. així, quan un llibre t'arriba des d'un altre idioma, el llegeixes 7 directament com vaig fer o, o bé encarregant un informe de lectura a un lector o lectora de confiança competent en aqueixa llengua que l'editor no domina7, i t'entusiasma i decideixes publicar-lo, la sensació que o tinc com a editor és d'una extrema satisfacció professional, cultural, literària i, per descomptat i sense voler semblar exagerat, també vital.

A més, ' M \$%9<M\$G 9UP7 em va arribar a través d'una altra escriptora-editora, osa errano 7 alesAores directora de àndem Edicions abans de l'arribada d'aqueixa genial professional que és frica amírep lmos7, de la qual sempre Ae rebut molts bons consells. Com a autor, com a editor, com a amic i, quasi, diríem, com a fill petit de vegades. et ací una altra cosa també fabulosa del meu ofici/ tens un bon llibre, un text que t'entusiasma, una obra que t'Aa fet un foradet on Ai caben

diversos mons al bell mig de l'est4rnum, i vas corrents al tel4fon, o al acebooG a explicar-Ao als teus amics editors i editores d'altres idiomes, amb aquest convenciment a esmentat, que la literatura és un llenguatge comj que permet l'expressió comunicativa de moltes maneres de dir les coses 7 això que en diuen idiomes. En venir la recomanació de osa errano a sabia que el llibre m'agradaria. L'Ai vaig demanar i me'l vaig llegir. , uns dies després 7 podria dir que per aqueixes coses de la màgia però per aquesta vegada diré la veritat7 trobant-me o a la ira de olonoo, el llibre de aquell icart entrava en la prestigiosa Llista Aite avens. aig telefonar de seguida als meus companos d'editorial, fent una mica el fatxada, per dir-los/?és que tinc un ull, o...@

Encarregàrem la traducció a Eva Lopano, professora gallega que viu a Catalunya. omina les dues llengkes però, sobretot, era la persona perfecta perqu4 també és escriptora i un llibre de la sensibilitat d'aquest que teníem entre mans, mereixia una mica més que una bona traductora.

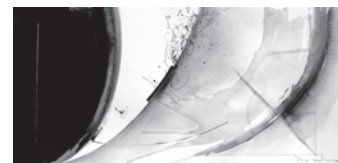
es de la seua eixida, totes Aan estat bones crítiques i podem constatar que, a poc a poc, el llibre es va fent un forat a través de la prescripció dels col legis.

n bon termòmetre.

er a mesurar intuEcions.

obretot les encertades.

dl 9 2 <M JNK

esprés d'anys de proves 7 ell no diria mai d'investigacions, d'hibridacions i tractaments, va aconseguir una varietat de taronges espectacular/eren grosses, de pell fina i lluent, i d'una dolçor que no renouia amb l'acidesa, sinó que feia una conunció de molt bon tastar. L'Aort tenia cinc anys era a esponerós, els arbres eren prou grans com per fer una collita considerable a que la varietat va resultar ben condidora. feia goig veure els arbres encara menuts tan carregats de taronges.

ell s'Ai va abocar. o va estaviar tasques, podes ni adobs i va llogar tant com va caldre o més i va pagar tots els ornals que va ser menester. Al capdavant s'Aavia gastat molts diners, però la collita prometia i segur que ben aviat se'n rescabalaria i començaria a traure rendiment. a pensava a plantar algun altre camp i a continuar fent provatures per obtenir noves varietats.

La seua desgràcia va ser que l'Aort era a la vora del camí i que, com que la fruita era tan vistosa i tan bona, difícilment els qui passaven podien estarse d'agafar alguna tarona per tal de menar-se-la allí mateix o bé endur-se-la

ebades cap frare pega cabotades

a casa. , com és clar, en aquest darrer cas no era assenolat endur-se'n només una. ambé ocorregué que cada vegada eren més els qui miraven de passar-Ai, a que com més anava més creixia la fama d'aquelles taronges. ots trobaven natural agafar alguna de les fruites d'aquell Aort.

uan va arribar l'Aora de la collita, la decepció del llaurador va ser ben gran. o és sols que no va traure prou diners per a començar a escometre els seus plans de plantar nous camps o fer nous experiments, tampoc no és només que no va aconseguir prou beneficis per poder viure ell i la seua família fins la collita següent, és que no va traure ni per poder pagar la major part de les

despeses que Ai Aavia fet. a via gastat molt més del que valien 7 que li pagaven per 7 les taronges que Ai Aavian romàs.

Enrabiad, va decidir que a n'Ai Aavia prou, no sols no plantaria més Aorts nous ni provaria de traure altres varietats, sinó que va arrancar l'Aort. a no faria més taronges, que debades cap frare pega cabotades. La gent que Aavia passat per davant de l'Aort esponerós i que ara Aa feia per la terra rònega, criticaven for-a el propietari. El tractaren d'egoista i interessat, de pensar només en els diners i d'Aaverlos privat d'una cosa que, sense que Ai Aagueren esmerat cap esforç i sense cost, Aavian comenat a considerar seua, quelcom a qu4 tenien dret. o entengueren que eren ells qui Aavian produï l'ermàs.

lossari
Camí/ internet.
ort/pàgina web
Llaurador/escriptor, editor
aronges/exemplars de llibre

< 21/12/14

Mètode
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
Revista de Difusió de la Investigació • Tardor 2013

HERBES
VIURE AMB LES
DANIEL CLIMENT I FERRER

CIENTÍFICS LLETRAHERITS
JORDI DE MANUEL I SALVADOR MACÍ (eds.)

CAMINS
De ciència

VIATGES CIENTÍFICS A L'AVANTGUARDA DE L'AVENÇ DEL CONEIXEMENT

Subscriu-te a Mètode!

Revista de referència de la
Xarxa Vives
d'universitats

Subscripcions (4 números l'any):
25€ per a Espanya, 40€ per a l'estranger.

www.metode.cat

i escrivim la vida per qu4 no Aaviem d'escrivre el futbolX o és casualitat que els millors narradors en castellà del segle nasqueren a Am4rica Llatina/ orges, Cort#par i altres institucions de carn que ara decoren amablement els sobres de sucre. estres en contar Aistòries, en inventar i reinventar, en suggerir i fabular, en criticar i despullar. ampoc és casualitat que la millor literatura futbolista vinga de l'altra banda de l'Atlàntic. El futbol, després de tot, també és una Aistòria per contar.

e fet, Ai Aagué una 4poca en qu4 el futbol no es veia/es llegia. ense televisió i a penes amb ràdio, els partits es ugaven a les cròniques 4piques dels diaris. uan illoro recupera aquell esperit de creació. Ell, com aleano o ontanarrosa, forma part d'una cort de plomes escollides per a posar paraules al oc de la pilota als peus. à2JM8 /%<9\$< és una de les seues obres magnes, en qu4 estripa el futbol sense excuses, eufemismes, contemplacions, i per suposat sense menospreu intel·lectual.

utbol/un Aomenatge de paraules

ap que les Aistòries fan la Aistòria, com diu el poeta. er a narrar la del futbol, l'escriptor mexicà se'n serveix de totes, les perdudes com oacor arbosa, a qui els déus feren porter de rasil el dia del aracanapo, i les Aistòriques com aradona/ ?como la espada del reo Arturo, la camiseta de iego Armando aj n aguarda que alguien merepca sus favores@

essi, el cavaller essi diran alguns. o tan ràpids/el que illoro escrivia amb prosa a4ria era una altre temps, encara sense el éu omnipotent de osario però prolífic en fills bastards de !eus/ !idane, onaldo,

aggio, attAaus, aul, endieta, i-valdo. na 4poca en qu4 el arcelona encara malvivia al post-dreamteam, el al4ncia disputava monopolis ancestrals i el adrid era patrimoni dels e M 7 M<J. és enllà, els mundials eren l'escaparata milionària del rasil de onaldo, au f4nix recuperat de mil lesions terminals, que no sempre gua-noava perqu4 el futbol s'estima l'imprevist com una primavera. allà, erecte, escAamps al-ava la Copa del ón als cels.

els infernsX ambé Ai Aa els suburbis on resten les Aistòries anònimes de les víctimes del negoci, els qui moriren lluno dels ídols que es batien a l'arena entre crits. els uns i dels altres, illoro en fa la Aistòria amb la metàfora sempre a la punta de la llengua, com a bon sud-america, i amb Aip4rboles tan Aabituals com l'aire que respira, impressionista i espontani. El resultat és un Aomenatge al oc de la pilota als peus. n Aomenatge de paraules.

a 178M8<7LJ

El dia Pq de desembre del hqPg vam convocar un dinar en un restaurant del barri del Carme de al4ncia. i assistirem Ph5 escriptors, dels quals PPK eren poetes. El també poeta icent Alonso i o mateix dj iem més de dos anos intentant organitpar alguna activitat literària i en cap ocasió ens allunoàrem del fracàs més 7 pensàvem sempre7 definitiu. En canvi, aquell dia l'encertàrem de totes totes, la qual cosa fa confiar que almenys en les pròximes vegades que intentem empentar el gremi lletraferit, Ao aconseguirem.

'aquella trobada gastronòmica i literària va sorgir una iniciativa certament arriscada, però que si arriba a bon port, sempre podrem dir que foren els escriptors valencians qui van dur al aís alencià una versió pròpia del diari A A. A més a més, si pugem al carro d'un mit à de comunicació com aquest 7 tercer en el rànquing de la premsa catalana i obert a la creativitat7, comptarem amb unes possibilitats reals d'eixir del nostre racó d'endormiscats. e recuperar la figura de l'es-

Com arribarà l'A A al aísX

criptor formant part activa d'una societat és un record i pot ser un programa a ressuscitar.

erò també ens Aem d'afanoar 7 va dir arc ranell en les intervencions de després de dinar7 a no estantitpar-nos com a fabricants de novel·les i llibres de versos. Arrisquem-nos a obrir-nos a altres fórmules, busquem una aproximació a la vida i la societat que ens envolta. Al cap i a la fi, la literatura, l'imprescindible d'aquest art o ofici és la imaginació, és a dir, la ficció 7 un aplaudiment rotund de tots els assistents, tret de tres que feren així os-

tentació de la seua discrepància, va interrompre el discurs de ranell.

icent Alonso aprofità l'ocasió per a dir la seua, abans que Ao intentaren uns altres. esprés de comentar breument la coincid4ncia amb el pensar de ranell 7 aquest poeta, serenament, va restar amb la mà al-ada per a reivindicar que no l'Aaviem deixat acabar7, em va dedicar un atac ben agre per ?confondre voluntàriament la realitat amb la ficció@ segons paraules literals. ot seguit, ordí un discurs sobre aquesta temàtica tan interessant per als escriptors en particular i la gent en general, i que ningj Ai té les coses massa clares.

e tal manera es va posar Alonso en contra meua dins de les seues disquisicions que vaig Aaver de tallar-li el dir i declarar que, molt al meu pesar, confessaria que el paper que escriuria sobre aquell dinar, així com gran part de la meua obra o, millor dit, tota la que va signada per mi, són textos apòcrifs.

reu, però contundent i clarificador. són alguns dels adjectius que més s'adiuen al darrer assaig de Ferrer i Ampol, un històric del nacionalisme mallorquí, militant durant anys del franquisme, i amb una llarga trajectòria política. dividit en dues parts, clarament diferenciades per una primera d'introducció, i una segona d'articles que a van veure la llum pública a la premsa, el llibre apunta en una única direcció: demostrar de quina mala manera ha patit Espanya l'anomenada "crisi" fins al punt d'aver-se situat en un veritable atupac, agreuat per una ceguesa ontològica de difícil curació. És que el nacionalisme espanyol està tan obsedit i embadalit amb la seua Espanya que no arriba a escatir el veritable abast d'una situació econòmica que l'ha compromesa fins al punt de posar-la en risc de desaparició i almenys desaparició de l'Espanya que els ha funcionat fins ara. Ho diu molt bé Ferrer i Ampol i també Antoni Arimon i tot a la introducció en un dels assaigs de la primera part: "Espanya és la primera víctima de la mateixa Espanya. El seu fracàs és el fracàs del seu model. L'Espanya que sortirà de la convulsió que viurà en les properes dècades no s'assemblarà en res a la potència mundial somiada pels seus ideòlegs. obra, esquarterada, insegura, arrossegada a la cua de les nacions europees per una oligarquia fatxenda i corrupta. En els deliris de grandesa dels representants polítics del nacionalisme espanyol i en l'oligarquia corrupta rau la llavor de l'autodestrucció d'Espanya".

és que l'obsessió acobina que històricament ha impulsat Espanya al centralisme exacerbada i a la castellanització imperativa és el que, paradoxalment, la pot enfonsar i a ho està fent en la més dràstica de les mides. El drama rau en el fet que Espanya sempre ha prioritzat el seu projecte nacional, que ha estat únic i homogenitzador fins i tot per damunt dels seus interessos econòmics reals/els de la majoria dels ciutadans, tot subjugant les nacions en pro de la nació dominant. L'Espanya radial ha estat així: adrid, una S enmig d'un erm poc

Espanya, en crisi

Ferrer i Ampol
 Edicions Documenta Alear,
 Palma, 140 pàg.
 14,90 €

productiu, com a punt convergent dels camins de la nació. tot plegat s'ha agreuat ara amb l'aparició de la "crisi". L'economia basada en el totxo i l'especulació immobiliària, la corrupció d'una part massa nombrosa de la classe política i no tota, cal dir-ho, la manca de cultura democràtica, la impunitat amb què els bancs han fet i desfet a l'hora de gestionar els productes financers, l'estafa de les preferents, els desnonaments massius, les retallades en sanitat i educació, el balafament de l'erari públic, etc., han posat l'Estat espanyol entre l'espasa i la paret, és a dir, en una situació veritablement compromesa.

Em sembla que Ferrer i Ampol fa una anàlisi molt eloqüent de quina ha estat

la gestió de la cosa pública per part dels darrers governants de l'Estat. Felipe González impulsà un A E deficitari a Sevilla, i una Expo ruïnosa, a més d'encetar una economia basada en un subsidi, el ERlan de Empleo rural que no ha resultat gens productiu. José María Aznar, sens dubte el més espanyol dels nostres governants, va continuar amb el mateix model centralitzat d'infraestructures, amb l'A E com a màxim estàndard, i una política basada quasi exclusivament en la construcció i el sector immobiliari. José Luis Rodríguez Zapatero, després d'uns inicis coherents, va sucumbir a la pressió dels mercats i de les oligarquies financeres i va obrir la caixa dels trons de les retallades salarials. A més, va escapar l'Estatut de Catalunya, aprovat pel Parlament, tot i que havia promès que respectaria la voluntat del poble català. I, finalment, Mariano Rajoy ha estat el president que més prest i més decididament ha incomplert les seues promeses electorals. En tots ells hi ha hagut una submissió total al neoliberalisme. Un neoliberalisme que ens ofega econòmicament a tots els espanyols. Un ofegament que, en el cas dels ciutadans catalans, valencians i balears encara és més sagnant perquè fa segles que l'Estat ens espolia fiscalment. Això ho explica molt bé, amb dades contrastades, Ferrer i Ampol al seu assaig.

tot plegat, però, ha procurat més d'una reacció/ el moviment contra els desnonaments o el P; - en són algunes de gens menospresables. Però potser la més significativa de totes és la que s'ha produït a Catalunya, perquè ha estat massiva. La reacció que cerca una eixida possible per a un país que veu que el seu encaix a Espanya i tot i haver-s'hi esforçat és impossible. La independència de Catalunya suposarà, segons Ferrer i Ampol, una oportunitat per a un país que vol progressar, després de segles d'anorreament nacional, des del punt de vista econòmic, cultural i social. Alguns ciutadans de les Illes i del País Valencià hi veuran com un mirall del que podria ser també la seua llibertat.

ue el segle d'or de la literatura catalana és el segle n'és una evidència, si mirem qualsevol manual a l'j s. Com també ho és que la literatura produïda durant els segles - ha estat menostinguda per bona part dels estudiosos tot i que, cada vegada, està despertant més l'atenció entre aquells.

efet, també, perquè l'estudi de la literatura moderna és fonamental per entendre, també, la nostra cultura.

El professor Josep Escartí, de la Universitat de València, gràcies a l'interés de publicacions de l'editorial vinculada a la Universitat de Califòrnia, i d'altres com el de la Universitat de Califòrnia, a tret de la llum de la cultura catalana, a través d'una recopilació d'estudis on l'autor vol donar-nos un tast de la cultura i la literatura catalanes de l'edat moderna al País Valencià que, sense cap mena de dubte, es convertirà en un bon manual de referència si volem conèixer la literatura valenciana dels segles al País Valencià, a les dues bandes de l'Atlàntic, i és per això que es combinen l'anglès, l'espanyol i el català.

El treball es compon de vuit capítols que, com una mena de peces d'un trencaclosques, ajuden a entendre la literatura d'un període on fins fa ben poc semblava haver-hi més ombra que no llum. Entre altres coses, perquè Escartí s'encarrega, en la introducció inicial, de contextualitzar-nos.

La tasca que es completa amb les paraules que el professor Antoni Errando també de la Universitat de València dedica a Escartí, en la seva tasca com a investigador, al treball introductori que ens situa el treball de l'autor en el panorama actual.

Escartí, al primer capítol, ens aproxima als aspectes més rellevants per tal d'entendre la capacitat de Josep Antoni Errando per configurar la seva obra cronològica. A més a més, a través d'un treball de recerca que analitza l'àmplia biblioteca que aquell eclesiàstic i historiògraf valencià va posseir, i que fou en bona mesura la base de la seva cultura humanista.

Al segon capítol, Josep Errando ens parla de la recepció del poeta valencià per excel·lència, Ausiàs

escobrir la literatura de l'edat moderna

arcA, a la cultura castellana, gràcies a les traduccions i les edicions que al segle veieren la llum a València per altars de domini, a Barcelona tres reedicions millorades i a Valladolid una edició feta en valencià però pensada per a lectors castellans.

El tercer article continua mostrant-nos com, rere la unió entre la Corona d'Aragó i el Regne de Castella, la nostra cultura va aprendre a traspassar fronteres, i una prova fefaent es pot veure a Els escrits aumins de l'Humanista errandi Gómez Pinedes; 5h o P; 5<3> Rpp. Kg-Phc S En aquest cas, Escartí ens

apropa els treballs i les intencions de Gómez Pinedes i ens mostra com, en les seues traduccions i adaptacions del 17m 1m 7m 2m 7m 2m 8m P8% volia apropar a la cort dels Austries la figura del nostre monarca, presentat així com a model de prínceps.

Els escrits valencians del arroc/textos i contextos d'una literatura en català, especialment en poesia Rpp. Phb-Pcq\$ és el títol del quart treball que ens apropa a la poesia barroca valenciana, la qual suposava un mitjà de difusió de les idees, bé polítiques, bé religioses durant els segles i .

El cinquè treball, ¿ades sobre Joaquín Aierdi i les n 21m 1m 2m J<9m % 9% RccP-PcbKS> Rpp. Pcp-P5gS és una magnífica síntesi de la biografia i l'obra memorialística d'Aierdi, tema central de la tesi doctoral del professor Escartí.

La evidència dels reclams que Escartí demana per alguns autors desconeguts és el segon treball/? ofícia de la 2m 1m 1m 1m 1m 1m de Leopold gnasi lanells Rbcq\$ Rpp. P5<-hPhS Així, l'autor reclama l'atenció a lanells, de qui considera que mereix un lloc destacat entre els nostres autors, atès que la seva prosa és un exemple interessantíssim de la producció divinesca religiosa en català, ara com ara poc coneguda.

El penúltim treball, ¿ecadència o literatura de la Edad moderna en las tierras valencianas? Rpp. hPg-h<b\$ es qüestiona l'etiqueta que es fa servir per denominar l'època postmedieval i que a qüestionàuster.

Finalment, a l'últim capítol del llibre, ¿ofícia sobre la literatura memorialística al País Valencià, del segle al @ Rpp. h<5-h5<\$ un completíssim recorregut per la producció de dietaris mostra la vitalitat del gènere a casa nostra.

En conclusió, dl<8m % 2j 9 % 2j 9 % conté tots els ingredients per ser un autèntic manual de referència, on es combinen tres llengües per poder arribar a més públic i on Escartí és capaç de lligar una gran varietat d'autors i obres mostrant-nos les seues qualitats investigadores, i demostrant, també, la qualitat d'aquells escriptors i molts d'ells quasi desconeguts que la cultura valenciana va tenir als segles , i , i que a Ares d'ara continua tenint moltes coses a mostrar-nos.

Josep Escartí
dl<8m % 2j 9 % 2j 9 %
A % B 1 % 1 % M 7 % 2 9 m P 7 m %
A + NCB: NCB
publicacions de l'editorial,
Universitat de Califòrnia,
ro de la Universitat, Santa Bárbara,
Ciudad de México, hqPh
gP5 pàgs.

Albert Erpinoà i Uig g;

Recerca sobre àmies

Antoni Aestre
cJl'9 21M\$CJN7M @<UB 2M
7M II 15 MI%PA\$M% 2M 82%
niversitat d'Alacant, ant icent
del aspeig, hqPh
PPg pàgs.

Amb la intenció d'aportar una veu crítica sobre la producció de ergi àmies, Antoni Aestre Aa publicat el llibre cJl'9 21M\$CJN7M centrat en els sis volums de contes breus de l'autor. Aquest objectiu s'estableix en la introducció precedent als vuit capítols erigits com a cos del treball i que es condensen en unes conclusions finals, seguides d'una bibliografia ben completa.

El primer dels capítols prepara el camí, de manera que s'hi aporten algunes referències biogràfiques de l'autor unt a tota una informació general sobre el context literari en qu4 naix, sobre la seua est4tica ecl4ctica, així com sobre les tres facetes professionals que té/la de literat 7 inclosa l'evolució de la seua producció7 , la de periodista i la de traductor.

L'entrada en mat4ria d'anàlisi té lloc en el segon capítol/? n ofici artesanal a l'era de les còpies pirata@ Ací Aestre aborda la percepció que àmies té de la literatura i la seua actuació com a escriptor/es rebel4a contra el cànon literari i obri les portes de la narració literària a altres formats extrets del món audiovisual o del quotidià. anmateix, no participa de la voràgine de la vida actual perqu4, i ací Aestre dóna sentit al títol del capítol, ? er a àmies, la literatura és un ofici artesanal@a base de calma i cura, on utilitpa la quotidianitat com a arma.

erò és en el capítol segkent, ?Comprimits de ficció@ on Aestre precisa. Amb un prisma més t4cnic apunta que l'escriptura de contes per a àmies equival a brevetat. Ell cerca l'essencialitpació i opta pel fragmentarisme. Aestre, de fet, demostra com la configuració de la narrativa de l'escriptor està, en bona mesura, al servei d'aquests elements/des

de, per exemple, la importància dels finals 7 sobretot dels oberts7 , la llibertat de judici o l'js del present narratiu i del recurs de l'el4lpsi, fins a la supremacia de la narració o la durada breu dels fets. er jltim, Aestre remarca la incorporació que fa àmies de set microcontes en els seus volums com una altra forma d'experimentació que du a l'extrem la brevetat.

ense deixar el to t4cnic, el capítol posterior se centra en la influ4ncia de la narrativa fantàstica contemporània en l'obra de l'autor. La fantasia, per tant, s'assimila amb naturalitat i es relaciona amb la ironia i la metaficció. Els contes de l'escriptor uguen així amb la metalepsi i amb la 8 2%19M V8 %M com una manera de ressaltar l'acte d'escriure. Clar és, per tant, que l'experimentació és la via de creació de l'autor, per això Aestre estudia en el capítol segkent la paròdia amb qu4 tracta els tòpics quotidians i literaris com una forma de trencament i el oc que du a terme amb els clixés per a demostrar com és d'absurd interpretar-los literalment.

Els personatges són el punt d'anàlisi segkent sota el títol ? n Aome qualsevol@ que A marca la mena de protagonistes emprats per àmies/ normalment Aomes i sense un nom definit, arquetips d'una societat urbana i impersonal, avorrits per la rutina però temorosos de perdre-la. al costat, personatges no Aumans 7 tant animals com inanimats7 procedents dels dibuixos animats per a parodiar la realitat. Aquests personatges deambulen per la ciutat postmoderna, mancada de lla-os afectius i de detalls.

Aestre acaba l'estudi analitpant com l'individu postmodern fracassa des de la perspectiva emocionala per això es parla d'infelicitat, d'infidelitat, de separació, de relació virtual o d'incomunicacióperò, en canvi, creix una emoció com és la por a la mort, sobretot de pares i fills. L'evolució cap a l'emoció es deu al caràcter autobiogràfic que prenen els darrers reculls de contes, un caràcter més íntim que recupe- ra, fins i tot, el passat abans negat.

Clouen el treball unes conclusions que destaquen i lliguen els elements clau per a refermar la visió crítica sobre l'estil de la narrativa breu de ergi àmies que Aestre Aa anat esfilagarsant/una narrativa que exal- la normalitat per a desmuntar-la mit an- ant l'experimentació i la brevetat del conte.

na guia per a la e P2 M\$%AT M <JN UI S de osep la

avid iLas
i<J%@M7 M7PS%9M a<JNUI S /
A - 8%9M\$B9 M J P 2-B
Acontravent, arcelona, hqPg
h; c pàgs.

L'espai es idiosincràsia, llibertat, batec enervant de patriotisme. El cronotop de iGaE aGin a ens assabenta sobre la inexorabilitat de l'espai-temps dintre del g4nere novel4a, tal com Ao posa en relleu Ale o Carpentier a l'assaig / a P\$ \$M\$%AT M <P89 J on explica la importància d'aquell espai primigeni 7 Cuba7 des del qual formularia la seva novel4ística posterior.

avid iLas, docent de eoria de la Literatura i Literatura Comparada a la niversitat de arcelona, és plenament conscient de la centralitat de les coordenades espai-temporals, basament logístic fonamental en la construcció de qualsevol mena de g4nere o subg4nere literari, i amb aquesta perspectiva empr4n una rigorosa tasca d'anàlisi i dissecció d'una obra notablement singular dintre el que fou l'itinerari creatiu de osep la/la e P2 M\$%AT M <JNUI M S Ren origen/a<JNUI S CA P3 M%9% I 7M8%3\$2 , PK<PS n text on tot és espai i punt de trobada entre la terra i l'Aome, entre el mar i l'arena, entre el cel i l'Aoritpó, entre el sub ecte i el record.

La ?guia de la uia@7 com la batearem entre nosaltres7 suggereix un lliure i enriquidor itinerari a través de les paraules de la e P2 M\$%AT M <JN UI S i ens convida a reflexionar entorn d'algunes problemàtiques tan emponents com prometedores/ Ycom encaixa el %\$% de osep la dintre el que és l'obra general de l'autorX, Ypodem inferir certa evolució 7 o involució7 ideològica a partir d'aquest text concret respecte a la descripció i la concepció que té l'escriptor del macrocosmos empordan4sX, Yla positura evocadora i idolàtrica de la envers la Costa rava, és un exercici de lirisme

gratuït o, més aviat, amaga un rerefons pseudopolític i ideològic nacionalista.

Aquests són, entre molts altres, alguns dels motius de reflexió que es postulen i es dibuixen a través de les pàgines de l'estudi de viaductes. És un treball que possibilita com la guia de la ruta una arqueològica lectura horitzontal, però també una lectura vertical que es fonamenta en un seguit de ressons, fragments, ecos i evocacions disperses. Encara més, perquè, resseguint si bé en la tradició les pautes de models com ara l'estructura del *La ruta*, l'assaig de viaductes no està construït des d'una deliberada horitzontalitat i per això, segurament, l'ordenament del llibre es realitza a partir de fragments numerats i no sobre les pautes marcades per uns capítols i subcapítols, sinó que pretén generar una visió calidoscòpica i íntegra del text plani i de la figura del seu autor. El mateix crític confirma a la nota preliminar del seu estudi l'essència dialèctica que domina el volum que tenim entre mans, la qual aspira a engendrar un diàleg entre la via i el corpus sencer dels escrits de Josep Pla, o també entre l'autor-crític, l'autor estudiat i el lector convidat. Tot això sense pretendre assolir una conclusió taxativa i unilateral/aquí, en realitat, no se n'explica cap a diu viaductes, en el seu preàmbul, amb referència a les finalitats que es proposa.

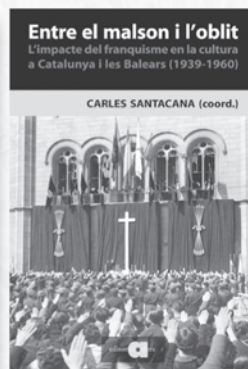
Les disquisicions de viaductes sobre la *Pla* esdevenen, com l'obra total de Josep Pla, una gran simfonia contrapuntística on els diferents plans, reflexions i nuclis argumentals es superposen, es comuniquen, es solapen, es complementen i es repeteixen i de fet, la no es defineix com un adepte del *Pla* sinó com un partidari del *Pla*. sigui/anem des d'allò fragmentari cap a l'estampa cabdal de la guia planiana i del seu creador, des del divers per topar de ple amb l'absolut, en un moviment d'ascensió que concilia i en paraules de Claudio Guillén? *¿lo uno con lo diverso?*

Aquesta predisposició al retorn i a la repetició, que per moments esdevé quasi cíclica, no torna a posar el lector al punt de partida/si abans teníem un Pla obscur i opac, després de la lectura de viaductes toparem amb un escriptor més clar, transparent, entenedor.

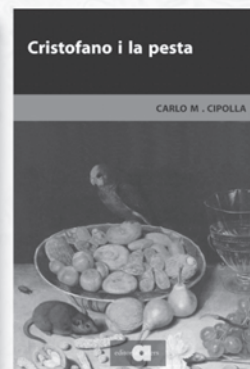
editorial afers

Xavier SERRA
La filosofia en la cultura catalana
212 pp.

Carles SANTACANA (coord.)
Entre el malson i l'oblit
L'impacte del franquisme en la cultura a Catalunya i les Balears (1939-1960)
300 pp.

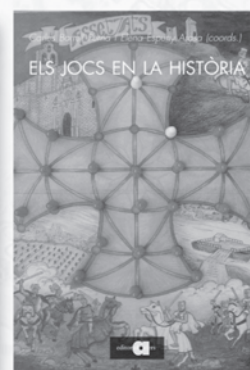
Carlo M. CIPOLLA
Cristofano i la pesta
136 pp.

Maria Antònia MARTÍ ESCAYOL
Antoni ESPINO LÓPEZ
Catalunya abans de la Guerra de Successió
Ambrosi Borriano i la creació d'una nova frontera militar, 1659-1700
310 pp.

Antoni ESPINO LÓPEZ
Pàtria i llibertat
La Guerra de Successió a Catalunya, 1704-1714
222 pp.

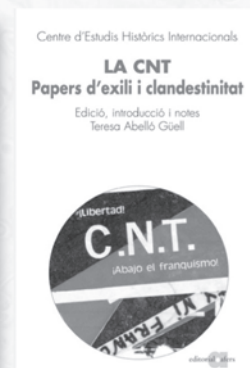
Carles BARRULL PEMA & Elena ESPUNY ARASA (coords.)
Els jocs en la història
436 pp.

Afers 76
Joan Roís de Corella
Noves aportacions
290 pp.

Vicent FLOR (ed.)
Nació i identitats
Pensar el País Valencià
70 pp.

Teresa ABELLÓ GÜELL (ed.)
La CNT
Papers d'exili i clandestinitat
202 pp.

Informació i subscripcions: Editorial Afers, s.l. / Apartat de Correus 267
46470 Catarroja (País Valencià) / tel. 961 26 93 94
E-mail: afers@editorialafers.cat / http://www.editorialafers.cat

er a una rearticulació del discurs postmodern

ordi arrugat
EJ@% 19M%7 N 79
\$%7 M < \$%92 NN
ublicacions de l'Abadia de
ontserrat, arcelona, hqPg
; ; 5 pàgs..

L'ano PKbq, olas feia notar que ?co-
mencem a entrar en una gran asqua
de l'irracionalisme, en molts casos fus-
tificada per una mena de desencís Ais-
tòric, en d'altres per l'extracció social
o per la frustració que cuefa amb
impunitat dins el sistema o que, en el
millor dels casos, es deixa absorbir
fàcilment per ell@ Certament, el realis-
me Aistòric fou, a casa nostra, el dar-
rer moviment literari modern ent4s des
d'una mentalitat Aistòrica vinculada a
la idea de @<- 1&J. a als setanta,
doncs, el problema no era tant el ?des-
encís Aistòric@ de les noves genera-
cions com el fet que la mateixa idea
de - 1 9M%7 N destinat a explicar la
Aistòria de la Aumanitat segons uns
pressupòsits d'unitat i evolució, comen-
-ava a entrar en crisi i a ser, per tant,
totalment inviable a l'Aora d'explicar
les noves actituds de producció i con-
sum d'art pròpies de les societats post-
industrials.

La ? resentació@ del llibre que ens
ocupa, així com l'inici del primer capí-
tol, s'encarreguen de donar compte
dels diversos canvis socioeconòmics i,
sobretot, de pensament que van fer pos-
sible l'adveniment de la postmodernitat
primer a Catalunya i tot seguit a la resta
de territoris de parla catalana. Aquesta
postmodernitat, com anuncia de bon
comen-ament l'autor d'aquest estudi, és
difícilment definible més enllà del con-
cepte de \$2@1J2, d'P*P2NM\$S%J2NK
inevitablement, aquest fet ens mena cap
a una Aistoritpació parcial del període,
però d'això, de fet, fa ens n'avis a
rrugat només amb el títol/EJ@% 19M%
7 M<7 2 M N7 9 M\$7 M < \$%92
NNAspectes, que no pas Aistòria. Els
grans relats, com d4iem, fa no són ope-

rants i l'autor es fa càrrec de la neces-
sitat d'apropar-se a aquest recent perí-
ode de la literatura catalana amb una
mirada que no caigui en els prefudicis
propis de la modernitat.

ns prefudicis amb qu4, d'altra ban-
da, molts crítics s'Aan referit a aquest
canvi de paradigma cultural, tal com
reporta el primer capítol 7 ? otes per
a una PdesConstrucció de la Aistòria de
la poesia catalana de la postmoderni-
tat@ El gruix més important del segon
capítol 7 ?Els anos setanta, un nou
comen-ament per a la poesia catala-
na@ és una repàs exAustiu i molt
ben documentat 7 tot i que difícilment
consultable/sort n'Ai Aa, de l'índex de
noms7 de moltes de les trafectòries
individuals dels poetes d'aquest perí-
ode, posant l'accent en la dispersió i en
la simultaneitat de tend4ncies per ilUs-
trar, fustament, aquesta infinita diversi-
tat postmoderna.

algrat la dispersió, aquest nou pan-
orama té fites prou considerables, i fer-
Ao pal4s és, precisament, l'objectiu de
l'extens capítol tercer 7 ? res poetes i el
seu temps/ ere imferrer, oan a-
varro i íctor unool en la poesia cata-
lana de la postmodernitat@ , que fa un
repàs potser en ocasions un p4l repeti-
tiu però sempre 7 i seguint la tònica ge-
neral de l'estudi7 molt exAustiu i ben
documentat de la trafectòria d'aquests
tres autors.

Lluno, doncs, d'aspirar a establir un
cànon representatiu del panorama
postmodern, l'estudi té per objectiu,
en recollir aquestes tres trafectòries,
demostrar que més enllà de prefudi-
cis, etiquetes i partidismes crítics Ai Aa
po4tiques que, per la seva coAer4ncia
interna i per la seva capacitat de
construir, elles sí, tradicions especifi-
ques, paga la pena d'articular en un
discurs crític sobre la nostra Aistòria
literària més recent. erqu4 sí/l'estudi
de arrugat es vol desvinculat de pre-
fudicis moderns, però també se sap
conscient de la necessitat del pensa-
ment crític per tal que sobrevisqui i es
desenvolupi ?una literatura que apor-
ti a individus i societat allò que és ca-
racterístic i insubstituible d'aquesta
forma de coneixement del món@ Això
és, en mots del mateix autor/una lite-
ratura plena, sàvia, i necessària que
ens faci Aumans, lliures, desvetllats i
feli-os.

m 12M%SZ

etrat de loomsburo amb senoora

arta essarroodona
2- P2 M <<7M
%7A IP@M%7M<8J PIV
Ara Llibres, adalona, hqPg
hbc pàgs.

El volum representa la represa del pro-
fecte de arta essarroodona de difon-
dre i fer visible a casa nostra la lectura
crítica de irginia oolf a partir de la
seva relació amb el seu context cultural
més proper. na tasca que va tenir una
de les seves fites en l'exposició c7A IP@
\$%MUZ<8J PIV a arcelona l'ano
PK5c. 'aquella mateixa inquietud, és
a dir, de la voluntat de descriure una
Aistòria que fa comprensible també als
neòfits una escriptora d'aquesta enver-
gadura, neix el present assaig.

El text ens proposa una aproximació
diferent a la de la SP7 N mitificada
del rup, tant pel que ens diu sobre
aquest colUectiu cultural de principis
del segle , com pel g4nere triat per
construir una mena de recorregut cro-
nològic a través les etapes que van
experimentar els seus membres, al vol-
tant de l'eix referencial representat, als
nostres ulls, per irginia oolf.

o ens trobem ben bé davant d'una
altra biografia de l'escriptora anglesa,
perqu4 de fet l'enfocament se centra
menos en la seva vidadobra que en la
dels seus companos. Això sí, el fil con-
ductor és el vincle de l'autora de v0%

S%J amb el que va ser el seu espai
de formació, consolidació i debat.
essarroodona proposa un nou context
de recepció de l'escriptura moolfiana, i
la distància tant de la crítica feminista
que s'Ai Aa estratificat en les darreres
d4cades, com de la perspectiva pura-
ment biogràfica, com la desenvolupa-
da per ventin ell o Londall ordon.

n dels primers aspectes per remar-
car és el registre adoptat per la poeta,
traductora i estudiosa catalana/ des
del primer moment ens fa pal4s que el
seu no és un discurs acad4mic, sinó
una combinació de crònica, article

istes des d'un pla picat

periodístic, assaig i, fins i tot, narrativa. A més a més, hi introdueix valoracions personals, comentaris humorístics o referències a element geogràficoculturals compartits amb el públic lector que permeten avançar ràpidament entre aquestes pàgines gràcies a un estil amb i agradable. En certa manera, ens trobem davant d'un retrat de família com el que es descriu al final del llibre que desvela matisos i textures de cadascun dels personatges, però que inclou també la traça i la pinzellada de qui ha pintat el quadre.

Així, doncs, ens arrodonia aconseguir presentar les complexes i, sovint percebudes com a distants, personalitats de Bloomsbury, des de la seva vesant més quotidiana. Ens transmet no només el clima cultural que es respirava a les reunions dels Bloomsbury, sinó també l'olor de l'ambient, els costums i les anècdotes de les quals ha quedat constància en correspondències o dietaris dels seus protagonistes. El text recrea les vicissituds amb grans detalls, fins al punt que ens sembla que ens permeti treure, de tant en tant, el cap en una de les vies del barri londinenc. Ens presenta, doncs, una visió polidimensional, tant per l'heterogeneïtat dels integrants del grup, com per les multiplicacions de perspectives que l'autora emprà per il·luminar-ne les inquietuds ideològiques, polítiques, històriques i artístiques. A l'última banda i a l'últim capítol centrats en la trajectòria literària, ens arrodonia no s'està d'inserir-hi valoracions, lectures i consideracions que els seus estudis l'han portat a detectar a propòsit de la trajectòria de Woolf, com per exemple, la funció que hi tenen les biografies de Woolf, com de Woolf i de Woolf.

Finalment, el llibre recull una important i exhaustiva bibliografia sobre el grup de Bloomsbury i cadascun dels seus membres, acompanyada de breus notes biogràfiques i identificació d'espais i conceptes que poden aclarir els dubtes dels especialistes i facilitar la ubicació al lector més novell. És que ens arrodonia ens ofereix un text que s'obre a aquest doble itinerari de lectura/el de l'expert que s'interessa pels detalls del context de Woolf i, alhora, el del lector esporàdic que s'endinsa per primer cop en l'univers bloomsburita.

-12M2@

1989 91-92
osep . ala- alldaura
brador Edendum i publicacions
anta Coloma de Queralt, hqPg
hpq pàgs.

---

s recordat sovint l'original plantejament amb què alleugerí definia el PKG tres maneres possibles de mirar el món estèticament. Segons el pare de l'obra, Aom pot descriure la realitat de genolls, o bé tot dret, o encara, des d'una posició superior, suspès en l'aire. El punt de vista divers determina el tractament donat als personatges/qui roman agenollat els contempla amb l'estatura d'uns Aérois, qui s'està dret se'ls mira com a iguals, mentre que qui els pot veure, per fi, des d'una certa altura no pot sinó percebre'ls com a criatures inferiors i risibles, persones de sainete i ninots d'un fang molt diferent del propi. Iu en principi, doncs, qui es creu per damunt, ni que sigui un moment, d'algú més feble o petit o ignorant. En el llibre recent de Woolf i Anson, gPg i 2N1 hqPhS hi afegeix un altre component imprescindible per al riure/una de les seves forces centrals, equiparable a allò que dins la erra provoca els terratrèmols, és precisament el caos però, això sí, contemplat des d'un lloc segur i per mirar d'entendre millor aquesta Aumaníssima necessitat d'arrecerarnos algun cop de la intempèrie i mirar a les Aores enriolats els treballs d'altres mortals, ara el lector català disposa de 1989 91-92 assaig de primer ordre, planer però molt intel·ligent, amb però documentat i rigorós, que signa el poeta, crític i historiador de la literatura osep . ala- alldaura. Ve una de les primeres pàgines ens proposi concebre la mirada humorística en termes cinematogràfics, com un enquadrament en pla picat, dona prou bé la idea d'una exposició que serà a la vegada precisa, occurrent i màximament gràfica en els seus exemples.

Com admet Julio Cortázar en un llibre també nou de les seves classes de

erleio de PK5q7, no hi ha res més terrible que provar de parlar seriosament de l'Amora cal convenir, però, que la Aa superat ben airoso el repte, perquè en cap moment no cedeix a la temptació de simplificar una qüestió tan transversal i ambivalent, sense que el seu estil i arguments, però, esdevinguin mai obscurs, pedantescos o àrids. Ambiciós, perquè l'assaig no deixa de passar revista a cap dels camps limítrofes del riure, l'autor entra amb pas ferm en consideracions d'índole social, moral, religiosa, psicològica i antropològica. La voluntat de descompartir-hi formes adfaccents com ara OP8 <I, <8 2 2N1 2 <92, - 1 < 184, J 18, o @ 1 > \$2, porta la a extremar la fusió de les seves consideracions, sempre sota el signe comú de la història cultural, però mai en forma de pura especulació abstracta, sinó en un discurs que amalgama un confunt de vastes lectures sense que hi falti ni una sola autoritat en la matèria, de Aafesbury i Freud a Bergson, anàlelix o a Gatin i amb l'amanit d'un exemplari absolutament sucós. En aquest terreny és encomiable la versatilitat amb què el discurs ens proposa circular entre exemples literaris, plàstics i audiovisuals, i que l'atenció dispensada sigui equivalent davant un film de Capra, que d'un dibuix d'El oto o d'un poema de Eret. Per cert, en relació a aquest últim poeta, el lector trobarà al llibre una anàlisi dels aspectes paròdics de la seva poesia, en concret del seu famós Assaig de plagi a la taverna senpíllament antològic. Si tant si analitpa els mecanismes d'inversió, contrast i sorpresa del riure, com si en contextualitpa els exemples dins l'Aoripó moral del seu temps, la amara tota la investigació d'un esperit molt humil i molt honest/el de l'evidència que caminem sobre una corda no gaire gruixuda, la de la inestabilitat)...*, amb el desig d'arribar a les certeses, però amb la sabata i l'espardenca del dubte i na fuga consideració del seu epíleg, referida a la dificultat de l'Amor en un temps com el nostre, polaritzat entre la correcció política i el fonamentalisme ideològic, fa desitjar que l'autor no hagi dit la seva última paraula sobre un terreny de reflexió tan ampli, i des d'aquí l'encoratgem, calorosament, que hi continuem pensant.

1989 91-92 IN gK

Aquesta «revista catalana de filosofia» s'obre amb un llarg article de la valenciana Nerea Miravet sobre passat, present i futur en l'obra del sociòleg i pensador Zygmunt Bauman. Inclou així mateix articles sobre Aristòtil i la funció pedagògica del plaer estètic (Manuel Ortiz), l'hermenèutica de la icona bizantina (Federico Xamist), la cultura científica en la societat del coneixement (Andoni Eizagirre i Eguzki Urteaga) i el Déu del límit, és a dir, la religió en la filosofia d'Eugenio Trías (Fernando Pérez-Borbujo). També una àmplia secció de ressenyes sobre obres de Josep Maria Coll o Josep M. Esquirol, a més de clàssics com Schopenhauer o Ramon Lull. Articles en català, castellà i anglès. (Vol. 15 /2, 2013, Editorial Herder-Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Lull, Diputació 231, 08007 Barcelona, comprendre@filosofia.url.edu).

L'Espill

Dossier sobre un tema sensible, «Camp literari i espai polític a Europa», és a dir, la relació entre literatures nacionals i marc polític/estatal, amb textos de Pierre Bourdieu, Manfred Gsteiger, Jacques Le Rider, Carolina Moreno, Arturo Casas i Antoni Martí Monterde, que tracten els casos complexos, on s'encreuen molts aspectes contradictoris, de Bèlgica, Suïssa, Àustria, els països escandinaus, l'espai ibèric i la literatura catalana. D'altra banda, articles que es fan llegir, com els de Michael Krätke «Marx, el nostre contemporani», de Manuel Forcano sobre el genocidi dels armenis, de Xavier Serra «Francesc Pujols, humorista», de Roberto Rodríguez Milán sobre l'assagisme nacional de Joan

Revista de revistes

Fuster o de Juli Capilla sobre l'Any Estellés. La secció «Fulls de dietari» incorpora pàgines de Salvador Company («Nus en el temps»). La nova secció «Converses», inclou una extensa entrevista a Jacobo Muñoz, a cura de Faust Ripoll. El «Document» és un text ple d'interès, «La Constitució del Carnaro», atribuïda al poeta D'Annunzio, traduïda per A. Furió. Finalment, ressenyes a càrrec d'E. Balaguer, S. Škrabec i N. Sánchez Durá que s'ocupen d'obres d'Enric Bou, Rachel Bepaloff i Clifford Geertz. Tot plegat precedit per un Editorial dedicat a la situació d'emergència que viu el País. (Núm. 44, 2013, Publicacions de la Universitat de València, Arts Gràfiques 13, 46010 València, lespill@uv.es).

Quaderns d'Educació Contínua

Nova etapa d'una revista sobre temes relacionats amb l'Educació i la Formació de Persones Adultes que ens arriba des de Xàtiva (la Costera). Una revista semestral, molt ben presentada i seriosa, que es publica des de fa quinze anys, amb la inspiració de pep apariçió guadas. Sota l'encapçalament genèric «Pedagogies de llibertat, memòria i condició humana», inclou textos de Paulo Freire (pedagogies de llibertat i condició humana), Anna Gómez i Mundó (llibertat i dimensió simbòlica en

les pràctiques educatives), Isabel Carrillo (pedagogia ètica), Francesc J. Hernández (l'educació, ens canvia la vida?). També reports sobre experiències concretes d'educació d'adults, al País Basc o a València. I una secció coral d'investigació sobre «Històries de vida: educació i aprenentatge». El sumari es tanca amb un apartat de ressenyes. La coberta reproduceix una bella aquarel·la de Jordi Vila («Fonaments indecisos»). (Núm. 29, 2013, L'Ullal edicions-TAREPA-PV, Sant Agustí 7, 46800 Xàtiva, tarepa.pv@terra.com).

Via

Joan B. Culla fa una revisió dels acords implícits en la transició, punt de partida per al catalanisme, punt final per a la concepció tradicional espanyola. Agustí Colomines analitza l'embranchida del catalanisme cívica i la «desconnexió». Lluís Bassets situa el debat actual en el marc de la crisi, la globalització i la integració europea i advoca per un catalanisme més modest. Andreu Mayayo analitza críticament la gestió del procés sobiranista pel govern d'Artur Mas. Dossier sobre «Lideratge, societat i país». À. Castiñeira traça una crònica, i un conjunt de 10 analistes, polítics i intel·lectuals discuteixen l'estil i l'acció del president Mas, que és al seu torn entrevistat per À. Castiñeira i R. Nadal. En conjunt, material interessant per a copsar claus del procés recent. Finalment, Jordi Amat fa una reconstrucció, basada en nova documentació, de la campanya de solidaritat amb Pujol endegada per Josep Benet el 1960. (Núm. 22, 2013, Centre d'Estudis Jordi Pujol, Passeig de Gràcia 88, 1r,1a, 08008 Barcelona, via@jordipujol.cat).

Aquestes pàgines
de novetats bibliogràfiques són patrocinades
pel Servei de Política Lingüística de la Universitat de València:

EDITORIAL AFERS

Abelló Güell, Teresa (ed.): *La CNT. Papers d'exili i clandestinitat*, 202 pàgs.

Barrull Pema, Carles i Espuny Arasa, Elena (coords.): *Els jocs en la història*, 436 pàgs.

Cipolla, Carlo Maria: *Cristofano i la pesta*, 136 pàgs.

Espino López, Antoni: *Pàtria i llibertat. La Guerra de Successió a Catalunya, 1704-1714*, 222 pàgs.

Ferrando Francés, Antoni (coord.): *Joan Roís de Corella. Noves aportacions*, «Afers», 76 (2013), 290 pàgs.

Martí Escayol, Maria Antònia i Espino López, Antoni: *Catalunya abans de la Guerra de Successió. Ambrosi Borsano i la creació d'una nova frontera militar, 1659-1700*, 316 pàgs.

Santacana, Carles (coord.): *Entre el malson i l'oblit. L'impacte del franquisme en la cultura a Catalunya i les Balears (1939-1960)*, 300 pàgs.

Serra, Xavier: *La filosofia en la cultura catalana*, 212 pàgs.

A CONTRAVENT

Boix, Carles: *Cartes ianquis. Un pas-seig sense servituds per Catalunya i el món*, 460 pàgs.

Giménez, Miquel: *Val més matar un home que perdre un bon costum*, 123 pàgs.

Llop i Convalia, Roc: *Contes negres vora el Danubi*, 100 pàgs.

Martín i Berbois, Josep Lluís: *Ignorades però desitjades*, 100 pàgs.

ANGLE EDITORIAL

Mestres, Albert: *Breu tractat sobre la mort i la bellesa*, 176 pàgs.

Sarmiento, Sandra: *Barça*, 204 pàgs.

Segura, Antoni: *Crònica del catalanisme. De l'autonomia a la independència*, 336 pàgs.

Tolosa, Ramon: *Les coses invisibles*, 192 pàgs.

Torralla, Francesc: *Un mar d'emocions*, 192 pàgs.

ARA LLIBRES

Carbó, Joaquim: *Pantalons curts*, 176 pàgs.

Jornet, Kilian: *La frontera invisible*, 200 pàgs.

Mas, Artur i Pous, Teresa: *Servir Catalunya. Artur Mas. L'home, el polític, el pensador*, 260 pàgs.

Nadal i Farreras, Joaquim: *Fent tentines per la vida*, 168 pàgs.

Pessarrodona, Marta: *Virginia Woolf i el Grup de Bloomsbury*, 288 pàgs.

Subirana, Jaume i Torner, Carles: *50 poemes amb àngel*, 112 pàgs.

EDICIONS BROMERA

Bazell, Josh: *Wild Thing (Bèstia)*, 344 pàgs.

Espru, Salvador. Intr. i antologia d'A. Prats: *Poemes i narracions*, 312 pàgs.

Martín, Andreu: *Cicatrius de 1714*, 248 pàgs.

Predicatori, Paola: *Un hivern a Zeròlândia*, 216 pàgs.

INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA

El Libre de caça
Estudi i edició d'un tractat de falconeria medieval
Marinela Garcia (dir.), Antoni Mas,
Carme Arronis i Hèctor Càmarà

El Facet,
una ars amandi medieval
Edició i estudi
Rosanna Cantavella

Caplletra, 55 / Tardor, 2013
Monogràfic sobre
«Autobiografia i metaficció
en la literatura
catalana contemporània»

COLUMNA EDICIONS

Auster, Paul: *Informe de l'interior*, 312 pàgs.

Domínguez, Martí: *El somni de Lucreci*, 360 pàgs.

Nadal, Rafel: *Quan en dèiem xampany*, 421 pàgs.

Vermes, Timur: *Ha tornat*, 438 pàgs.

COSSETÀNIA EDICIONS

Estévez i Casabosch, Marc: *Deliciosa natura*, 224 pàgs.

Fàbrega, Jaume: *100 plats indispensables del cuina catalana*, 224 pàgs.

Igual, Josep: *Amors gairebé eterns*, 168 pàgs.

Pellicer Ollés, Vicent: *El Massís del Port. Bellesa insòlita*, 224 pàgs.

EDICIONS DE 1984

Casasses, Enric: *T'hi sé*, 144 pàgs.

Egan, Jennifer: *La torre mestra*, 320 pàgs.

O'Connor, Joseph: *Llum de guàrdia*, 320 pàgs.

Saunders, Georges: *Deu de desembre*, 252 pàgs.

FRAGMENTA EDITORIAL

Tagore, Rabindranath: *Sadhana. El sentit de la vida*, 152 pàgs.

Torralba, Francesc i Villatoro, Vicenç: *Amb Déu o sense. Quaranta cartes creuades*, 352 pàgs.

Vega, Amador: *Passió, meditació i contemplació*, 200 pàgs.

PROA

Batallé Prats, Iolanda: *Faré tot el que tu vulguis*, 200 pàgs.

Domínguez, Martí: *El somni de Lucreci*, 360 pàgs.

Pujades Domingo, Ignasi: *Miquel Martí i Pol, amb vidres a la sang*, 456 pàgs.

Rodríguez Castelló, Manel: *Estranyament*, 104 pàgs.

Verdon, John: *No et refiis de Peter Pan*, 225 pàgs.

PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

AADD.: *Turisme cultural, desenvolupament territorial i sostenibilitat*, 430 pàgs.

Adrià Cucarella, Francesc Josep: *Arquitectura d'un buit*, 110 pàgs.

Berbel Sánchez, Sara: *Ideas que cambian el mundo*, 272 pàgs.

Bolínches Ribera, Emilia: *Pilar Soler, rebelde con causas*, 266 pàgs.

Campillo Iborra, Neus: *Hannah Arendt: lo filosófico y lo político*, 296 pàgs.

Corencia Cruz, Joaquín: *La cuchillada en la fama*, 176 pàgs.

Del Alcázar Garrido, Joan: *Chile en la pantalla*, 214 pàgs.

García Revilla, Enrique: *La estética musical de Hector Berlioz a través de sus textos*, 276 pàgs.

Gómez Andrés, Antonio: *Teresa Andrés. Biografía*, 180 pàgs.

Iborra Lerma, José Manuel: *Cartes comercials i lletres de canvi de Francés Crespo, mercader valencià (1585-*, 320 pàgs.

Jiménez Redondo, Manuel: *La pregunta más humana de Ernst Tugendhat*, 364 pàgs.

Juan, Salvador: *La Escuela Francesa de Socioantropología*, 324 pàgs.

Linhart, Danièle: *Trabajar sin los otros?*, 204 pàgs.

Moya Simarro, Andrés: *El càlcul de la vida*, 126 pàgs.

Ramírez Comeig, Eduard, ed.: *Teixir revoltes. El Bloc d'Estudiants Agermanats*, 428 pàgs.

Ricci, Andreina: *En torno a la piedra desnuda*, 190 pàgs.

Saz Campos, Ismael, ed.: *Nación y nacionalización*, 304 pàgs.

Sòria i Parra, Enric: *Mentre parlem*, Nova edició, 312 pàgs.

Traverso, Enzo: *El final de la modernidad judía*, 238 pàgs.

TRES I QUATRE

Climent, Laia: *Maria-Mercè Marçal. Veus entre onades*, 188 pàgs.

Espru, Salvador: *D'una vella i encerclada terra*, 52 pàgs.

Llavina Murgadas, Jordi: *Contrada*, 69 pàgs.

Ribas Figueras, Miquel: *Terra aspra*, 120 pàgs.

Ricart, Raquel: *Les ratlles de la vida*, 276 pàgs.

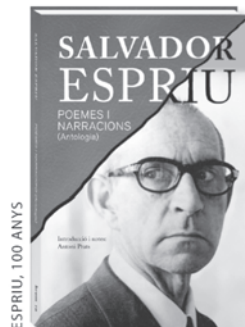
Novetats

NOVA COL·LECCIÓ «TRÀNSIT»
Com seria la vida sense por ni submissió? Una trama colpidora amb força renovada.

DE TEATRE A NOVEL·LA
La crua realitat de la postguerra es condensa en una història amb elements màgics.

ESPRIU, 100 ANYS
Edició en cartoné de l'antologia commemorativa del centenari del naixement d'Espriu.

PREMI ALFONS EL MAGNÀNIM
Un viatge poètic pels indrets de la Mediterrània que han marcat Josep Piera.

Agafaré fua i em llan-aré a delirar sobre el meu amic, el fotògraf oni Catano, que fa un no-res Aa partit cop en sec i m'Aa deixat una abs4ncia fonda i difícil. record que sempre li deia que estava alabadíssim de tenir en ell un retratista de cambra que m'Aavia fet fotos des dels llunoanís-sims anos seixanta del segle passat fins suara. aquestes fotos són un tresor perquè ell tenia la saviesa de saber captar les vibracions fondes de les persones i immobilitpar-les en una imatge que copsava l'esperit del retratat a través dels gestos de la seva carn. En oni Aavia fet molts de reportatges de ?noces, batefos i comunions@ i això estic segur que Aavia estat una escola ben rigorosa i estricta de saber trobar les expressions més fustes i planeres per mostrar als protagonistes d'aquests esdeveniments familiars aquests moments memorables. í, en oni sabia ca-ar al vol les coses memorables. Això no es fa emp4s per la sort, l'atpar o la casualitat. er aconseguir la for-a dels retrats, la bellesa dels nus, la riquesa dels paisatges, la vida de les natures mortes calien moltes de recerques, moltes de proves, moltes de repeticions, moltes Aores de feina per arribar a la guspira que Ao encenia tot.

Li vaig demanar dues cobertes per a dos dels meus llibres. ell va encertar a les dues per la línia d'energia que ens unia/l'energia po4tica. record que la coberta d'CU %J2-1M-M7MRB @Mj 12N una natura morta amb tres figures en diferents estats de maduració en primer pla, s'avenia perfectament amb les tres Aistòries que es trunoellaven en el text novellusc. uns peixos de colors, fent voltes i reflectint-se en un foc de miralls de la mateixa aigua, era un excel·lent

oni Catano pintava l'univers

camí d'entrada a la novella %19 %9J. La darrera cosa que férem plegats era una carta per al restaurant elòdrom de arcelona. Era la foto d'un Altar profà titulat ? inal d'una carta@ una taula tapada per una tela de cotó cru ben paeda amb la qual la família Catano collia les ametles i damunt, al centre, un senalló redó fet de llatra ple de raem blanc i, a l'esquerra, una magrana que es trobava sobre una carta manuscrita de la qual podies veure la calligrafia. n fragment del meu 1781%A\$%MR ocupava el cornaló dret superior. uina alegria va tenir d'aquella feina entre dom4stica i original9

oni Catano era un gran sensible i això impregna tota la seva obra, que està feta amb una voluntat po4tica d'at4noer sempre un fragment de bellesa. Aquest Aome viatger va ser un explorador curiós en el món de la fotografia/col·leccionava t4cniques i màquines i estava al dia dels darrers descobriments de l'era digital. Adorava la pintura i la seva mirada podia seguir la màxima de aul auguin, que Aavien fet seva els fotògrafs pictorialistes/? er visible l'invisible@ empre va defensar la subfectivitat del punt de vista, de l'enquadrament i de la llibertat del fotògraf enfront de la suposada obfectivitat de la càmera. otes les t4cniques que feia servir estaven al servei de la seva creativitat. abia que l'ull no sempre és

capa- de captar les mil i una visions de la realitat i ell cercava l'expressivitat necessària que li permetés mostrar els misteris i els secrets que s'amaguen rere persones, coses i paisatges.

En la darrera conversa que vàrem tenir per tel4fon parlàrem d'un pintor del segle , uan ern#ndep el Labrador, un Aome que feia natures mortes amb raems. Ell el coneixia i l'admirava. Li vaig dir que el considerava com un germà de l'ànima seu que amb unes pinzellades invisibles ens donava aquells mons bellíssims que semblaven fotografies. en oni feia el mateix a l'inrevés/ amb les seves clarors, amb els seus enfocaments, amb les seves platinoípies fetes amb sals de platí i de palUadi, també pinzellades invisibles, ens donava aquelles imatges d'una poeticitat extraordinària, vivíssima, aquelles fotografies que semblaven pintures. ell no pretenia fer pintura sinó una altra i alta cosa/ aconseguir mostrar totes les possibilitats expressives de la càmera fotogràfica. arlàrem també de dos llibres que Aa deixat in4dits. En un ens fa con4ixer les ceràmiques vilafanqueres del pintor iquel arceló amb un foc de clarobscur que converteixen l'obra barcelonina en una festa de la imaginació més secreta. En l'altre Catano fotografia fragments de velles parets llucmaforeres que l'atreien amb un Aomenatge claríssim a un Antoni àpies que estimava. uina casualitat més clara que tres pintors ocupassin la nostra darrera conversa que per a mi a posteriori es convertí en un epitafi/ oni Catano, pintor de bon de veres.

o sé si això li agradaria, no sé si és el que toca, però Ao veig així, amb molta d'estimació.

U27M %8EP2\$ MM

a es pot consultar el contingut íntegre de Caràcters P a ; ; , en , a l'adre-a/

<http://characters.uv.es>

UN NOU INSTRUMENT AL VOSTRE SERVEI!

s un encert que reedite m%DN%
 @ 178 Cdl - 8 %DN%\$B9M\$2%NI 2022 1
 M'Enric òria, perquè és fa un títol clàssic del dietarisme contemporani, fa temps que es troba fora de circulació i es va publicar mutilat. Avant l'espant de la casa editorial, el llibre *Agué de sotmetre's a un 21P. Magnificatiu*. Per tant, s'agraeix la versió completa, fa que aprofundeix i eixampla les resonàncies de la versió primera. El llibre va ser ben rebut i ho va ser per diverses raons. L'entrada, aquelles notes de dietari encarnaven l'escriptor plural que el connectaven amb l'intel·lectual de tall clàssic i això sí, renovat i amb dosis d'escepticisme rellevants, però regulades, en un moment que se li donava l'extremaunció. Ara, la qüestió nodular no era tan l'afano com que el resultat fora òptim, i per a meravella de tots el profecte va fou fecund. Era creïble perquè l'autor es manté sempre alerta, toca temes claus, furgant-ai més enllà de les evidències, i enfoca els problemes per on més couen i s'ai implica fins al moll dels ossos, amb arguments sòlids i fudicis aguts. Com la gamma d'interessos és impressionat, de vegades la visió pot ser parcial, fins i tot infusta, o la valoració precipitada. Però això no anul·la, ni de bon tros, l'abast del discerniment, perquè l'objectiu és auscultar els assumptes, veure'n les causes i les mancances, també els encerts, quan n'ai Aa, i les conseqüències i efectes en la cultura i la societat, perquè l'autor veu la història com una xarxa on tot repercuteix en tot.

El dietari de òria és un immens trencadís bastit entre l'octubre de PKbK i febrer de PK5; on, encara que predomina la reflexió sobre la literatura i un grapat ample de temes, també ai trobem, sense ser profj s, un retrat personal, amb evocacions generacionals i aproximacions a la ciutat i al país. E totes maneres, les reflexions més assagístics són també una radiografia mental i vital de l'escriptor. Precisament les pàgines dedicades a la ciutat i el país i la llengua, cultura, història, al seu passat, present i futur dubtós, són, a més de clarividents, d'una actualitat inquietant, explica la política de salfumant que Aan escampat els

vivacitat i amplitud de mires

Enric òria
 m%DN%\$B9M\$2%NI 2022 1
 dl - 8 %DN%\$B9M\$2%NI 2022 1
 , al4ncia, hqPg
 gqb pàgs.

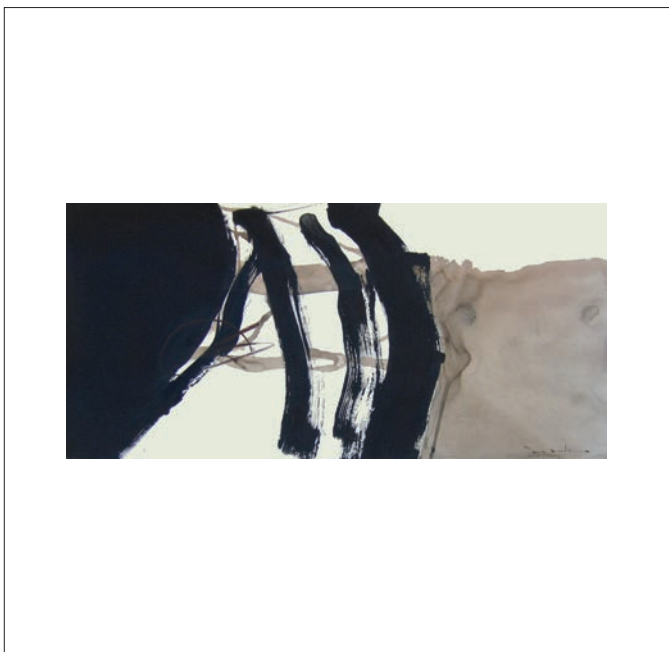
sectors dirigents de la cosa valenciana. esseguint la al4ncia romana i el que en resta dels palaus de noble arquitectura, la lucidesa amarga de òria es lamenta que el dissolvent mental dels grups dirigents Aagen malmés el rostre, la història, la fisonomia i la cultura d'una ciutat que alguna vegada fou una ciutat creadora i potent, una ciutat europea amb cara i ulls.

a en la primera plana, l'autor fa tota una declaració de principis/ el dietari és literatura, però es forfa en el foc clos entre literatura i vida@ un combat cos a cos, on l'escriptura és la conquesta o recerca de sentits. m%DN%\$B9M\$2%NI 2022 1 participa d'allò, que des de ontaigne, és uns dels motors centrals de la

cultura/la immersió en el pou de la interioritat per establir els contorns de la pròpia personalitat. L'autoexploració exigeix compromís i reflexivitat crítica, dos dels eixos que guien els passos de formació de l'escriptor, acompanyat, també cal dir-Ao, de l'obsessió de poliment i d'autoexigència que deriva, de vegades, en la flagel·lació i en estats de desànim. El cuc de la curiositat vital brega entre el control i la voracitat omnívora. La pluralitat d'interessos és astoradora/la literatura i el pensament grecollatí la cultura egípcia i fins i tot s'embolica en alguna traducció, la poesia persa de aooam i la poesia xinesa la filosofia en general i la dificultat d'aterrar entre nosaltres el barroc, la literatura castellana, la literatura catalana i les seues problemàtiques. ambé el fascina el cinema i la mjsica clàssica, i bascula la importància de la religió i la seua transformació en l'actualitat. Altres aspectes tractats són la mirada i la memòria, els orígens de la metàfora, la g4nesi, evolució i mites de la raó i un llarg etc4tera.

n dels punts forts del llibre és la vivacitat, l'ansia que guia cada línia, tot un tot al·legat contra el pensament de la sospita absoluta que arriba a negar la realitat. òria, sense abandonar l'escepticisme, una de les claus de la reflexió, és conscient de la fragilitat i dels mirallaments de la realitat. La realitat pot ser il·lusòria, però mai no ens és indiferent. Així, òria persegueix, per dir-Ao amb paraules de ilaro utman, les petges de la serp Aumana que es troben per tot arreu.

L'espurneig de la curiositat es manifesta a través de la recerca del que ell mateix anomena una vivacitat nova@ La concepció de mosaic del dietari fa que els tons siguin diversos, però en general trobem una prosa versàtil, ballarina, que va dels aires de la conversa, la frase curta, nerviosa o brusca a la respiració matisada i analítica, tot passant per la ironia i l'adfectiu imaginatiu. Comptat i debatut, una prosa basada en l'agilitat i l'agudeses, en l'amplitud i profunditat de mires amb l'objectiu de no deixar indiferent el lector.

La pàtria de la infantesa

Olts anys després del primer text autobiogràfic de *alter enfamin* traduït al català, el 2012, ha estat publicat el PK5b per Edicions de La Agrana i Edicions de la Mítica i ambiciosa col·lecció *en4cies*, una edició promoguda per . . . vars, ens arriba aquest confunt de textos evocadors del *erlín* de la infantesa de *enfamin*, en traducció magnífica d'Anna *oler orta*, que *Ai* aporta també notes aclaridores i del tot *escaients*. Com apuntava *ordi Llovet* el *hqq5* al seu escrit *alter enfamin a Catalunya*, vol. 5, la fortuna editorial de *enfamin* en català *Aa* estat més *aviat minsa*, i es poden comptar amb els dits de la mà els volums que se n'han publicat.

a sabem que les comparacions són sovint odioses, i de vegades tedioses, però recordaré ara que en castellà es troba en curs de publicació una extraordinària edició de les *bres Completes* de *alter enfamin*, en PP volums, a cura de l'editorial *Abada*, de *adrid*, que segueix fil per randa l'ordenació de l'edició canònica dels *e 88* *t 012* *endegada* per *olf iedeman a uArCamp* *erlag*. *na* mostra d'ambició editorial que, malauradament, *Aom* troba a faltar en català, quan sembla que les grans iniciatives i projectes s'han anat diluint o s'han bandejat, enmig d'una allau de produccions, diguem-ne, fugisseres, tot sovint prescindibles, superficials o maldestrament mediàtiques, aptes potser per a més d'un *arató* de la *Creativitat* que és, segons que sembla, el nou paradigma de la política cultural...

a sigut una editorial de *allorca*, que compta amb títols de molta entitat al seu catàleg, qui *Aa* représ l'edició de textos de *alter enfamin* en català.

na iniciativa que cal saludar, perquè ens trobem davant d'un recull d'escrits de gran factura literària. *enfamin* començà a aplegar-los el PKgh i no es publicaren en forma de llibre fins el PK;q, tot i que uns quants aparegueren en suplementos literaris d'alguns diaris o en revistes al llarg dels terribles anys trenta que *Agué* de viure, exiliat, empobrit, angixat per una supervivència carregada de dificultats. *n* periple esgotador que acabà, com sabem, a casa nostra, a *ort* ou un dia de PK<q.

---

alter enfamin
-9* 9 2 *MN* *PM* *MA*: XX
raducció d'Anna *oler orta*
Lleonard untaner Editor, *alma*, hqPg
P bq pàgs.

La vida vista amb ulls de nen, l'entorn, la casa, la família, les rareses d'uns i d'altres, els racons amagats, les peripècies escolars, els carrers, els miradors, la ciutat misteriosa i immensa que s'obre a la curiositat inesgotable de l'infant que fou, però a partir d'una mirada retrospectiva. *erqu4* qui escriu és l'adult, que no fa el posat artificios del xiquet innocent, i omple les pàgines amb evocacions i referències, amb episodis i situacions, que van teixint un sentit, sovint il·luminador tant del medi social benestant com de l'urbs i la societat establerta i de la personalitat mateixa de l'autor, que no s'està d'explicar moments tan decisius com el despertar del desig sexual i la primera

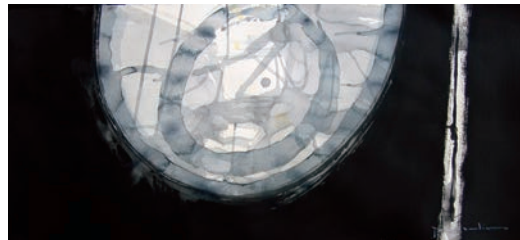
rebel·lia, que el duria fora del marc social on *Aavia* nascut. El to és d'una tendresa continguda, d'una ironia apagada i malenconiosa, barrejat sovint amb llampecs d'alegria lligada al record dels temps feliços, de la seguretat, de la descoberta, de la meravella.

Aquest llibre és una lectura que rescabala, que val la pena. Ens diu moltes coses sobre el *erlín* de començament del segle , però també i sobretot sobre la personalitat singular d'un dels grans escriptors contemporanis. Acaat pel totalitarisme nazi, tingué una existència molt difícil. *alter enfamin* fa *Aavia* conegut abans, però, com se les gastaven els estaments conservadors de l'Alemanya de preguerra, que per exemple barraren el pas a la universitat a qui *Aom* considera avui, amb tota justificació, un dels grans del pensament contemporani. *enfamin* es mou en el fil de les contradiccions, una part de la seua obra presenta arestes enigmàtiques que *Aan* donat molt de foc *Aermen4utic*. *erò* el confunt és lluminós i seductor. *na* crítica de la cultura de gran calibre. *na* arqueologia de la modernitat a partir de recursos i mètodes que denoten una imaginació teòrica enlluernadora. El qüestionament del progrés. La singularitat d'un biaix marxista combinat amb l'atenció a l'esperança messiànica del judaisme...

o és exagerat dir que la mirada de *alter enfamin* *Aa* impregnat una part molt considerable del pensament crític occidental de les darreres dècades a partir del seu redescobriment, que fou tardà, però intens. L'èxit teòric i editorial de *enfamin* *Aa* sigut pòstum. El seu destí reflecteix i explica els viarans complexos, la paràbola de la modernitat fueva, que *Aa* conformat en bona mesura la modernitat occidental, que és creativa i forta precisament quan s'autoqüestiona i perquè és capaç d'autoqüestionar-se.

omés cal esperar que aquesta iniciativa editorial no s'esgote en ella mateixa, que siga l'anunci esperanador d'una incorporació a la nostra llengua d'altres textos i escrits assagístics i literaris igualment valuosos de *alter enfamin*.

e *PJNPM* P; <W <;

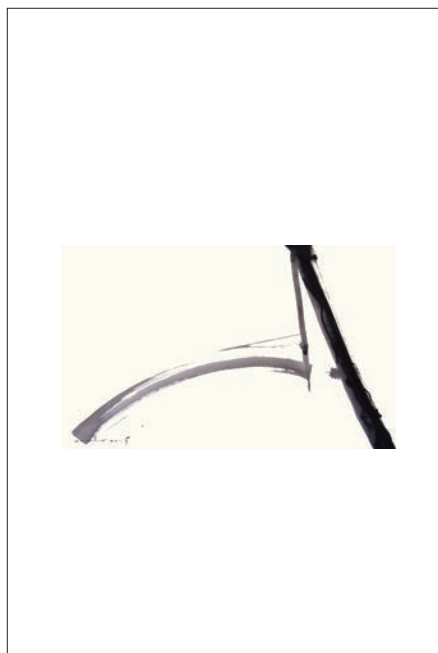

Arran de terra

Aquest estimulant assaig es proposa una meta ambiciosa/legitimar el projecte dels catalans com a nació política sense haver de recórrer a les argumentacions basades en la comunitat de llengua o en la trajectòria històrica d'aquests territoris. Les argumentacions pròpies del nacionalisme tradicional, d'arrel més o menys romàntica, que l'autor identifica i ambraó en els casos més extrems - amb un "essencialisme" que cal defugir per dos motius/ per eficàcia política, fa que aquesta mena d'apel·lacions tenen una capacitat mobilitadora limitada, i per higiene intel·lectual, atès que els corrents dominants del pensament polític i historiogràfic sobre el fet nacional van per un altre costat. En efecte, el catalanisme i més encara l'independentisme que s'ha presentat històricament com un element de modernitat no pot quedar alliat de les idees de l'època sobre la naturalesa de les nacions i els processos de construcció de les identitats col·lectives.

Però sobre el caràcter democràtic que ha d'assumir aquesta acció política, no caldria emprendre cap "revisió" si tenim en compte que en el guió dels catalans mai no ha entrat la temptació i d'altra banda il·lusòria de forçar coercitivament les adhesions a la comunitat nacional. Ara bé, si ens centrem en l'àmbit minoritari de l'anomenada esquerra independentista, al capdavall el sector al qual van adreçades les incitacions d'aquest assaig, pot trobar-se una crítica i sempre constructiva i ponderada, com és habitual en l'autor de certes actituds polítiques massa rígides i apriorístiques. En aquest sentit, es proposa assumir la realitat tan diferent dels diversos territoris catalans i obrir-se també a la col·laboració amb forces polítiques i socials situades més enllà dels cercles independentistes.

En el primer aspecte, el de les idees que justifiquen els catalans, l'assaig proposa la revisió d'una concepció "essencialista" de la catalanitat que, en la seva versió contemporània, es remunta a Joan Ester. Efecte, en aquest llibre i en altres obres, l'autor identifica elements o trets essencialistes en el pensament nacional d'Ester, però compensats amb escriu pel seu rerefons racionalista i, sobretot, pel caràcter democràtic de la seva proposta. Sense entrar a discutir ara aquesta interpretació i molt

matissada, d'altra banda de les idees fusterianes, podríem preguntar-nos si, per a l'acció política pràctica, hi ha gaire diferència entre pensar que els catalans són ja una nació que no té consciència d'ella mateixa i que cal despertar o bé que són simplement un projecte polític, una nació encara inexistent que cal construir. Evidentment, des de la perspectiva de les ciències socials no és el mateix "despertar" que "construir" però si aquestes accions polítiques es basen en la persuasió democràtica i en el respecte a la voluntat dels ciutadans, no hi ha molta diferència pràctica.

Antoni Alcoià i Garcia
n. 1927-1989
9788471113212
Edicions El Llac, Lleida, hqPg
P<5 pàgs.

Al marge d'aquestes consideracions que es fan sobre la naturalesa de la nació, cal remarcar la redefinició del concepte de catalanitat, sovint massa monolític, que impregna l'imaginari de bona part de l'independentisme. L'autor qüestiona la idea d'un centre i el nucli dur del rincipat que seria el paradigma d'una identitat catalana que aniria descolorint-se cap a la perifèria. En la seva condició de ciutadà doblement perifèric i valencià a Catalunya i alacantí al País Valencià impugna aquesta visió/ tant català és allò propi de l'ovella com allò de l'irona. Es tracta de reivindicar i construir, si es vol, una nova catalanitat arran de terra, que tinga en compte la pluralitat territorial i social dels catalans. Els valencians, els mallorquins, els habitants de la franja, no han de pagar el preu de renunciar a la seva singularitat per adherir-se al projecte comú. Però tampoc els ciutadans de les comarques castellano-parlants valencianes. Una "revisió" que exigeix també repensar les formes d'articulació política d'aquest espai nacional que no pot excloure, ni que siga provisionalment, la diversitat de pertinences estatals.

Finalment, el llibre no deixa de traslluir un cert desassossec per l'emergència d'un "nou independentisme" majoritari al rincipat, no sols aliat o fins i tot hostil a la noció de catalans, sinó també a la dimensió de crítica social que ha animat l'independentisme "tradicional" de l'esquerra més o menys anticapitalista. En aquest sentit, l'assaig defensa que, per ser atractiva, la proposta dels catalans ha de ser "flexible" en el sentit d'oferir perspectives de millora de les condicions de vida de la majoria dels ciutadans, una aspiració que no pot aconseguir-se només amb l'eliminació de l'espoli fiscal, sinó que exigeix una transformació de la mateixa societat catalana en el sentit d'una democràtica participació no sols de la política, sinó també de l'economia. No són poques, doncs, les propostes suggeridores d'un assaig que, si s'agués de resumir en pocs mots, podria dir-se que té el mèrit de justificar un projecte polític que abaste des de les bases a guanyar i millorar a l'horrel amb les mateixes armes intel·lectuals que altres han usat per impugnar la proposta cívica d'Ester.

r. PM229<

Anna ontero tria Aimé Césaire

vaig descobrir Aimé Césaire i el seu llarg poema *Comme il y a des Hommes-Noirs et des Hommes-pantoufles* fa molts anys i la seva lectura em va enlluernar literalment, tanta i tan forta per a la nostra latitud és la llum que se'n desprèn. Al postfaci d'André Breton a l'edició de PKC, vaig saber que havia estat publicat per primera vegada el PKGK dins la revista parisenca *Le Surréalisme*, amb una tirada molt curta, i que havia passat completament desapercebut, potser a causa del clima prebel·lè que preocupava en aquell moment els francesos. És possible que així fóra, tanmateix, Agustí Bartra, en el pròleg de la seva magnífica traducció espanyola de PKC, editada a 4xic, hi afegeix el fet que el llibre, malgrat la llengua en què està escrit, segueix sent dins de la lírica moderna francesa un cos extraordiari i dur que se veu suïtat i enterrat en el fons d'una gran Aerida.

Efectivament, el llibre resultava inclassificable i incòmode dins de la poesia europea i nord-americana de l'època. Tot i que André Breton el va reconèixer com un dels seus, declarant-lo el més gran monument líric d'aquest temps, el s'P *Comme il y a des Hommes-Noirs et des Hommes-pantoufles* excedeix els límits d'un moviment que, en paraules d'Agustí Bartra, havia caïdo en el fetichisme de la imatge per la imatge o no havia sabido sortir de lo estético a lo social humano) i és aquest cor viu el que bateja al llarg del poema.

Per a Aimé Césaire, la poesia és un procés que mitjançant la paraula, la imatge, el mite, l'amor i l'Amor, m'installa al cor viu de mi mateix i del món i és aquest cor viu el que bateja al llarg del poema.

Dins d'una recerca de les arrels culturals dels negres de Martinica, la paraula del s'P *Comme il y a des Hommes-Noirs et des Hommes-pantoufles* recupera el caràcter màgic que tenia a les societats animistes, és alhora so, acte i objecte. En aquest sentit, el país al qual retorna el poeta és el que la paraula crea i escenifica. Retorn al país de la infantesa i retorn al país que el poema fa sorgir de les arrels mateixes de la negritud, concepte que Aimé Césaire, junt amb Léopold Sédar Senghor, va encuniar. I el surrealisme li proporciona els instruments i una sòlida formació en fa l'Àfrica d'una tradició literària i filosòfica, Aimé Césaire fa seu tot aquest bagatge per donar forma a un llenguatge radicalment nou i d'una forma que naix de la passió vital i poètica.

És fàcil aïllar un fragment d'aquest poema que s'allarga com una simfonia, en el qual el so i el ritme són l'eix que articula totes les parts, amb temes que brollen i s'amaguen i tornen a sorgir en un altre entorn que els fa evolucionar i bifurcar-se en sentits absolutament inèdits i alhora inevitables en el seu moviment.

Tanmateix, heus ací un moment en què els versos respiren amb al·l universal.

) A *

Comme il y a des Hommes-Noirs et des Hommes-pantoufles,
Je serais un Homme-fuif
un Homme-cafre
un Homme-Indou-de-Calcutta
un Homme de Harlem-qui-ne-vote-pas

l'Homme-famine, l'Homme-insulte, l'Homme-torture on pouvait
à n'importe quel moment le saisir le rouer de coups, le tuer
parfaitement le tuer sans avoir de compte à rendre à
personne sans avoir d'excuses à présenter à
personne
un Homme-fuif
un Homme-program
un cAiot
un mendigot

mais est-ce qu'on tue le emords, beau comme la face de
stupeur d'une dame anglaise qui trouverait dans sa soupe
un crâne d'ottentot

) A *

Com Ai Aa Aomes-Aiena i Aomes-pantera, fo seria un Aome-fueu
un Aome-cafre
un Aome-Indj-de-Calcuta
un Aome-de-Harlem-que-no-vota

l'Aome-fam, l'Aome-insult, l'Aome-tortura
podien en qualsevol moment agafar-lo apallissar-lo, matar-lo perfectament
matar-lo sense haver de donar compte a ningj sense haver de demanar
excuses a ningj
un Aome-fueu
un Aome-program
un cadell
un captaire

però Yes pot matar el emordiment, bell com la cara d'estupor d'una dama
anglesa que es trobava dins la sopera el crani d'un Aotentot

CENTRE CULTURAL

LA NNAU

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

EXPOSICIONS

TEATRE

MÚSICA

CONFERÈNCIES

BIBLIOTECA

CINEMA

TENDA **enda!**

CAFETERIA

ENTRADA GRATUÏTA

Carrer Universitat 2,
46003, València

dilluns-dissabte 08-21h.
diumenges 10-14 h.

EXPOSICIONS

dimarts-dissabte 10-14h 16-20h.
diumenge 10-14 h.

www.uv.es/cultura

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

PALAU DE CERVERO

Institut d'Història de la Medicina
i de la Ciència López Piñero.

EXPOSICIONS

CONFERÈNCIES

BIBLIOTECA

CINEMA

ENTRADA GRATUÏTA

Pl. Cisneros 4,
46003, València

dilluns-divendres 09-20h.